

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av statistiklagen och av 2 och 3 § i lagen om landsbygdsnäringsstatistik

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att statistiklagen och lagen om landsbygdsnäringsstatistik ändras.

Syftet med propositionen är att förenhetliga den nationella lagstiftningen om statistikföring med Europaparlamentets och rådets nya förordning om europeisk statistik. Syftet med propositionen är dessutom att särskilt i vetenskaplig forskning främja en mer utbredd användning av uppgifter som samlats in för statistiska ändamål.

Det föreslås att det till statistiklagen fogas en bestämmelse om statistikmyndighetens yrkesmässiga oberoende. Statistiklagens bestämmelse om sekretessbelagda och offentliga uppgifter föreslås bli ändrad så att det i bestämmelsen när det gäller sådana uppgifter om myndighetsverksamhet som samlats in för statistiska ändamål exaktare ska beaktas att den offentlighetsprincip som avses i grundlagen och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet iakttas.

Bestämmelsen om lagens syfte föreslås bli ändrad så att lagens syfte är att även främja användningen av uppgifter som samlats in för statistiska ändamål i vetenskaplig forskning och statistiska utredningar av samhällsförhållandena. Enligt propositionen kunde man för vetenskaplig forskning i större omfattning ge tillgång även till sekretessbelagda uppgifter på vissa villkor som är exakt avgränsade och definierade i lag. Bestämmelserna om forskarnas tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande av uppgifterna föreslås bli

förtydligade. Till lagen ska också fogas en bestämmelse om bildande och användning av avidentifierade filer som motsvarar bestämmelserna i EU:s statistikförordning.

Till statistiklagens paragraf om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter ska fogas bestämmelser om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter bland myndigheterna som hör till det europeiska statistiksystemet samt ovan nämnda statistikmyndigheter och medlemmarna av Europeiska centralbankssystemet.

Enligt propositionen ska det i statistiklagen tas in bestämmelser om förvaringstiden för uppgifter och om sätt och metoder för att lämna ut uppgifter samt dessutom en bestämmelse om användning av begäran om omprövning såsom ett rättsmedel som föregår besvär. Bestämmelsen om delgivning av förvaltningsbeslut föreslås bli ändrad så att delgivningen även ska kunna göras som elektronisk delgivning. Enligt propositionen ska Statistikcentralens datainsamlingsbefogenheter utvidgas. Det föreslås att även vissa tekniska och terminologiska ändringar görs i statistiklagen.

I propositionen ingår dessutom ett förslag till ändring av lagen om landsbygdsnäringsstatistik, i vilket det föreslås att vissa hänvisningar i lagen till författningar uppdateras och att Jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentralers rätt att få uppgifter utvidgas till vissa delar.

De lagar som ingår i propositionen avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	3
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	3
2.1 Lagstiftning och praxis.....	3
<i>Statistiklagen</i>	3
<i>Lagen om statistikcentralen</i>	6
<i>Lagstiftning om statistikväsendet inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde</i>	7
<i>Lagstiftning om statistikväsendet inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde</i>	7
<i>Lagstiftning om Tullverkets statistikväsen</i>	9
<i>Lagstiftning om statistikväsendet vid övriga myndigheter som framställer statistik</i>	9
<i>Allmän lagstiftning om behandling av statistiska uppgifter</i>	10
2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU	12
<i>EU-lagstiftningen</i>	12
<i>Sverige</i>	14
<i>Norge</i>	15
<i>Danmark</i>	16
<i>Estland</i>	16
2.3 Bedömning av nuläget	17
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	21
3.1 Målsättning.....	21
3.2 De viktigaste förslagen.....	21
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	22
4.1 Ekonomiska konsekvenser	22
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	25
4.3 Samhälleliga konsekvenser	26
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	28
5.1 Beredningsskeden	28
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	28
DETALJMOTIVERING	32
1 LAGFÖRSLAG	32
1.1 Statistiklagen.....	32
1.2 Lagen om landsbygdsnäringsstatistik	42
2 IKRAFTTRÄDANDE	43
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	44
LAGFÖRSLAGEN.....	46
Lag om ändring av statistiklagen.....	46
Lag om ändring av 2 och 3 § i lagen om landsbygdsnäringsstatistik	52
BILAGA	53
PARALLELLTEXTER	53
Lag om ändring av statistiklagen.....	53
Lag om ändring av 2 och 3 § i lagen om landsbygdsnäringsstatistik	64

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Genom denna proposition genomförs de ändringar och preciseringar i den nationella lagstiftningen om statistikväsendet som behövs med anledning av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 223/2009 om europeisk statistik. I propositionen ingår också vissa andra ändringsförslag som föranleds av grundlagen och den allmänna lagstiftningen när det gäller tillgång till, utlämnande av och annan bearbetning av uppgifter som samlats in för statistiska ändamål. Dessutom föreslås det vissa tekniska ändringar för att i första hand förenhetliga och precisera terminologin i bestämmelserna. Det föreslås inte några ändringar som gäller offentligheten i statistik som framställts av statistikmyndigheter eller av övriga myndigheter som framställer statistik.

Även om den samlade lagstiftningen om statens statistikväsen är rätt så omfattande och anknyter till flera myndigheters verksamhetsområden och specialregleringen av dem har det vid beredningen av propositionen konstaterats att endast statistiklagen och lagen om landsbygdsnäringsstatistik direkt berörs av behoven att ändra lagstiftningen.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Statistiklagen

Statistiklagen är en allmän lag som gäller statens statistikväsen. Lagen stiftades den 23 april 2004 och trädde i kraft den 1 maj samma år. I det sammanhanget ändrades också 24 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Statistiklagen har ändrats bara en gång under sin giltighetstid (genom lag 1439/2009). Ändringen gällde bestämmelserna om vite i 23 § och föranledes av den regionförvaltningsreform som trädde i kraft vid ingången av 2010. I det följande redogörs det närmare endast för de bestämmelser i lagen som berörs av de ändringar som föreslås i denna proposition.

I 1 kap. finns allmänna bestämmelser som gäller lagens tillämpningsområde, definitioner av statens statistikväsen och myndigheter som framställer statistik samt lagens syfte.

I 1 § ingår bestämmelser om lagens tillämpningsområde. Enligt paragrafen föreskrivs det i statistiklagen om de förfaringsätt och principer för insamling av uppgifter samt planering och framställning av statistik som ska tillämpas när statliga myndigheter framställer statistik. Enligt paragrafen är lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och personuppgiftslagen tillämpliga i andra hand när det handlar om insamling, utlämnande, skydd och övrig bearbetning av uppgifter vid statistikframställning. I fråga om statistik som ingår i Europeiska gemenskapens statistiska program tillämpas enligt paragrafen rådets förordning (EG) nr 322/97 om gemenskapsstatistik [upphävd genom förordning (EG) nr 223/2009]. Bestämmelserna i statistiklagen tillämpas dock bara till den del rådets förordning inte är tillämplig. Utöver denna materiella avgränsning av tillämpningsområdet innehåller lagen också organisatoriska avgränsningar för vissa bestämmelser i lagen. Dessa avgränsningar baserar sig på de definitioner av statistikmyndigheter och övriga myndigheter som framställer statistik som ingår i 2 §. Dessutom gäller 5 kap. endast Statistikcentralen. Med tanke på statistiklagens tillämpningsområde är det dessutom av betydelse att de uppgifter som samlats in för behov föranledda av Europeiska gemenskapens statistiska program och av nationell statistikproduktion behandlas som en helhet både i lagen och i den praktiska statistikproduktionen. Av praktiska skäl är det omöjligt att differentiera uppgifterna.

I 2 § föreskrivs det om statens statistikväsen och myndigheter som framställer statistik. Enligt paragrafen ska statens statistikväsen sörja för att statistik över samhällsförhållandena och deras utveckling framställs för allmänt bruk. Paragrafen innehåller också definitioner av statistikmyndigheter, övriga myndigheter som framställer statistik, uppgiftslämnare, uppgiftsskyldiga, samt företrädare för uppgiftslämnarna och företrädare för de uppgiftsskyldiga.

I 3 § fastställs statistiklagens syfte. För att säkerställa tillgången till tillförlitliga statistiska uppgifter som behövs för beslutsfattandet och planeringen i samhället och för att uppfylla förpliktelser i anslutning till det internationella statistiksamarbetet är syftet med lagen enligt paragrafen att förenhetliga och effektivisera de principer och förfarings sätt som tillämpas vid insamlingen, bearbetningen, användningen, utlämnandet och förvaringen av uppgifter, att främja en god statistiksed inom statens statistikväsen samt att säkerställa att rättigheterna förverkligas för dem som lämnar uppgifter för statistiska ändamål eller som uppgifterna gäller.

I 2 kap. föreskrivs det om insamling av uppgifter. Kapitlet innehåller bestämmelser om principer vid insamling av uppgifter, uppgifter som får samlas in, statistikmyndigheters samråds- och informationsskyldighet, statistikmyndigheternas beslut om insamling av uppgifter samt information om uppgiftsinsamlandet, befrielse från uppgiftsskyldigheten samt informationsskyldighet när uppgifter samlas in.

I 4 § föreskrivs det om principer vid insamling av uppgifter, i 5 § om uppgifter som får samlas in, i 6 § om statistikmyndigheters samråds- och informationsskyldighet, i 7 § om statistikmyndigheters beslut om insamling av uppgifter samt information om uppgiftsinsamlandet och i 8 § om befrielse från uppgiftsskyldigheten. I denna proposition föreslås det inga ändringar av dessa bestämmelser.

I 9 § föreskrivs det om informationsskyldighet när uppgifter samlas in och om givande av återrapportering. Enligt paragrafen ska en myndighet som framställer statistik skriftligen ge uppgiftslämnarna en redogörelse för ändamålet med uppgifterna, förfarings sätten vid framställning av statistiken, huruvida uppgiftsskyldighet föreligger och motiveringen till den eller huruvida det är frivilligt att lämna uppgifter, uppgiftslämnarens rättigheter, hur skyddet av uppgifterna har ordnats samt förvaringstiderna för dem och andra nödvändiga omständigheter som påverkar lämnandet av uppgifter. Enligt paragrafen ska de uppgiftsskyldiga, med undantag för statliga myndigheter, på ett sätt som

är ändamålsenligt ges återrapportering om de statistiska uppgifterna.

I 3 kap. föreskrivs det om bearbetning av uppgifter och framställning av statistik. Kapitlet innehåller bestämmelser om principer vid bearbetning av uppgifter och bestämmelser om statistikens kvalitet och tillgången till statistik.

I 10 § finns bestämmelser om principer vid bearbetning av uppgifter. Enligt paragrafen ska uppgifter som samlats in för statistiska ändamål bearbetas så att ingens integritet eller affärs- eller yrkeshemlighet äventyras. Dessutom ska uppgifterna bearbetas med iakttagande av god statistiksed och enligt de internationella rekommendationer och förfarings sätt som allmänt tillämpas inom statistikbranschen. Det förutsätts också att uppgifterna i statistikproduktionens alla skeden är behörigen skyddade.

I 11 § finns bestämmelser om statistikens kvalitet och tillgången till statistik. Enligt paragrafen ska statistiken vara så tillförlitlig som möjligt, ge en riktig bild av samhällsförhållandena och deras utveckling och i mån av möjlighet framställas så att enhetliga begrepp, definitioner och klassificeringar används. Enligt paragrafen ska statistiken framställas på ett sådant sätt att den inte direkt eller indirekt kan hänföras till dem den gäller, om inte en uppgift som gäller identifikation är offentlig enligt statistiklagen. Med undantag för vissa statistiska uppgifter om kapital- och finansmarknaden ska statistiken enligt paragrafen publiceras så snart som möjligt efter det att den har utarbetats.

I 4 kap. föreskrivs det om utlämnande av uppgifter som samlats in för statistiska ändamål. Kapitlet innehåller bestämmelser om sekretessbelagda och offentliga uppgifter och bestämmelser om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter.

I 12 § finns bestämmelser om sekretessbelagda och offentliga uppgifter. I fråga om offentlighet och sekretess beträffande uppgifter som lämnats för statistiska ändamål gäller enligt paragrafen bestämmelserna i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Sekretessen gäller dock inte uppgifter som beskriver statliga och kommunala myndigheters verksamhet och produktionen av offentlig service och inte heller uppgifter som gäll-

er företag och sammanslutningar enligt 18 § i statistiklagen. I paragrafen föreskrivs det också om begränsning i fråga om så kallad partsoffentlighet.

I 13 § finns bestämmelser om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter. Oberoende av vad som någon annanstans i lag föreskrivs om myndigheternas skyldighet att lämna ut sekretessbelagda uppgifter, kan enligt paragrafen sekretessbelagda uppgifter som en statistikmyndighet erhållit för statistiska ändamål lämnas ut till utomstående endast på de grunder som anges i statistiklagen eller i någon annan lag som särskilt gäller statens statistikväsen eller med uttryckligt samtycke av den som uppgifterna gäller. Enligt paragrafen får uppgifterna inte lämnas ut för att användas vid undersökningar eller utredningar, tillsyn, rättegångar, administrativt beslutsfattande eller vid någon annan motsvarande behandling av ärenden som gäller personer, företag, sammanslutningar eller stiftelser. Enligt paragrafen kan en statistikmyndighet dock lämna ut sekretessbelagda uppgifter som den samlat in för statistiska ändamål för vetenskaplig forskning och statistiska utredningar som gäller samhällsförhållandena. Personuppgifter och andra statistiska enheters identifikationsuppgifter får dock inte lämnas ut. Nödvändiga identifikationsuppgifter kan likväl lämnas ut till en annan statistikmyndighet för framställning av statistik inom dess verksamhetsområde. I paragrafen ingår också ett förbud mot att lämna uppgifterna vidare samt en bestämmelse som gäller behörighet att lämna ut uppgifter. Eftersom det som nämns ovan gäller endast statistikmyndigheterna, innehåller paragrafen också en specialbestämmelse som gäller övriga myndigheter som framställer statistik och enligt vilken 28 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet ska tillämpas på utlämnande av uppgifter som dessa myndigheter särskilt har samlat in för statistiska ändamål.

Bestämmelserna i 5 kap. gäller enbart Statistikcentralens statistikföring. Kapitlet innehåller bestämmelser om Statistikcentralens rätt att samla in uppgifter med stöd av uppgiftsskyldighet, Statistikcentralens rätt att samla in personuppgifter med stöd av uppgiftsskyldighet, begränsningar av uppgifts-

skyldigheten, användning av uppgiftsmaterial, offentlighet i fråga om uppgifter om företag och sammanslutningar samt utlämnande av sekretessbelagda uppgifter.

Bestämmelser om Statistikcentralens rätt att samla in uppgifter med stöd av uppgiftsskyldighet finns i 14 §, som innehåller huvudregeln för detta, och denna rätt begränsas av 15 och 16 §. Enligt 14 § är de organisationer som nämns särskilt i paragrafen trots sekretessbestämmelserna skyldiga att lämna Statistikcentralen för statistikframställningen nödvändiga uppgifter om sitt verksamhetsområde. De uppgiftsskyldiga organisationerna är statliga myndigheter, kommuner och samkommuner, näringsidkare, kommunernas och statens affärsverk, Pensionsskyddscentralen, Folkpensionsanstalten och försäkringsanstalter som bedriver lagstadgad socialförsäkring samt de som genom lag eller med stöd av lag har anförtrots offentliga förvaltningsuppgifter och som inte tillhör de ovan nämnda grupperna. De uppgiftskategorier som gäller för de uppgiftsskyldiga har förtecknats i detalj i paragrafen.

I 15 § finns det specialbestämmelser om Statistikcentralens rätt att samla in personuppgifter med stöd av uppgiftsskyldighet. Enligt paragrafen är de organisationer som nämns särskilt i paragrafen trots sekretessbestämmelserna skyldiga att lämna Statistikcentralen de personuppgifter inom sitt verksamhetsområde som är nödvändiga för statistikframställningen. De uppgiftsskyldiga organisationerna är statliga myndigheter, näringsidkare och andra arbetsgivare, Pensionsskyddscentralen, Folkpensionsanstalten och kommunernas pensionsförsäkring samt organisationer som ordnar utbildning enligt lag eller beslut som meddelats med stöd av lag. De uppgiftskategorier som gäller för de uppgiftsskyldiga har förtecknats i detalj i paragrafen. Paragrafen innehåller dessutom en begränsning som gäller insamling av känsliga personuppgifter.

I 16 § föreskrivs det om allmänna begränsningar av uppgiftsskyldigheten och i 17 § om användning av uppgiftsmaterial. I denna proposition föreslås det inga ändringar av dessa bestämmelser.

I 18 § föreskrivs det om offentlighet i fråga om uppgifter om företag och sammanslut-

ningar. Enligt paragrafen ska Statistikcentralen utifrån uppgifter som den förfogar över för statistikframställning föra ett företags- och arbetsställeregister. Uppgifterna i registret är offentliga i den omfattning som anges i detalj i paragrafen. Anteckningar i registret har inga rättsverkningar. Var och en har dessutom rätt att trots 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet få uppgifter ur registret i form av en kopia eller i elektronisk form. Enligt paragrafen har en registrerad rätt enligt personuppgiftslagen att förbjuda behandling av uppgifter som gäller den registrerade själv. På behandling av personuppgifter som finns antecknade i registret tillämpas även i övrigt personuppgiftslagen.

I 19 § finns en specialbestämmelse om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter som ger Statistikcentralen mera omfattande möjligheter än enligt 13 § att lämna ut uppgifter för vetenskaplig forskning och statistiska utredningar. Enligt paragrafen kan Statistikcentralen för de ändamål som avses i det föregående lämna ut uppgifter jämte identifikationsuppgifter om ålder, kön, utbildning och yrke under förutsättning att den som får uppgifterna har rätt enligt personuppgiftslagen att behandla dessa uppgifter. På utlämnande av uppgifter om dödsorsak som getts in till Statistikcentralen tillämpas dock det som föreskrivs särskilt. Enligt lagen om utredande av dödsorsak (459/1973) kan Statistikcentralen ge tillstånd till att uppgifter ur dödsattester och ur andra handlingar som gäller utredande av dödsorsak lämnas ut för vetenskaplig forskning, statistikföring och planerings- och utredningsarbete som en myndighet utför med iakttagande av vad som bestäms i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

I 6 kap. i statistiklagen finns särskilda bestämmelser, nämligen särskilda bestämmelser om Åland samt bestämmelser om ersättning för kostnader, användning av utomstående tjänster, vite, brott mot statistiksekretess, brott mot uppgiftsskyldigheten, delgivning av förvaltningsbeslut, ändringssökande samt ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.

Särskilda bestämmelser om Åland och bestämmelser om ersättning för kostnader finns i 20 och 21 §.

I 22 § föreskrivs det om användning av utomstående tjänster. Enligt paragrafen kan en myndighet som framställer statistik låta utomstående utföra deluppdrag eller stöduppdrag som hänför sig till statistikproduktionens olika skeden. När myndigheten överväger att anlita utomstående och utarbetar villkor för uppdraget samt ordnar övervakningen ska den enligt paragrafen speciellt beakta datasekretesssynpunkterna.

I 23 § föreskrivs det om föreläggande av vite. Om en uppgiftsskyldig försummar att lämna uppgifter inom utsatt tid, kan regionförvaltningsverket enligt paragrafen på ansökan av en statistikmyndighet vid vite ålägga den försumlige att lämna uppgifterna. Ett villkor för att vite ska kunna föreläggas är att statistikmyndigheten har ordnat samråd med den uppgiftsskyldige i enlighet med statistiklagen.

I 24 och 25 § finns straffbestämmelser som gäller brott mot statistiksekretess och brott mot uppgiftsskyldigheten.

I 26 § föreskrivs det om delgivning av förvaltningsbeslut. Enligt paragrafen får beslut av myndigheter som framställer statistik delges dem som saken gäller med posten. Paragrafen innehåller också en bestämmelse om tidpunkten för delfäendet.

I 27 § föreskrivs det om ändringssökande. Ändring i beslut som myndigheter som framställer statistik har fattat med stöd av statistiklagen söks genom besvär enligt förvaltningsprocesslagen (586/1996). Enligt paragrafen kan besluten verkställas trots att de inte vunnit laga kraft, om inte besvärsmyndigheten förbjuder verkställigheten.

I 28 § finns ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.

Lagen om statistikcentralen

I 1 § i lagen om statistikcentralen sägs att för statens statistikväsen finns inom finansministeriets förvaltningsområde en statistikcentral. Enligt 2 § har Statistikcentralen till uppgift att utarbeta statistik och göra utredningar som gäller samhällsförhållandena samt att sörja för det allmänna utvecklandet

av statens statistikväsen i samarbete med övriga statliga myndigheter. Dessutom utför Statistikcentralen andra uppgifter som föreskrivs för den. Till de sistnämnda uppgifterna hör bland annat folk-, bostads- och fastighetsräkning som avses i folkräkningslagen (154/1938) samt utredning som avses i lagen om bostads- och näringsutredning (924/1975). Statistikcentralen ska också sörja för förvaring och utlämnande av handlingar och uppgifter som avses i lagen om utredande av dödsorsak.

Lagstiftning om statistikväsendet inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde

Bestämmelser om statistikväsendet inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde ingår i lagen om jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral, i lagen om landsbygdsnäringsstatistik och i lagen om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem.

Enligt 1 § i lagen om jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral är informationstjänstcentralen en serviceenhet som lyder under jord- och skogsbruksministeriet. Dess uppgift är att producera och publicera statistik enligt lagen om landsbygdsnäringsstatistik samt producera tjänster i anslutning till statistikföring och informationsförsörjning. Dessutom ska informationstjänstcentralen föra i lagen om landsbygdsnäringsregistret (1515/1994, upphävd genom lag 284/2008) avsedda register, och producera experttjänster för informationsförvaltning inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde.

I 1 § i lagen om landsbygdsnäringsstatistik sägs att statistik som gäller bedrivande av gårdsbruk och trädgårdsodling, handel och förädling i anslutning därtill samt andra landsbygdsnäringsutarbetas och publiceras av Jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral (statistikmyndighet). I 2 § finns bestämmelser om uppgiftsskyldighet. Enligt 3 §, som gäller insamlade, hemlighållande och utlämnande av uppgifter, tillämpas lagen även på statistiska uppgifter som insamlats i samband med registerföringen enligt lagen om landsbygdsnäringsregistret. I

fråga om uppgiftsinsamlandet och organisationen av insamlandet av uppgifter, i fråga om bearbetning av uppgifter och vid uppgörandet av statistik samt vid hemlighållande och utlämnande av uppgifter iakttas statistiklagen (62/1994, upphävd genom lag 280/2004). Utan hinder av 18 § 2 mom. i statistiklagen (13 § i gällande lag) kan informationstjänstcentralen för vetenskaplig forskning och statistiska utredningar lämna ut även med identifikationsuppgifter försedda uppgifter om ålder, kön, utbildning och yrke, under förutsättning att den som får uppgifterna har rätt enligt personregisterlagen (471/1987, upphävd genom lag 523/1999) att samla in och lagra dessa uppgifter.

Enligt 3 § i lagen om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem används informationssystemet bland annat för statistiska ändamål och för forskning. Enligt 4 §, som gäller informationssystemets struktur och innehåll, får det i samband med registerföringen också samlas in uppgifter för statistiska ändamål. Enligt 5 § för Landsbygdsverket, Livsmedelssäkerhetsverket samt Jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral under jord- och skogsbruksministeriets styrning register i landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem och ansvarar för att de registrerade uppgifterna är riktiga, var och en för sitt ansvarsområde.

Lagstiftning om statistikväsendet inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde

Bestämmelser om statistikväsendet inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde finns i lagen om statistikväsendet vid forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården, i lagen om Institutet för hälsa och välfärd, i lagen om riksomfattande personregister för hälsovården, i lagen om Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet och i lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007). Social- och hälsovårdsministeriet har för avsikt att inleda ett projekt för översyn och reformering av denna lagstiftning.

Enligt 1 § i lagen om statistikväsendet vid forsknings- och utvecklingscentralen för so-

cial- och hälsovården tillämpas lagen när uppgifter som beskriver social- och hälsovården och dess utveckling behandlas för statistiska syften. Statistik som gäller social- och hälsovård produceras och publiceras av Institutet för hälsa och välfärd (tidigare forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården) som är en statistikmyndighet enligt statistiklagen (62/1994, upphävd genom lag 280/2004). Bestämmelser om behandlingen av uppgifter om hälso- och sjukvården för statistiska syften finns dessutom i lagen om riksomfattande personregister för hälsovården. Vid skötseln av statistikföringsuppgifter som gäller social- och hälsovård iaktas dessutom i andra hand statistiklagen och vid behandlingen av personuppgifter personuppgiftslagen.

I 2 § finns bestämmelser om skyldighet att lämna uppgifter, och i 3 § finns bestämmelser om beslut om insamling av uppgifter, samrådsskyldighet samt bedömning av behovet av information.

Enligt 4 § får Institutet för hälsa och välfärd använda sådana uppgifter den samlat in hos uppgiftsskyldiga som omfattar identifikationsuppgifter för statistiska syften endast så att personbeteckningarna har ändrats så att enskilda personer inte kan identifieras på basis av dem. Institutet får dessutom använda de uppgifter det samlat in inom sådan forskningsverksamhet som avses i lagen om Institutet för hälsa och välfärd. Identifikationsuppgifterna i fråga om uppgifter som används för forskning ska också ändras på det sätt som avses ovan.

I 5 § finns bestämmelser om hemlighållande och utlämnande av uppgifter. I fråga om hemlighållande och utlämnande av uppgifter som samlas in hänvisas det i paragrafen till bestämmelser i den gamla statistiklag som upphävdes 2004. Enligt paragrafen får uppgifter som samlats in inte lämnas ut för att användas vid administrativt beslutsfattande som gäller enskilda personer eller familjer eller vid annan motsvarande behandling av ärenden. På utlämnande av uppgifter som samlats in tillämpas inte heller 28 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. I den paragrafen föreskrivs det om tillstånd av en myndighet att ta del av en sekretessbelagd handling.

Enligt 6 § får institutet förvara uppgifter som den samlat in av uppgiftsskyldiga och som innehåller identifikationsuppgifter så länge det är nödvändigt med tanke på de ändamål för vilka uppgifterna ska användas. Därefter ska uppgifterna utplånas inom ett år, om inte arkivverket med stöd av arkivlagen (831/1994) bestämmer att uppgifterna ska förvaras varaktigt. Vid bedömningen av om de ändamål för vilka uppgifterna ska användas är nödvändiga gäller vad som i personuppgiftslagen föreskrivs om undantag från förbudet mot behandling av känsliga uppgifter.

I 1 § i lagen om Institutet för hälsa och välfärd sägs att för främjande av befolkningens välfärd och hälsa, förebyggande av sjukdomar och sociala problem och utveckling av social- och hälsovården och dess service finns Institutet för hälsa och välfärd. Institutet lyder under social- och hälsovårdsministeriet.

Enligt 2 § ska institutet bland annat vara en statistikmyndighet enligt 2 § 2 mom. i statistiklagen och upprätthålla datafiler och föra register inom området så som föreskrivs särskilt och sörja för kunskapsunderlaget inom sitt uppgiftsområde och för nyttiggörandet av det. I fråga om de uppgifter som samlas in för statistikföring och för de riksomfattande personregister inom hälso- och sjukvården som institutet ansvarar för och i fråga om utlämnande av och sekretessen för uppgifterna gäller enligt 5 § 1 mom. vad som föreskrivs särskilt.

Enligt 1 § i lagen om riksomfattande personregister för hälsovården avses med riksomfattande personregister för hälsovården centralregister som berör hela landet och som innehåller uppgifter om någons hälsotillstånd, sjukdom eller handikapp eller om vårdåtgärder eller därmed jämförbara åtgärder som gäller honom eller henne. Enligt 2 § kan Institutet för hälsa och välfärd (tidigare Social- och hälsostyrelsen) och läkemedelsverket för den statistikföring, planering, forskning och tillsyn som enligt lag eller förordning ankommer på dem ha sådana riksomfattande personregister för hälsovården om vilka bestäms närmare genom förordning. Enligt 4 § ska uppgifter som införs i personregister som avses i lagen hållas hemliga.

Enligt 1 § i lagen om Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet är centret ett centralt ämbetsverk som lyder under social- och hälsovårdsministeriet och som har till uppgift att främja befolkningens hälsa och säkerhet genom att övervaka läkemedel, blod- och vävnadspreparat samt genom att utveckla läkemedelsområdet. Enligt 2 § ska centret bland annat föra statistik i anslutning till det egna ansvarsområdet. I 7 § finns bestämmelser om centrets rätt att få uppgifter och om utlämnande av uppgifter. Enligt paragrafen får centret inte lämna ut uppgifter om enskilda personers eller sammanslutningars affärs- eller yrkeshemligheter eller andra sekretessbelagda uppgifter som centret erhållit när det skött sina uppgifter.

Enligt 1 § i lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården är syftet med lagen att främja data-säker elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården. Enligt 7 § ska klientdatasystemet kunna producera bland annat de uppgifter som behövs för den planering, ledning och statistikföring som tillhandahållaren av socialvårdstjänster och hälso- och sjukvårdstjänster själv sköter och de uppgifter som behövs för den riksomfattande forsknings- och statistikverksamheten.

Lagstiftning om Tullverkets statistikväsen

Bestämmelser om Tullverkets statistikväsen finns i lagen om tullverket och i tullagen.

I 1 § i lagen om tullverket sägs att för tullverksamheten finns Tullverket som är underställt finansministeriet. Vid Tullverket finns en Tullstyrelse för centralförvaltningen samt ett tulllaboratorium som lyder under styrelsen och för regionalförvaltningen tulldistrikt som lyder under styrelsen. Enligt 2 § sörjer Tullverket bland annat för statistikföringen av utrikeshandeln samt inom sitt verksamhetsområde för annan statistikföring. Vid finansministeriet har ett reformarbete som gäller Tullverkets organisation och organisering av dess förvaltning inletts.

Enligt 1 § i tullagen tillämpas lagen vid sidan om Europeiska gemenskapens lagstiftning på statistikföring av handeln mellan Finland och andra länder. Enligt 32 § kan i felavgift fastställas minst 10 och högst 2 500

euro bland annat om en försening eller annan felaktighet gäller statistikföring av handeln inom gemenskapen. Om försening eller annan felaktighet gäller statistikföringen av gemenskapens internhandel kan enligt 33 § felavgift påföras inom tre år efter den tidpunkt då statistikdeklaration avgavs eller borde ha avgivits.

I 25-27 § finns bestämmelser om hemlighållande och utlämnande av uppgifter. I bestämmelserna behandlas inte särskilt behandlingen av uppgifter som lämnats in till Tullverket med tanke på statistikväsendet. Enligt bestämmelserna kan uppgifter i regel lämnas ut bara till myndigheter eller sammanslutningar som sköter offentliga förvaltningsuppdrag och då för skötseln av de uppgifter som föreskrivits för dem.

Lagstiftning om statistikväsendet vid övriga myndigheter som framställer statistik

Bestämmelser om statistikväsendet vid övriga myndigheter som framställer statistik finns i luftfartslagen och i lagen om insamling av uppgifter om och sammanställning av statistik över sjötransporter.

Enligt 177 § i luftfartslagen svarar Trafiksäkerhetsverket för luftfartsstatistiken. Vid utförandet av uppgifter med anknytning till statistik följer Trafiksäkerhetsverket bestämmelserna i statistiklagen. I paragrafen finns också en bestämmelse som gäller skyldighet att lämna uppgifter.

Enligt 1 § i lagen om Trafiksäkerhetsverket (863/2009) är Trafiksäkerhetsverket ett ämbetsverk på centralnivå inom kommunikationsministeriets förvaltningsområde som svarar för reglerings- och övervakningsuppgifter inom trafiksystemet, främjar trafiksäkerheten och en hållbar utveckling i trafiksystemet samt producerar myndighetstjänster inom trafiken.

Enligt 1 § i lagen om insamling av uppgifter om och sammanställning av statistik över sjötransporter sammanställer Trafikverket statistik över fartygstrafiken i de finska hamnarna samt över mängden passagerare och gods som fartygen transporterar. Trafikverket ska för sina planerings- och tillsynsuppgifter samt för sammanställandet av sjöfartsstatistik samla information om fartygstrafiken i de

finska hamnarna och om mängden passagerare och gods som fartygen transporterar. I 2 § finns en bestämmelse om skyldighet att lämna uppgifter. Med stöd av 3 § får Trafikverket meddela närmare föreskrifter om de förfaranden som ska iakttas vid insamling och överföring av uppgifter.

Enligt 1 § i lagen om Trafikverket (862/2009) är Trafikverket ett ämbetsverk på centralnivå inom kommunikationsministeriets förvaltningsområde som svarar för upprätthållandet och utvecklandet av servicenivån i trafiken på trafikleder som förvaltas av staten. Trafikverket främjar genom sin verksamhet hela trafiksystemets funktion, säkerheten i trafiken, en balanserad regional utveckling och en hållbar utveckling.

Allmän lagstiftning om behandling av statistiska uppgifter

I den allmänna lagstiftningen finns bestämmelser om behandling av statistik och uppgifter som lämnats för framställning av statistik i synnerhet i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och i personuppgiftslagen.

Med handling avses enligt 5 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet utom en framställning i skrift eller bild även ett meddelande som avser ett visst objekt eller ärende och uttrycks i form av tecken som på grund av användningen är avsedda att höra samman och vilket kan uppfattas endast med hjälp av automatisk databehandling eller en ljud- eller bildåtergivningsanordning eller något annat hjälpmedel. Med myndighetshandling avses i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet en handling som innehas av en myndighet och som har upprättats av myndigheten eller av någon som är anställd hos en myndighet eller som har inkommit till en myndighet för behandling av ett visst ärende eller i övrigt inkommit i samband med ett ärende som hör till myndighetens verksamhetsområde eller uppgifter. Enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet anses en handling ha blivit upprättad av en myndighet även när den har upprättats på uppdrag av myndigheten. En handling anses ha inkommit till en myndighet även när den har inkommit till den som ver-

kar på uppdrag av myndigheten eller i övrigt för myndighetens räkning, för att denne ska kunna utföra sitt uppdrag.

I lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet finns vissa specialbestämmelser som gäller behandling av statistik och uppgifter som lämnats för statistikframställning.

Enligt 6 § 1 mom. 5 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet blir undersökningar och statistik samt med dem jämförbara utredningar som bildar självständiga helheter och beskriver de alternativ som föreligger i allmänt betydelsefulla avgöranden eller planer samt grunderna för och verkningarna av dessa avgöranden eller planer, också när utredningen anknyter till ett ärende som i övrigt inte är slutbehandlat, offentliga när utredningen är färdig för det ändamål som den är avsedd för, om det inte i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet eller i någon annan lag föreskrivs något om en handlingens offentlighet eller sekretess eller om någon annan begränsning av rätten att ta del av den.

Statistik som beskriver samhällsekonomin utveckling, ekonomisk-politiska initiativ och åtgärdsplaner samt andra sådana handlingar som innehåller uppgifter som uppenbart kan påverka kapital- och finansmarknaden ska enligt 8 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet allmänt offentliggöras så snart som möjligt efter den tidpunkt som avses i 6 och 7 § i den lagen.

Enligt 20 § 1 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet ska en myndighet främja öppenhet i sin verksamhet och i detta syfte vid behov sammanställa handböcker, statistik och andra publikationer samt datamaterial om sina tjänster, beslutspraxis samt om samhällsförhållandena och samhällsutvecklingen inom sitt verksamhetsområde. Vid bedömning av skyldigheten att sammanställa information ska myndigheten beakta i vilken mån upplysningar om dess verksamhet står att få med hjälp av handlingsoffentligheten eller på basis av den allmänna statistikproduktionen.

Enligt 24 § 1 mom. 13 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet gäller att om inte något annat föreskrivs särskilt är statistik som beskriver samhällsekonomin utveckling, ekonomisk-politiska ini-

tiativ och åtgärdsplaner samt andra sådana handlingar som innehåller uppgifter som uppenbarligen kan påverka kapital- och finansmarknaden sekretessbelagda myndighetshandlingar, innan uppgifterna har offentliggjorts allmänt på det sätt som avses i 8 §.

Enligt 24 § 1 mom. 16 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet gäller att om inte något annat föreskrivs särskilt är handlingar som överlämnats till statistikmyndigheter för statistikframställning liksom handlingar som frivilligt överlämnats till en myndighet för forskning eller statistikföring sekretessbelagda myndighetshandlingar.

I 28 § 1 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet sägs att om inte något annat föreskrivs genom lag kan en myndighet i enskilda fall bevilja tillstånd att ta del av en sekretessbelagd handling för vetenskaplig forskning eller statistikföring eller för ett sådant planerings- eller utredningsarbete som en myndighet utför, om det är uppenbart att de intressen som sekretessplikten är avsedd att skydda inte kränks om uppgifter lämnas ut. Prövningen av om tillstånd ska beviljas ska utgå från att den vetenskapliga forskningens frihet tryggas. Om uppgifter har lämnats ut till en myndighet med samtycke av den vars intressen sekretessplikten är avsedd att skydda, får tillstånd inte beviljas i strid med de villkor för användning och utlämnande som uppställts i samtycket. Om tillstånd behövs för handlingar som finns hos flera myndigheter som är underställda samma ministerium, fattar ministeriet beslut om beviljande av tillstånd efter att vid behov ha hört myndigheterna.

Med personuppgifter avses enligt 3 § 1 punkten i personuppgiftslagen alla slags anteckningar som beskriver en fysisk person eller hans eller hennes egenskaper eller levnadsförhållanden som kan hänföras till honom eller henne själv eller till hans eller hennes familj eller någon som lever i gemensamt hushåll med honom eller henne. Med behandling av personuppgifter avses enligt 2 punkten insamling, registrering, organisering, användning, översändande, utlämnande, lagring, ändring, samkörning, blockering, utplåning och förstöring av personuppgifter samt

andra åtgärder som vidtas i fråga om personuppgifterna.

I lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet finns följande specialbestämmelser som gäller behandling av statistik och uppgifter som lämnats för statistikframställning.

Enligt 7 § får personuppgifter användas eller i övrigt behandlas endast på ett sätt som inte strider mot de ändamål med behandlingen som avses i 6 § i samma lag. Senare behandling av personuppgifter för historisk forskning eller för vetenskapliga eller statistiska syften anses inte stå i strid med de ursprungliga ändamålen. I 8 § finns bestämmelser om allmänna förutsättningar för behandling av personuppgifter.

I 11 § föreskrivs det om förbud mot behandling av känsliga uppgifter. Enligt 12 § 1 mom. 6 punkten utgör förbudet mot behandling dock inte hinder för behandling av uppgifter för historisk eller vetenskaplig forskning eller för statistikföring. Enligt 12 § 2 mom. ska känsliga uppgifter utplånas ur registret så snart det inte längre finns någon grund enligt 1 mom. för behandlingen. Grunden och behovet av behandling ska bedömas minst vart femte år, om inte något annat följer av lag eller ett tillstånd av datasekretessnämnden enligt 1 mom. 13 punkten.

Enligt 13 § 1 mom. får en personbeteckning behandlas med den registrerades entydiga samtycke eller när behandlingen regleras i lag. Enligt 3 punkten i momentet får en personbeteckning dessutom behandlas, om det är nödvändigt att entydigt individualisera den registrerade för historisk eller vetenskaplig forskning eller för statistikföring. Enligt 3 mom. får en personbeteckning också lämnas ut för sådan databehandling som sker för uppdatering av adressuppgifter eller i syfte att undvika mångfaldig postning, om mottagaren redan har tillgång till personbeteckningen.

I 14 § föreskrivs det om behandling av personuppgifter för historisk eller vetenskaplig forskning. För dessa syften får personuppgifter behandlas på andra grunder än de som nämns i 8 §, om 1) forskningen inte kan bedrivas utan uppgifter med hjälp av vilka personer kan individualiseras och det på grund av det stora antalet uppgifter, uppgifternas

ålder eller av någon annan sådan orsak inte är möjligt att inhämta samtycke av de registrerade, 2) användningen av personregistret grundas på en tillbörlig forskningsplan och det finns en ansvarig ledare eller en grupp som ansvarar för forskningen, 3) personregistret används och ur registret lämnas ut uppgifter enbart för historisk eller vetenskaplig forskning och verksamheten även i övrigt bedrivs så att uppgifter om bestämda personer inte röjs för utomstående, och 4) personregistret förstörs eller överförs till arkivering eller uppgifterna i registret ges en sådan ändrad form att den som uppgifterna hänför sig till inte kan identifieras efter det att personuppgifterna inte längre behövs för att bedriva forskningen eller för att säkerställa riktigheten av dess resultat.

Enligt 15 § får personuppgifter behandlas för statistiska syften på andra grunder än de som nämns i 8 § 1 mom., om 1) statistiken inte kan uppgöras eller det informationsbehov som ligger till grund för den inte kan tillgodoses utan att personuppgifter används, 2) uppgörandet av statistik hör till den registeransvariges verksamhetsområde, och 3) registret används enbart för statistiska syften och uppgifter inte lämnas ut ur registret på ett sådant sätt att de kan hänföras till någon bestämd person, om inte uppgifterna lämnas ut för officiell statistik.

Enligt 27 § 1 mom. 3 punkten har den registrerade inte rätt till insyn enligt personuppgiftslagen, om de personuppgifter som ingår i registret används uteslutande för historisk eller vetenskaplig forskning eller statistiskföring. Om endast en del av de uppgifter som gäller den registrerade är sådana att de enligt 1 mom. inte omfattas av rätten till insyn, har den registrerade enligt 2 mom. rätt att få veta vilka övriga uppgifter som registrerats om honom eller henne.

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU

EU-lagstiftningen

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 223/2009 om europeisk statistik och om upphävande av Europaparlamentets och

rådets förordning (EG, Euratom) nr 1101/2008 om utlämnande av insynsskyddade statistiska uppgifter till Europeiska gemenskapernas statistikkontor, rådets förordning (EG) nr 322/97 om gemenskapsstatistik och rådets beslut 89/382/EEG, Euratom om inrättande av en kommitté för Europeiska gemenskapernas statistiska program är en allmän rättsakt om Europeiska unionens statistikväsen (EU:s statistikförordning). Förordningen trädde i kraft den 1 april 2009. Enligt ikraftträdandebestämmelsen är förordningen om europeisk statistik till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Europeisk statistik är statistik som behövs för gemenskapens verksamhet. Förordningen tillämpas när statistik som ingår i programmet för europeisk statistik framställs. Enligt förordningen ska medlemsländernas myndigheter på nationell nivå och kommissionen (Eurostat) på gemenskapsnivå sörja för att europeisk statistik framställs i enlighet med subsidiaritetsprincipen. Det hör till de nationella myndigheternas uppgifter att framställa enskild statistik, om inte något annat bestäms genom EU-förordning.

Europeisk statistik framställs i enlighet med artikel 338 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) och den kompletterande uppförandekod som kommissionen ställde sig bakom år 2005 (Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet om medlemsstaternas och gemenskapens statistikmyndigheters oberoende, integritet och ansvar, KOM(2005) 217 slutlig). Enligt artikel 338 ska framställningen av statistik uppfylla krav på opartiskhet, tillförlitlighet, objektivitet, vetenskapligt oberoende, kostnadseffektivitet och insynsskydd för statistiska uppgifter. Genom uppförandekoden strävar man efter att garantera enhetlig och högklassig verksamhet vid de statistikansvariga myndigheter som tillhör det europeiska statistiksystemet (ESS).

I förordningen om europeisk statistik beskrivs det europeiska statistiksystemet (ESS), som är partnerskapet mellan Europeiska gemenskapens statistikkontor (Eurostat), de nationella statistikbyråerna (i Finland Statistikcentralen) och andra nationella myndigheter.

De andra nationella myndigheterna är myndigheter som lämnar Eurostat uppgifter enligt programmet för europeisk statistik.

Programmet för europeisk statistik ska utgöra ramen för utvecklingen, framställningen och spridningen av den europeiska statistiken samt ange huvudområdena och målen för de åtgärder som planeras under högst fem år. Kommissionen upprättar en delrapport och en slutlig utvärderingsrapport om genomförandet av programmet. Varje år fastställs ett arbetsprogram som grundas på statistikprogrammet.

Det egentliga innehållet i och omfattningen av räckvidden för förordningen om europeisk statistik bestäms av Europaparlamentets och rådets statistikspecifika förordningar och de förordningar om genomförande som kommissionen antagit på grundval av dem, vilka beräknas uppgå till sammanlagt ungefär 300. I EU-rättsakterna om olika statistikområden fastställs i allmänhet datainnehållet i statistiken och tidtabellen för statistikframställningen, överföringen av lagstiftningsbehörighet samt kommittéförfarandet i anslutning till genomförandet. Utöver EU:s statistikförordning och förordningarna om enskild unionsstatistik och som ett komplement till dem tillämpas dessutom nationell statistiklagstiftning. EU-rättsakterna innehåller i allmänhet inte exempelvis bestämmelser om uppgiftsskyldighet. Reglering av uppgiftsskyldighet har i regel ansetts vara en angelägenhet för den nationella lagstiftningen.

I förordningen om europeisk statistik föreskrivs det också om statistisk konfidentialitet. I förordningen fastställs som konfidentiella uppgifter data som gör det möjligt att antingen direkt eller indirekt identifiera de statistiska objekten och därmed röja uppgifter om enskilda. Enligt förordningen får konfidentiella uppgifter, med vissa i förordningen angivna undantag, användas uteslutande för statistiska ändamål. De nationella statistikbyråerna och andra nationella myndigheter och kommissionen (Eurostat) ska inom ramen för sina respektive behörighetsområden vidta alla nödvändiga rättsliga, administrativa, tekniska och organisatoriska åtgärder för att se till att det fysiska och logiska skyddet av konfidentiella uppgifter säkerställs.

EU:s statistikförordning garanterar även skyddet av enskilda individer vid behandling av personuppgifter samt preciserar, med avseende på europeisk statistik, bestämmelserna i bland annat Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter. Syftet med direktivet är bland annat att skydda de grundläggande fri- och rättigheterna, särskilt rätten till privatliv, utveckla utbytet och flödet av personuppgifter samt förenhetliga medlemsstaternas lagstiftning om behandling av personuppgifter.

Genom EU:s statistikförordning försöker man också garantera forskarvärlden bättre möjligheter än för närvarande att ta del av konfidentiella uppgifter som används för utveckling, framställning och spridning av europeisk statistik, för analys av intresse för den vetenskapliga utvecklingen.

I artikel 2 föreskrivs det om de statistiska principerna, nämligen yrkesmässigt oberoende, opartiskhet, objektivitet, tillförlitlighet, statistisk konfidentialitet och kostnadseffektivitet. I artikel 3 definieras vissa begrepp som är centrala med tanke på förordningens tillämpningsområde. I artikeln definieras bland annat statistiskt objekt, konfidentiella uppgifter, användning för statistiska ändamål, direkt identifiering och indirekt identifiering.

Artikel 19 möjliggör avidentifierade filer (Public Use Files). Med avidentifierade filer avses anonymiserade filer som är tillgängliga för alla och innehåller avidentifierade poster eller annars har bearbetats så att de enskilda statistiska objekten inte kan identifieras på något sätt, varken direkt eller indirekt. Indirekt och direkt identifiering definieras i artikel 3.

I artikel 21 föreskrivs det om överföring av konfidentiella uppgifter som samlats in för europeisk statistik. Enligt artikeln får konfidentiella uppgifter överföras till en annan myndighet som tillhör det europeiska statistiksystemet (ESS-myndighet) samt mellan en ESS-myndighet och en ECBS-medlem för statistik i enlighet med Europeiska centralbankens arbetsprogram.

I artikel 23 finns bestämmelser om tillgång till konfidentiella uppgifter i vetenskapligt

syfte. Enligt artikeln får de nationella statistikansvariga myndigheterna, inom ramen för sina respektive behörighetsområden, ge forskare som gör statistiska analyser i vetenskapligt syfte tillgång till konfidentiella uppgifter som endast indirekt kan identifiera de statistiska objekten.

Enligt artikel 26 ska medlemsstaterna vidta åtgärder för att förhindra, och införa sanktioner för, åsidosättande av den statistiska konfidentialiteten.

Sverige

I Sverige finns bestämmelser om statistik och statistikframställning i lagen om den officiella statistiken (2001:99) och förordningen om den officiella statistiken (2001:100). Förordningen har utfärdats med stöd av lagen och i förordningen fastställs vad som är officiell statistik och vilka myndigheter som ansvarar för dem. Dessa myndigheter benämns statistikansvariga myndigheter och utgörs av Statistiska centralbyrån och 25 andra myndigheter. Statistiska centralbyrån ansvarar för sektorsöverskridande statistik samt för samordning och övervakning av den officiella statistiken. De övriga statistikansvariga myndigheterna ansvarar för statistiken inom sitt ansvarsområde.

Enligt lagen ska officiell statistik finnas för allmän information, utredningsverksamhet och forskning. Enligt lagen ska officiell statistik vara objektiv och allmänt tillgänglig och försedd med beteckningen Sveriges officiella statistik. Enligt förordningen ska den officiella statistiken dokumenteras, kvalitetsdeklaras samt utan avgift offentliggöras och hållas allmänt tillgänglig i elektronisk form genom ett allmänt nätverk. Personuppgiftslagen (2001:99) gäller vid framställning av statistik i den mån det inte finns avvikande bestämmelser i lagen om den officiella statistiken.

Den officiella statistiken ska framställas och offentliggöras med beaktande av behovet av skydd för fysiska och juridiska personers intressen. Uppgifter i den officiella statistiken får inte sammanföras med andra uppgifter i syfte att utröna enskilds identitet. Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) gäller i fråga om sekretess för statistiska uppgifter.

Lagen om den officiella statistiken innehåller bestämmelser om de myndigheter samt företag och organisationer som är skyldiga att lämna de statistikansvariga myndigheterna uppgifter samt bestämmelser om de kategorier av information som uppgiftsskyldigheten omfattar.

En statistikansvarig myndighet får behandla personuppgifter för framställning av statistik. I lagen konstateras explicit att behandling av personuppgifter får omfatta även uppgift om personnummer. Behandling av känsliga personuppgifter får dock begränsas genom bestämmelser i förordning. Enligt förordningen om den officiella statistiken får uppgifter som behandlas för framställning av officiell statistik även behandlas för bland annat framställning av annan statistik och för forskning, förutsatt att ändamålet med behandlingen inte är oförenligt med det ändamål för vilket uppgifterna samlades in.

I lagen finns också bestämmelser om utlämnande av uppgifter som samlats in för framställning av statistik. När en statistikansvarig myndighet lämnar ut uppgifter som inte direkt kan hänföras till en enskild, får myndigheten i samband med utlämnandet förse uppgifterna med en beteckning som hos den statistikansvariga myndigheten kan kopplas till personnummer eller motsvarande för att göra det möjligt att senare komplettera uppgifterna. En sådan åtgärd får vidtas om den som uppgifterna lämnas ut till ska använda dessa för forskning eller statistik samt har ett särskilt behov av att senare kunna komplettera uppgifterna. Uppgifter som lämnats ut på detta sätt får behandlas endast för forskning eller statistik.

Personuppgifter ska gallras hos de statistikansvariga myndigheterna när uppgifterna inte längre behövs för sitt ändamål. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva om undantag från denna skyldighet, om en gallring skulle äventyra arkivets roll som en del av det nationella kulturarvet eller strida mot forskningens behov. Därvid ska behovet av skydd för den enskildes personliga integritet särskilt beaktas. Material som inte gallras ska överlämnas till en arkivmyndighet.

I lagen finns dessutom bestämmelser om tvångsmedel. Om den som är uppgiftsskyldig

inte fullgör skyldigheten, får den myndighet som har begärt uppgifter anmana den uppgiftsskyldige att göra det. En uppgiftsskyldig som inte följer anmaningen får vid vite föreläggas att fullgöra uppgiftsskyldigheten. Ett sådant föreläggande meddelas av den myndighet som utfärdat anmaningen. Frågor om att döma ut vite prövas av förvaltningsrätten.

Ett beslut enligt statistiklagen om anmaning eller vitesföreläggande eller om att någon ska ingå i en statistisk undersökning får inte överklagas. Övriga beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Enligt lagens bestämmelser om straffansvar ska den som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte fullgör sin uppgiftsskyldighet eller lämnar oriktig uppgift dömas till böter. Bötesstraff och vite kan inte dömas ut för samma gärning. I lagen finns dessutom straffbestämmelser som gäller en situation där officiell statistik i strid med lagen har sammanförts så att en enskilds identitet röjs.

Statistiska centralbyrån har i samarbete med tillsynsmyndigheten Datainspektionen, Socialstyrelsen och Centrala etikprövningsnämnden meddelat anvisningar som gäller behandling av personuppgifter i samband med forskning (Personuppgifter i forskning – vilka regler gäller?, juli 2009).

Norge

I Norge finns bestämmelser om statistik och framställning av statistik i en lag som gäller officiell statistik och Statistiska centralbyrån [Lov om offisiell statistikk og Statistisk Sentralbyrå (1989-06-16 nr 54)]. Syftet med lagen är att främja effektiv produktion av ändamålsenlig statistik genom regler för insamling och användning av upplysningar för statistiska ändamål. Officiell statistik är enligt lagen statistik som görs tillgänglig för allmänheten av Statistiska centralbyrån eller något annat statligt organ.

Statistiska centralbyrån är det centrala organet för framställning och spridning av officiell statistik. Centralbyrån har rätt att utnyttja riksomfattande administrativa datasystem inom statsförvaltningen och hos kommunala organisationer som underlag för officiell statistik. Statistiska centralbyrån är en fackligt

oavhängig organisation som lyder under det departement som kungen bestämmer.

Enligt lagen fattar kungen beslut om framställning av officiell statistik. Genom föreläggande eller beslut av kungen kan var och en åläggas att lämna upplysningar som är nödvändiga för framställning av officiell statistik, om inte den lagstadgade tystnadsplikten utgör hinder för det. Det kan sättas ut en tidsfrist för skyldigheten att lämna upplysningar och fastställas i vilken form de ska ges. Det organ som har fastställt upplysningsskyldigheten kan förelägga vite för den som har försummat skyldigheten.

Enligt den tystnadsplikt som föreskrivs i lagen gäller att den som arbetar inom en organisation som producerar officiell statistik är skyldig att se till att utomstående inte får tillgång till eller kännedom om uppgifter som använts för framställning av statistisk och som gäller enskilda eller närings- eller företagsverksamhet eller tekniska anordningar eller verksamhetsprinciper. Tystnadsplikten gäller bara de uppgifter som har samlats in för framställning av officiell statistik. Den tystnadsplikt som föreskrivs i lagen och som gäller uppgifter om enskilda upphör efter 100 år och den tystnadsplikt som gäller upplysningar om närings- och företagsverksamhet upphör efter 60 år.

Enligt bestämmelserna om användning av uppgifterna får de uppgifter som erhållits på basis av upplysningsskyldigheten eller på frivillig basis utnyttjas bara för framställning av officiell statistik eller för ett ändamål som tillsynsmyndigheten (Datatilsynet) har godkänt och som inte äventyrar rikets säkerhet. Den tystnadsplikt som nämns ovan gäller då även mottagaren av upplysningarna. Ett organ som lämnar ut uppgifter kan ställa villkor för användningen av och skyddet för uppgifterna.

Enligt lagen får upplysningar som erhållits på basis av upplysningsskyldigheten eller på frivillig basis inte under några som helst omständigheter offentliggöras så att de kan kopplas ihop med en uppgiftsskyldig eller någon annan identifierbar enskild till skada för denne eller så att detta medför orimlig skada för myndigheter, företag eller sammanslutningar.

I lagen finns dessutom straffbestämmelser som gäller överträdelse av bestämmelserna om uppgiftsskyldighet, användning av upplysningar och offentliggörande av upplysningar.

Danmark

I Danmark finns bestämmelser om statistik och framställning av statistik i en lag som gäller Danmarks Statistik [Lov om Danmarks Statistik (LBK nr 599 af 22/06/2000)]. Enligt lagen är den danska statistikmyndigheten Danmarks Statistik centralmyndighet för statistikväsendet. Statistikmyndigheten är en självständig institution som leds av en styrelse, som består av statistikdirektören (rigsstatistiker) och sex andra sakkunnigmedlemmar. Styrelsen beslutar om Danmarks Statistiks arbetsplan och samordnar framställningen av officiell och icke-officiell statistik. Dessutom beslutar styrelsen om i vilken omfattning upplysningar ska samlas in för statistikframställning. Statistikdirektören ansvarar för den fackliga och administrativa ledningen av Danmarks Statistik.

Enligt lagen ska offentliga myndigheter och institutioner enligt den arbetsplan som fastställts av statistikmyndighetens styrelse och på begäran av statistikmyndigheten meddela de upplysningar de förfogar över. Enligt lagen är även näringsidkare, sammanlutningar som inte bedriver näringsverksamhet och vissa andra instanser skyldiga att lämna vissa uppgifter som anges särskilt. Om en uppgiftsskyldig försummar att lämna uppgifterna i tid eller avsiktligt eller av grov oaktsamhet lämnar oriktiga uppgifter, blir följden bötesstraff.

Den danska statistiklagen innehåller inte några bestämmelser om behandling av konfidentiella statistiska uppgifter, utan det föreskrivs särskilt om detta. De viktigaste bestämmelserna om behandling av konfidentiella uppgifter finns i lagen om behandling av personuppgifter [Lov om behandling af personoplysninger (LOV nr 429 af 31/05/2000)] och i förvaltningslagen [Forvaltningslov (LBK nr 1365 af 07/12/2007)] samt i EU:s statistikförordning (förordning EG nr 223/2009). Enligt lagen om behandling av personuppgifter får uppgifter som samlats in

bara för statistikframställning eller vetenskaplig forskning inte senare behandlas i ett annat syfte. Enligt förvaltningslagen får konfidentiella uppgifter som samlats in uteslutande för statistikframställning eller i samband med vetenskaplig forskning inte lämnas ut till förvaltningsmyndigheterna för något annat ändamål. Statistikmyndighetens styrelse har dessutom fastställt regler som gäller forskares tillgång till statistikmyndighetens avidentifierade mikromaterial (Regler for adgang til afidentificerede mikrodata under Danmarks Statistiks forskerordninger 23.4.2003).

Enligt förvaltningslagen och strafflagen omfattas statistikmyndighetens personal av tystnadsplikt. Tystnadsplikten gäller även för forskare.

Estland

I Estland finns bestämmelser om statistik och framställning av statistik i statens statistiklag [riikliku statistika seadus (RT I 2010, 41, 241)]. Statistikverket (Statistikaamet) och Estlands Bank i fråga om finans- och betalningsstatistik [Eesti Panga seadus (RT I 1993, 28, 49)] är statistikmyndigheter.

I statistiklagen definieras statens statistikväsendes syfte, statistiska uppgifter, lämnare av statistiska uppgifter, statistikväsendets femårsprogram samt principerna och kvalitetskraven för statistikföring, i fråga om vilka det hänvisas till i synnerhet Europeiska unionens förordningar. I statistiklagen föreskrivs det också om Statistikverkets uppgifter, utnämning av generaldirektören och direktionen samt om generaldirektörens och direktionsens uppgifter. I lagen fastställs också innehållet i folkräkningen, lägenhetsräkningen och jordbruksräkningen. För framställning av statistik används enligt statistiklagen i första hand uppgifter som samlats in i filer samt uppgifter som uppkommer i samband med myndigheters och juridiska personers verksamhet i sådana fall då uppgifterna kan ligga till grund för statistik som uppfyller kvalitetskraven.

För sammanställning av statistiska uppgifter har statistikmyndigheten enligt statistiklagen rätt att behandla personuppgifter i det syfte som anges i lagen om skydd för personuppgifter [Isikuandmete kaitse seadus

(RT I 2007, 24, 127)] och med iakttagande av de förfaringsätt som anges i den lagen. Statistikmyndigheten behöver inte informera personerna om att uppgifterna om dem används för statistiska ändamål. Var och en har dock rätt att bekanta sig med de uppgifter som statistikmyndigheten samlat in om honom eller henne. Statistikmyndigheten har rätt att bilda statistiska register utifrån uppgifter som fås ur olika källor, om inte något annat föreskrivs i lag. Uppgifterna får användas för framställning av statlig statistik oavsett för vilket ändamål uppgifterna ursprungligen samlats in. Statistikmyndigheten förvarar personuppgifterna med personnummer under den tid uppgifterna kontrolleras. Efter det ska personnumret förvaras åtskilt från de övriga uppgifterna så att dessa senare kan sammanföras.

Den som lämnar statistiska uppgifter ska lämna upplysningarna för statistikföring i enlighet med statistikmyndighetens anvisningar och inom den tid som myndigheten satt ut. Inlämnandet av uppgifter till statistikmyndigheten är avgiftsfritt.

Statistiska uppgifter offentliggörs opartiskt och objektivt. Statistiska uppgifter offentliggörs bara i en sådan form att uppgifter om enskilda personer inte kan identifieras vare sig direkt eller indirekt. Även motsvarande uppgifter om ett annat statistiskt objekt, såsom ett företag, är konfidentiella, bortsett från de undantag som nämns i lagen och som närmast gäller vissa grundläggande uppgifter om företagen.

Konfidentiella personuppgifter och övriga uppgifter får användas för vetenskapliga syften. I statistiklagen finns bestämmelser om hur uppgifterna lämnas ut i dessa fall. Ett viktigt förfarande går ut på att statistikmyndigheten och den som utnyttjar uppgifterna ingår ett avtal om utlämnande av uppgifter. I avtalet fastslås i detalj för vilket ändamål uppgifterna används och hur de behandlas på ett konfidentiellt och informationssäkert sätt.

Om den som angetts som den som lämnar statistiska uppgifter försummar att lämna uppgifterna eller lägger fram felaktiga uppgifter, har statistikmyndigheten rätt att meddela uppgiftslämnaren en separat skrivelse med anvisningar för hur försummelsen eller de oriktiga uppgifterna kan rättas till. I lagen

föreskrivs det om formen för denna skrivelse. Statistikmyndigheten har rätt att förena skrivelsen med vite på högst 2 000 euro. För olaglig spridning av konfidentiella uppgifter eller för annat utnyttjande än i statistiskt syfte kan domstolen döma ut bötesstraff som anges i statistiklagen.

2.3 Bedömning av nuläget

Den viktigaste kritiken mot den gällande statistiklagen gäller möjligheterna att för vetenskaplig forskning använda och få tillgång till de uppgifter som samlats in för statistik. Forskarna har upplevt att bestämmelserna i statistiklagen är alltför begränsande på denna punkt samt att bestämmelserna tolkas mycket strikt och uteslutande med betoning av statistiksekretessen. Även statistikmyndigheternas tolkningsriktlinjer har upplevts som delvis oenhetliga. Förutom bland forskarna har dessa problem i anslutning till tillgången till den offentliga förvaltningens informationsreserver identifierats också på bredare front i samhället. Problemen har tagits upp i bland annat följande utredningar och slutrapporter av olika arbetsgrupper.

År 2009 tillsatte statsrådets kansli en arbetsgrupp för att granska hur förutsättningarna för den ekonomiska tillväxten kan förbättras. Denna så kallade tillväxtarbetsgrupp skulle leta efter olika sätt att påskynda tillväxten av produktiviteten på 2010-talet i Finland och föreslog i sin slutrapport "Finland 2020 – Från idé till handling" (Statsrådets kanslis publikationsserie 11/2010) bland annat följande: Den IKT-baserade moderniseringen av den offentliga servicen och förvaltningen bör byggas in i ändringen av verksamhetssätten. Med hjälp av IKT-lösningarna bör servicen inom förvaltningen, affärslivet och organisationerna sammanslås till tillräckligt enhetliga kundorienterade tjänstehelheter som stöds av gemensamma datasystem och databaser. Servicehelheten bör vara så enhetlig som möjligt samt lättanvänd och åtkomlig för alla medborgare på lika villkor. Verksamheten ordnas i riksomfattande form då detta är möjligt. Tjänsterna bör ur kundens synvinkel sett följa principen om en lucka och från myndighetens håll sett principen om en engångsregistrering av uppgifterna. Juri-

diska, administrativa och övriga hinder som står i vägen för en sådan utveckling bör undanröjas.

Finansministeriet tillsatte i februari 2009 en arbetsgrupp för att bereda effektiviseringen och omlokaliseringen av statistikväsendet. Arbetsgruppens slutrapport, som publicerades den 1 mars 2010, innehöll bland annat förslag till ändringar av statistiklagen. Arbetsgruppen ansåg att i enlighet med EU:s statistikförordning bör statistikmyndigheternas yrkesmässiga självständighet få en tydligare framtoning i statistiklagen, att statistikmyndigheternas befogenheter att samla in uppgifter bör preciseras, att regleringen av användningen för forskning av uppgifter som samlats in för statistik bör följa EU:s statistikförordning, att i händelse av brott mot tystnadsplikten bör för forskarna gälla samma följder som för statistikmyndigheterna, att Finlands Bank bör ha genom statistiklagen garanterad rätt att få information i enlighet med EU:s statistikförordning och att statistikmyndigheterna i fall av utlämnande av uppgifter bör agera på ett så enhetligt sätt som möjligt. Arbetsgruppen föreslog dessutom att det tillsätts en bredbasig arbetsgrupp för beredningen av ärendet och att Statistikcentralen tillsätter en samarbetsgrupp bestående av företrädare för övriga statistikmyndigheter, forskare och uppgiftslämnare för att behandla uppförandekoder och andra principiella riktlinjer för utlämnandet av uppgifter.

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte 2009 ett sektorsövergripande utredningsprojekt för att kartlägga och samordna effektiviseringen av utnyttjandet av datamaterial och datareserver som produceras med offentliga medel (Tutkimuksen tietoaaineistot; utredningsprojektet Datamaterial för forskning). På uppdrag av projektets styrgrupp gjorde Tieteen tietotekniikan keskus CSC (IT-centret för vetenskap) och en expertgrupp som den samlat en bakgrundsutredning om ämnet. Slutresultaten av den utredningen offentliggjordes i en rapport i mars 2010: "Tutkimuksen tietoaaineistot - Olenneisten käsikirja päätäjille". I fråga om lagstiftningen konstaterades det i rapporten bland annat att i synnerhet lagen om grunderna för avgifter till staten och datasekretessfrågorna i anslutning till statistiklagen medför utmaningar för möj-

ligheterna att utnyttja datamaterialet på bredare front. I rapporten förslags det att statistiklagen och annan lagstiftning som gäller tillgången till registeruppgifter för forskningsändamål bör ändras och att praxis bör förenhetligas.

Vid årsskiftet 2010/2011 lämnade styrgruppen för utredningsprojektet Datamaterial för forskning sin slutrapport "Tieto käyttöön – Tiekartta tutkimuksen sähköisten tietoaainestojen hyödyntämiseksi" ("Information för användning - Vägledning till utnyttjande av elektroniska datamaterial för forskning"; Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2011:4). I vägledningen föreslogs det konkreta åtgärder genom vilka möjligheterna att utnyttja offentligt finansierade datamaterial i samband med forskning kan främjas på bred front. I rapporten föreslogs det bland annat att lagstiftningen ses över så att datamaterialet står till förfogande för samhället på bred basis. En enhetlig lagstiftning stödjer tillgång till och utnyttjande av datamaterialet i samband med forskning och beslutsfattande. Lagstiftningen bör på ett tydligt sätt styra både verksamheten vid de organisationer som producerar eller administrerar datamaterial och dem som använder materialet, och lagstiftningen bör inte längre lämna rum för tolkning eller vara motsägelsefull. Datasekretessfrågor bör beaktas och lösas så att de inte utgör hinder för högklassig forskning. Som ett konkret åtgärdsförslag angav styrgruppen att man vid revidering av statistiklagen bör beakta forskningens och beslutsfattandets särskilda behov och att lagen bör utvecklas så att forskarna i fortsättningen får större möjligheter att utnyttja statistiskt material i enlighet med personuppgiftslagstiftningen och EU:s statistikförordning.

Delegationen för vardagens informations-samhälle, tillsatt av statsrådet, godkände 2010 strategin "Ett produktivt och nyskapan-de Finland – Digital agenda för åren 2011-2020". Enligt strategin bör vår nationella styrka, högklassiga och omfattande informationslager, utnyttjas allt bättre. Vårt samhälle måste skapa procedurer och öppna tillvägagångssätt som stödjer användning av information. Offentlig information som produceras med skattemedel ska inte behöva sökas, utan den bör vara lätt tillgänglig för alla,

dock med beaktande av integritetsskyddet och säkerheten. Med anledning av det som anförts ovan föreslog delegationen att lagstiftningen bör ändras så att den främjar användningen av öppen information och digitalt innehåll samtidigt som den beaktar individens och rättighetsinnehavarnas rättigheter. Dessutom bör aktörerna ges sådana anvisningar, till exempel via resultatstyrning, att användningen av information och innehåll ökar.

Finansministeriet tillsatte i februari 2010 en arbetsgrupp för att bereda främjande av tillgängligheten och utnyttjandet av offentliga dataarkiv. Arbetsgruppens mandatperiod löpte ut vid utgången av 2011. Arbetsgruppen skulle bland annat bedöma vilka datalager som kan tas och som det är ändamålsenligt att ta i bruk i vida kretsar. Dessutom skulle arbetsgruppen bedöma budgetkonsekvenserna av avgiftsfrihet och ändrad prisättning samt lägga fram behövliga förslag till korrigeringar av budgetramarna för statsförvaltningen.

I mars 2011 meddelade statsrådet ett principbeslut om att förbättra tillgängligheten till och främja vidareutnyttjandet av digitalt material från den offentliga sektorn. Ett mål med principbeslutet är att i första hand främja vidareutnyttjandet av digitalt material som producerats i anknytning till myndighetsuppdrag samt annat offentligt finansierat digitalt material som administreras av den offentliga sektorn och får lämnas ut.

I regeringsprogrammet för statsminister Katainens regering daterat den 17 juni 2011 konstateras det bland annat att datalager som producerats med offentliga medel ska göras tillgängliga för medborgarna och företagen. Målet är att det digitala informationsmaterial som den offentliga sektorn administrerar ska göras tillgängligt för medborgarna, företag, organisationer och myndigheter samt för forskning och utbildning via informationsnät och i en form som gör det lätt att återanvända.

Den betydelse som behandlingen av uppgifter som samlats in för statistik har i samband med vetenskaplig forskning har beaktats även i EU:s statistikförordning. Enligt artikel 23 får de nationella statistikansvariga myndigheterna, inom ramen för sina respek-

tive behörighetsområden, ge forskare som gör statistiska analyser för vetenskaplig forskning tillgång till konfidentiella uppgifter som endast indirekt kan identifiera de statistiska objekten. Någon motsvarande rätt ingår inte i bestämmelserna i den gällande statistiklagen. Dessutom innehåller skäl 26 i ingressen i EU:s statistikförordning ett åläggande som gäller vetenskaplig utveckling, nämligen att forskarvärlden bör få bättre möjligheter att ta del av konfidentiella uppgifter som används för utveckling, framställning och spridning av europeisk statistik, för analys av intresse för den vetenskapliga utvecklingen i Europa. Forskarnas tillgång till konfidentiella uppgifter i vetenskapligt syfte bör därför förbättras utan att man äventyrar den höga skyddsnivå som krävs för konfidentiella statistiska uppgifter. Med beaktande av de faktorer och omständigheter som nämns ovan är det med tanke på främjande av utnyttjandet av information inom den offentliga sektorn i samband med vetenskaplig forskning och med tanke på en tydlig reglering motiverat att statistiklagen preciseras till denna del.

I statistiklagen bör det dessutom göras vissa andra materiella och tekniska preciseringar och ändringar som baseras antingen på EU:s statistikförordning eller på faktorer som hänför sig till innehållet i och tolkningen av nationell lagstiftning. Av dessa preciseringsbehov kan i detta sammanhang nämnas särskilt förhållandet mellan sekretessbelagda uppgifter om myndigheternas verksamhet som samlats in för statistik å ena sidan och den offentlighetsprincip som avses i 12 § i grundlagen och i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet å andra sidan. Med anledning av detta är det motiverat att statistiklagen preciseras till denna del.

I statistiklagen hänvisas det till rådets förordning (EG) nr 322/97 om gemenskapsstatistik, vilken har upphävts genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 223/2009 om europeisk statistik. Enligt ikraftträdandebestämmelsen i den förordningen är förordningen till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater. Det är därför motiverat att statistiklagen preciseras till denna del.

I skäl 20 i ingressen i EU:s statistikförordning sägs att för att öka förtroendet för den

europiska statistiken bör de nationella statistikansvariga myndigheterna i varje medlemsstat, och gemenskapens statistikkontor inom kommissionen, vara yrkesmässigt oberoende. Yrkesmässigt oberoende definieras i artikel 2. Även bestämmelserna i artikel 1 understryker betydelsen av yrkesmässigt oberoende. De statistikansvariga myndigheternas yrkesmässiga oberoende betonas dessutom i kommissionens meddelande till Europaparlamentet och rådet KOM(2011) 211 slutlig som gäller en effektiv kvalitetsledning för den europeiska statistiken i synnerhet när det gäller övervakningen av finanspolitiken, den makroekonomiska politiken och strukturreformerna. I den gällande statistiklagen finns inte någon explicit bestämmelse som gäller statistikmyndigheters yrkesmässiga oberoende. Det är motiverat att en bestämmelse om detta fogas till lagen.

I artikel 19 i EU:s statistikförordning finns bestämmelser om avidentifierade filer (Public Use Files). Med avidentifierade filer avses anonymiserade filer som är tillgängliga för alla och innehåller avidentifierade poster eller annars har bearbetats så att de enskilda statistiska objekten inte kan identifieras på något sätt, varken direkt eller indirekt. I statistiklagen finns inte någon specialbestämmelse om detta. För främjande av utnyttjandet av information inom den offentliga sektorn och för en tydlig reglering är det motiverat att en bestämmelse om saken fogas till lagen.

I artikel 21 i EU:s statistikförordning föreskrivs det om överföring av konfidentiella uppgifter mellan myndigheter som tillhör det europeiska statistiksystemet (ESS-myndigheter) och mellan dessa statistikansvariga myndigheter och ECBS-medlemmar. Bortsett från utbyte av information mellan statistikmyndigheter innehåller den gällande statistiklagen inte några bestämmelser om sådan överföring av uppgifter mellan myndigheter som avses i artikeln. Det är därför motiverat att statistiklagen preciseras på denna punkt.

Grundlagsutskottet har upprepade gånger ansett att åtminstone syftet med registreringen, de registrerade personuppgifternas innehåll, ändamålet för registreringen inbegripet uppgifternas tillförlitlighet och förvaringstiderna samt den registrerades rättssäkerhet är

områden som är viktiga med avseende på det skydd för privatlivet och personuppgifter som avses i 10 § i grundlagen. Regleringen av dessa faktorer på lagnivå ska dessutom vara heltäckande och detaljerad. Utskottet har konstaterat att kravet på att bestämmelser ska utfärdas genom lag också gäller möjligheten att lämna ut personuppgifter via en teknisk anslutning. I statistiklagen finns det inte för närvarande några exakta bestämmelser om förvaringstiden för uppgifter som samlats in för statistiska ändamål och inte heller om sätten eller metoderna för att lämna ut uppgifter. Det är därför motiverat att bestämmelser om detta fogas till statistiklagen.

Genom lag 581/2010 fogades ett nytt 7 a kap. till förvaltningslagen (434/2003). Kapitellet gäller omprövningsförfarande. Enligt de nya bestämmelserna i förvaltningslagen bestäms det särskilt i lag när det är möjligt att begära omprövning av ett beslut. I statistiklagen finns en paragraf som gäller ändringsökande. I lagen finns däremot inte några bestämmelser om möjligheten att begära omprövning innan ändring söks. Det är därför motiverat att regleringen preciseras till denna del.

I 5 kap. i statistiklagen finns specialbestämmelser om Statistikcentralens statistikföring. Bestämmelserna om de befogenheter att samla in uppgifter som Statistikcentralen har i egenskap av allmän myndighet för statens statistikväsen motsvarar inte till sitt innehåll eller sin organisatoriska omfattning till alla delar de nuvarande kraven på statistikföring på nationell nivå eller de nuvarande krav som gäller enligt programmet för europeisk statistik. Det är därför motiverat att statistiklagen preciseras till denna del.

Den gällande statistiklagen innehåller dessutom vissa terminologiska oenhetligheter, antingen inom lagen eller i förhållande till den allmänna lagstiftningen och speciallagstiftningen. Dessa missförhållanden är i första hand tekniska och har inte några direkt materiella konsekvenser. För tydlighetens skull är det motiverat att statistiklagen preciseras även till denna del.

I 3 § i lagen om landsbygdsnäringsstatistik finns bestämmelser om insamlande, hemlighållande och utlämnande av uppgifter. I paragrafen hänvisas det till lagen om lands-

bygdsnäringsregistret (1515/1994), som har upphävts genom lagen om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem (284/2008), och till den tidigare statistiklagen (62/1994), som har upphävts genom 2004 års statistiklag (280/2004), samt till personregisterlagen (471/1987), som har upphävts genom personuppgiftslagen (523/1999). Med anledning av dessa omständigheter är det motiverat att ändra denna paragraf i lagen om landsbygdsnäringsstatistik.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Syftet med denna proposition är att i den nationella lagstiftningen införliva de bestämmelser i Europaparlamentets och rådets förordning om europeisk statistik som förutsätter att gällande lagstiftning om statistikföring ses över och preciseras. Ett ytterligare mål är, med beaktande av de allmänna principiella riktlinjerna för effektivare användning av datalagren inom den offentliga förvaltningen, att främja möjligheterna att i allt större omfattning utnyttja uppgifter som samlats in för statistiska ändamål även i samband forskning, vilket är en av de centrala bidragande faktorerna till ökad välfärd i vårt samhälle och till ekonomisk framgång. Kraven på statistiksekretess, skydd för privatliv och för personuppgifter samt skydd för affärs- och yrkeshemligheter har i denna proposition beaktats som specialvillkor för att målen ska kunna nås.

3.2 De viktigaste förslagen

I denna proposition föreslås det att statistiklagen genomgår sådana materiellrättsliga ändringar som behövs för att de ovan nämnda målen ska nås. Dessutom föreslås det vissa tekniska och terminologiska ändringar av lagen.

Det föreslås att statistiklagen kompletteras med en i EU:s statistikförordning avsedd bestämmelse om statistikmyndigheternas yrkesmässiga oberoende.

Det föreslås att den paragraf i statistiklagen som gäller sekretessbelagda och offentliga

uppgifter ändras så att det när det gäller sådana uppgifter om myndighetsverksamhet som samlats in för statistiska ändamål exaktare beaktas att den offentlighetsprincip som avses i 12 § i grundlagen och i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet iaktas.

För att främja och möjliggöra att uppgifter som samlats in för statistiska syften används även för forskning samt för att uppnå de mål som ställts i regeringsprogrammet i fråga om främjande av utnyttjandet av offentliga uppgifter föreslås följande ändringar och tillägg i statistiklagen: Paragrafen om lagens syfte föreslås bli ändrad så att lagens syfte också är att främja att uppgifter som samlats in för statistiska ändamål används i vetenskaplig forskning och i statistiska utredningar av samhällsförhållandena. Till lagen fogas en bestämmelse om bildande och användning av aidentifierade filer, vilken motsvarar bestämmelserna i EU:s statistikförordning. Det föreslås att bestämmelserna om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter preciseras så att forskare kan få rätt att använda även sekretessbelagda uppgifter under vissa i lagen noggrant avgränsade förutsättningar. Bestämmelserna om forskarnas tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande av uppgifterna föreslås bli förtydligade särskilt med beaktande av eventuella fall av missbruk och påföljderna av sådana.

Det föreslås att det till paragrafen om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter i analogi med EU:s statistikförordning fogas bestämmelser om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter mellan myndigheter som hör till det europeiska statistiksystemet (ESS-myndigheter) samt mellan Finlands Bank och ECBS-medlemmar. Det föreslås dessutom att tillämpningsområdet breddas så att statistikmyndigheterna kan lämna ut sekretessbelagda uppgifter även till övriga myndigheter som framställer statistik för utvecklande, framställning och kvalitetsförbättring av statistik som hör till den berörda myndighetens verksamhetsområde.

Eftersom bearbetning av uppgifter som samlats in för statistiska ändamål vanligtvis också handlar om behandling av personuppgifter, föreslås det att statistiklagen kompletteras med bestämmelser om förvaringstid för

uppgifter samt sätt och metoder för att lämna ut uppgifter. Med anledning av de ändringar i fråga om begäran om omprövning som gjordes i förvaltningslagen 2010 föreslås det att statistiklagen kompletteras med en bestämmelse om begäran om omprövning som en fas för sökande av ändring som föregår besvär. Det föreslås att bestämmelsen om delgivning av förvaltningsbeslut ändras så att delgivningen även ska kunna göras som elektronisk delgivning.

Det föreslås att specialbestämmelserna om personuppgifter som Statistikcentralen samlar in utvidgas till vissa delar, vilket baserar sig i första hand på nya och preciserade behov av att få uppgifter för statistikföring, strävan att främja insamling av uppgifter på registerbasis och strävan att minska uppgiftslämnarnas administrativa börda.

Det föreslås att hänvisningen till rådets redan upphävda förordning (EG) nr 322/97 om gemenskapsstatistik ändras så att det hänvisas till Europaparlamentets och rådets gällande förordning (EG) nr 233/2009 av den 11 november 2009 om europeisk statistik.

Dessutom föreslås det vissa andra tekniska ändringar för att i första hand förenhetliga och precisera terminologin i statistiklagen.

I ikraftträdandebestämmelsen föreslås en specialbestämmelse om retroaktiv tillämpning av statistiklagen. Genom specialbestämmelsen preciseras lagens bestämmelser om utlämnande av uppgifter för vetenskaplig forskning och statistiska utredningar som gäller samhällsförhållandena.

Dessutom föreslås det i 3 § i lagen om landsbygdsnäringsstatistik en teknisk ändring så att hänvisningarna blir tidsenliga och motsvarar gällande allmänna lagstiftning.

Vid beredningen av propositionen utreddes möjligheten att utsträcka den skyldighet att lämna uppgifter om ekonomi, om anställda och om resurser för verksamheten som kommuner och samkommuner har enligt 14 § 2 mom. i statistiklagen så att skyldigheten också skulle gälla för evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och för ortodoxa kyrkan. Kyrkorna hördes i samband med beredningen, och de förhöll sig avvaktande till en sådan utvidgning. Med anledning av dessa omständigheter och eftersom det nuvarande avtalsbaserade lämnandet av uppgifter har fun-

gerat tillräckligt väl och samarbetet mellan Statistikcentralen och de två kyrkorna har varit smidigt och problemfritt ansågs det inte vara ändamålsenligt att i detta skede i denna proposition gå in för att utvidga uppgiftsskyldigheten på det sätt som föreslagits.

Enligt de utredningar som gjorts vid beredningen har det inte uppdragats några andra nödvändiga behov av att ändra eller reformera lagstiftningen om statens statistikproduktion. Social- och hälsovårdsministeriet har för avsikt att inleda ett projekt för översyn och reformering av registerlagstiftningen inom sitt förvaltningsområde, vilket kommer att beröra även regleringen av statistikväsendet inom förvaltningsområdet.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Det är mycket svårt att fastslå det ekonomiska värdet av utnyttjande av offentliga datalager. Att mäta omfattningen och tillväxteffekterna i euro av aktiviteterna i anslutning till informationsmaterial inom den offentliga förvaltningen och i anslutning till användning av materialet har visat sig vara en synnerligen krävande uppgift och en angelägenhet som det är svårt att utreda. För närvarande finns det bara njujga kvantitativa forskningsrön om de samhällsekonomiska konsekvenserna av tillgången till offentlig information. Enligt en uppskattning (Mepsir, 2006; Measuring European Public Sector Information Resources) uppgår värdet av marknaden för den offentliga sektorns informationsmaterial i Europa till närmare 30 miljarder euro.

När det gäller Statistikcentralen har de ekonomiska konsekvenserna av propositionen bedömts med tanke på den skyldighet som enligt 3 § i statistiklagen ska gälla i fråga om att främja att uppgifter som samlats in för statistiska ändamål används i vetenskaplig forskning och i statistiska utredningar, med tanke på produktion och förvaltning av avidentifierade filer enligt 13 a § samt med tanke på de situationer enligt 13 § 3 mom. där tillgång kan ges till sådana sekretessbelagda uppgifter på basis av vilka indirekt identifiering är möjlig. Vid bedömningen av

de ekonomiska konsekvenserna har både ändringskonsekvenser som ökar kostnaderna och ändringskonsekvenser som minskar kostnaderna beaktats.

Den skyldighet att främja vetenskaplig forskning som föreslås i 3 § i statistiklagen har inte några direkta kostnadshöjande verkningar. Bättre och mera omfattande användbarhet för material som samlats in för statistiska ändamål är ett centralt strategiskt mål för bland annat Statistikcentralens verksamhet. Genom att intensivifiera samarbetet mellan statistikmyndigheterna och företrädarna för forskare kan man på ett naturligt sätt främja även användningen av forskningsmaterial också inom ramen för de nuvarande resurserna utan något särskilt behov av ytterligare resurser.

De konsekvenser som den föreslagna ändringen av 13 § 3 mom. i statistiklagen har för statistikmyndigheternas kostnader och inkomster baserar sig på ökning av de tjänster som forskarna tillhandahålls, planering, sammanställning och förvaltning av material samt ökning av behövliga metadata och ökat stöd för användarna. Förslaget om tillåten indirekt identifiering kommer att minska kostnaderna till följd av anonymisering av uppgifterna. Propositionen kan dock komma att öka den administrativa arbetsbördan till följd av bland annat utlämnande av uppgifter, om begäran om information ökar numerärt eller till sin omfattning eller får ett allt mångsidigare innehåll. Ett ökat antal beviljade användarrättigheter kommer att öka inkomsterna för statistikmyndigheterna.

Eftersom propositionen inte innebär några ändringar i grunderna för bestämmande av avgifter som tas ut hos uppgifts användarna kommer de föreslagna ändringarna inte i detta hänseende att ha några direkta kostnadsänkande konsekvenser för forskarna. Den arbetstid som statistikmyndigheterna använder för att bearbeta material kan dock minska i synnerhet eftersom de uppgifter som lämnas ut inte längre behöver anonymiseras helt och hållet. Detta kan i sin tur medföra att de avgifter som statistikmyndigheterna tar ut hos forskarna eventuellt kommer att sänkas. Med anledning av det som anförts ovan kan också de administrativa kostnaderna för användarna med anledning av beredningen av begäran

om information minska. De administrativa kostnaderna för dem som använder uppgifterna kan dock också öka på grund av att det som grund för behandlingen av begäran om information kan behövas allt noggrannare utredningar till exempel för säkerställande av skydd för personuppgifter samt skydd för afärs- eller yrkeshemligheter.

I dagens läge lämnar Statistikcentralen årligen ut undersökningsmaterial så att det i mer än 130 fall krävs tillstånd att använda uppgifter. Statistikcentralens inkomster av dessa uppdrag rör sig kring 300 000 euro. Inkomsterna varierar från fall till fall från några hundra euro till cirka 25 000 euro. På det hela taget motsvarar inte intäkterna från tjänsterna för forskare kostnaderna.

Vid Statistikcentralen finns ett forskningslaboratorium där forskare får tillgång till datskyddat undersökningsmaterial. År 2009 genomförde Statistikcentralen ett projekt där man byggde ett system för användning av undersökningsmaterialet på distans. Statistikcentralen har som mål att utveckla tjänsterna för forskare på så sätt att det i framtiden är möjligt att tillhandahålla alla forskningsunderlag som kräver separat tillstånd på ett och samma ställe. År 2010 etablerades det system för distansanvändning som hade varit i testbruk. Med hjälp av systemet kan forskare som befinner sig på sin egen arbetsplats använda material som finns på Statistikcentralens server över en skyddad internetförbindelse. Det nya distanssystemet möjliggör en effektiv och informationssäker distribution av materialet samt övervakning av användningen. Antalet distansanvändare har ökat tydligt under de senaste åren. Enligt det strategidokument som finansministeriet och Statistikcentralen godkände i februari 2012 är utvecklande av tjänsterna för forskare ett strategiskt mål för centralen och i enlighet med det främjar man vetenskaplig forskning genom att möjliggöra en smidig användning av material i samband med samhällsforskning. För utveckling av tjänsterna för forskare har det reserverats 200 000 euro per år under perioden 2012-2013 och sammanlagt 1,6 miljoner euro för åren 2014-2015.

Statistikcentralen deltar också i utvecklingen av en nationell infrastruktur för samhällsforskning genom projektet Datamaterial för

forskning (TTA-projektet, av finskans Tutkimuksen tietoaaineistot -hanke), vilket leds av undervisnings- och kulturministeriet. Projektet är förvaltningsövergripande och olika ministerier, universitet och forskningsinstitut samt forskarsamhället är representerade på bred front. Inom projektet satsar man på att förbättra möjligheterna att dra nytta av data-material för forskning och på att utforma en nationell informationspolitik samt bygga upp en informationsstruktur för forskning. Våren 2012 togs även nationell samutveckling av en miljö för distansanvändning för registerforskare in under styrgruppen för TTA-projektet. Målet är att denna distansmiljö ska bli en del av den nationella e-infrastrukturen för forskning. Det är därför inte förnuftigt att ta fram samma lösningar separat och på ett överlappande sätt, till exempel på grund av ändringarna av statistiklagen eller uteslutande för distanstjänsten, utan man kan utforma en allmän nationell kanal för utlämnande av uppgifter genom förvaltningsövergripande samarbete med olika aktörer. Statistikcentralen och Tietotekniikan keskus CSC (IT-centret för vetenskap) har preliminärt uppskattat att kostnaderna under utvecklingsstadiet för den nationella distansmiljön 2012-2014 rör sig kring 2 miljoner euro och att det för den permanenta verksamheten kommer att behövas cirka en halv miljon euro per år.

När den utveckling av tjänsterna för forskare som Statistikcentralen inlett och det TTA-projekt som undervisnings- och kulturministeriet inlett genomförs kommer de tillsammans att i betydande grad främja verkställigheten av statistiklagen och även på bredare front tillgången till och användningen av nationella datalager. Modellen för verksamhet i en miljö för distansanvändning baserar sig på samverkan och minskar överlappande arbete, underlättar registerforskningen och gör den mångsidigare, erbjuder en ny teknisk lösning till stöd för forskningen och förbättrar tillgången till information som samlats in med offentliga medel och möjligheterna att använda informationen på nytt. Handlingsmodellen förbättrar användbarheten och samkörningen av information från flera myndigheter i synnerhet när det gäller sekretessbelagt material.

Det är omöjligt att göra en exakt åtskillnad mellan de ekonomiska konsekvenserna av utvecklingen av Statistikcentralens system för distansanvändning å ena sidan och de ekonomiska konsekvenserna av ändringarna av statistiklagen å andra sidan. Utvecklingen och ibruktagandet av distanssystemet är inte i och för sig en direkt följd av denna proposition, eftersom systemet har planerats och utformats som ett självständigt projekt redan i flera års tid. Systemet för distansanvändning främjar dock också verkställigheten av ändringsförslagen enligt denna proposition, och det är dessutom vettigt att man i fortsättningen utvecklar systemet på ett sätt som stödjer de reformer som nu föreslås.

Produktion av avidentifierade filer som avses i 13 a § i statistiklagen kommer att förutsätta att metoderna för integritetsskydd och informationssäkerhet utvecklas och att materialet bearbetas så att det inte kan identifieras vare sig direkt eller indirekt. För uppdatering och översyn av filerna kommer det dessutom att krävas tidsbestämda satsningar på utveckling och produktion. Exempelvis för att bilda en högklassig avidentifierad fil kommer det enligt Statistikcentralens uppskattning sannolikt att krävas en arbetsinstans som motsvarar ungefär ett årsverke. Med stöd av 34 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet kommer dessa filer att vara avgiftsfria för användarna. Främjandet av produktionen av dessa filer har ett viktigt samband också med den ovan nämnda utvecklingen av tjänsterna för forskare. Även om produktionen av filerna avancerar separat kommer den att tillhandahålla värdefullt material för forskarnas långsiktiga system för distansanvändning.

I syfte att öka användningen av offentligt tillgängliga statistiska uppgifter i samhället och i syfte att ge även företagssektorn bättre möjligheter att använda statistiska uppgifter när den tar fram nya tjänster håller Statistikcentralen i enlighet med sin strategi på att tillhandahålla dem som använder informationen öppna gränssnitt till allmänna databaser och annat material på nätet.

De föreslagna ändringarna av statistiklagen beräknas inte ha några betydande kostnadsökande konsekvenser när det gäller den verksamhet som Jord- och skogsbruksmini-

steriets informationstjänstcentral Tike, Tullstyrelsen eller Institutet för hälsa och välfärd bedriver som utlämnare av material. Upphandlingskostnaderna för material som Institutet för hälsa och välfärd erhåller från andra statistikmyndigheter för sin egen forskningsverksamhet kan eventuellt minska, men däremot kan till exempel användningen av eventuella distansanvändningstjänster medföra kostnader. Det kan således inte beräknas att de totala kostnaderna skulle öka betydligt.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att de föreslagna ändringarna av statistiklagen inte har några betydande direkta ekonomiska konsekvenser för statistikmyndigheternas verksamhet. Konsekvenserna lindras av att man delvis har kunnat förbereda sig på förändringarna genom föregripande åtgärder. De indirekta och långsiktigare utvecklings- och resursbehoven kan bli ansevärdiga, men genom de utvecklingsprojekt som Statistikcentralen och andra nationella aktörer redan har inlett kan man säkerställa den tillgång till och det vidareutnyttjande av uppgifterna i datalagren som förutsätts enligt statistiklagen.

Med beaktande av det som anförts ovan kan ändringsförslagen enligt denna proposition genomföras inom de statsfinansiella utgiftsramarna.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Enligt 3 § i statistiklagen är syftet med lagen att säkerställa produktionen av statistiska uppgifter som behövs för beslutsfattandet och planeringen i samhället och att säkerställa att rättigheterna förverkligas för dem som lämnar uppgifter för statistiska ändamål eller som uppgifterna gäller. Det föreslås att paragrafen ändras så att syftet med lagen även är att främja att uppgifter som samlats in för statistiska ändamål används i vetenskaplig forskning och i statistiska utredningar av samhällsförhållandena. Skyldigheten att främja vetenskaplig forskning ingår också bland målen enligt EU:s statistikförordning.

Statistikväsendet grundas på etiska verksamhetsprinciper som syftar till att säkerställa statistikens kvalitet och uppgifts användarnas och uppgiftslämnarnas förtroende för dem som framställer statistik. Statistiksekretess är en internationellt fastställd statistik-

etisk princip av grundläggande natur för all statistikproduktion. Till de statistiketiska principerna hör också principen om informerat samtycke, enligt vilken lämnandet av uppgifter ska basera sig på medvetet och preciserat samtycke när uppgifterna samlas in direkt hos uppgiftslämnarna på frivillig basis. När uppgifter lämnas frivilligt för framställning av statistik, vilket det i regel handlar om när uppgifter samlas in hos enskilda och hushåll, är det viktigt att sörja för statistiksekretessen för att man ska få tillförlitliga uppgifter av dem som lämnar dem. Bevarat förtroende påverkar också förutsättningarna för insamling av företagsdata samt kvaliteten på uppgifter och statistik som gäller företag. Uppgifter från olika statistikbyråer i världen visar att i synnerhet intervju- och enkätundersökningar har högre svarsandelar i de länder där förtroendet för institutionerna är gott. Av tradition har statistikmyndigheterna i Finland åtnjutit stort förtroende.

I intervju- och enkätundersökningar lämnar respondenterna information om mycket personliga och även känsliga angelägenheter. När det gäller enkätundersökningar har man bedömt att människornas svarsbenägenhet påverkas av bland annat undersökningens syfte och mål, uppgifternas användningsändamål och användningssätt, förtroendet för den som samlar in uppgifterna, respondentens anonymitet och andra faktorer som hänför sig till integritetsskydd och skydd för afärs- och yrkeshemligheter. När uppgifter samlas in gäller det att kunna övertyga uppgiftslämnarna om att de faktorer som nämns ovan tillgodoses på ett för uppgiftslämnarna positivt sätt i samband med att uppgifterna samlas in. De finländska statistikmyndigheterna har för närvarande gott rykte som tillförlitliga insamlare av uppgifter. Avsaknad av förtroende kan leda till osanna eller bristfälliga svar eller till vägran att delta i en undersökning och skulle försämra kvaliteten på uppgifterna och den statistik som framställs utifrån dem. Detta skulle också inverka på antalet erhållna svar och höja trycket på att utöka sampelstorlekarna och därmed höja kostnaderna för insamlingen av uppgifter.

Enligt den föreslagna 13 § i statistiklagen kan en statistikmyndighet lämna ut sekretessbelagda uppgifter som den samlat in för

statistiska ändamål för vetenskaplig forskning och statistiska utredningar som gäller samhällsförhållandena så att bara de direkta identifikationsuppgifterna har utplånats. Tillgång kan således ges till uppgifter utifrån vilka det statistiska objektet kan identifieras indirekt. Enligt gällande lag har det gällt att utplåna även uppgifter som möjliggör indirekt identifiering. Uppgifter som samlats in för statistiska ändamål har således inte alltid kunnat lämnas ut för att användas tillräckligt exakt till exempel för statistiska utredningar som andra myndigheter gjort. Den möjlighet att lämna ut uppgifter som kan identifieras indirekt som lagförslaget medger gör det möjligt att även inom myndigheternas verksamhet använda material med ett mera övergripande och bättre datainnehåll och utifrån vilket myndigheterna i fortsättningen även själva kan göra statistiska utredningar med tanke på sina förändrade behov. Statistiska utredningar på basis av uppgifter som samlats in för statistiska ändamål är centrala till exempel för planeringen och uppföljningen av utbildning och forskning.

Om de föreslagna ändringarna genomförs kommer arbetsmängden vid dataombudsmannens byrå att öka, eftersom personuppgifter kommer att kunna behandlas inom fler forskningsprojekt än för närvarande. Behandling av personuppgifter i vetenskapliga forskningssyften kan i enskilda forskningsprojekt beröra tiotusentals personers uppgifter och de personregister som bildas för forskningsändamål kommer att vara stora. I forskningsregistren ingår ofta också uppgifter som är sådana känsliga personuppgifter som avses i personuppgiftslagen. När det handlar om en stor mängd uppgifter kan uppgifter som lagras i forskningsregister fås med myndigheternas tillstånd, och då inhämtas det inget samtycke för behandlingen av personuppgifter av dem som undersökningen gäller. Rollen som den som säkerställer den grundläggande rättigheten till integritetsskydd accentueras då för den myndighet som övervakar behandlingen av personuppgifter, det vill säga dataombudsmannen. Dataombudsmannens byrå kan förväntas få extra arbete förutom på grund av vägledningen och rådgivningen för myndigheter, forskare och dem som undersökningarna gäller också på

grund av konsultation som gäller Statistikcentralen till exempel när det vid utlämnande av uppgifter behövs en närmare bedömning av lagenligheten hos behandlingen av personuppgifter i samband med ett forskningsprojekt.

4.3 Samhälleliga konsekvenser

De viktigaste ändringarna enligt denna proposition gäller statistikmyndigheternas möjlighet att lämna ut uppgifter som samlats in för statistiska ändamål så att de kan användas för vetenskaplig forskning. Registermaterialet i Finland framstår som högklassigt och heltäckande vid internationell jämförelse. Enligt propositionen ska det för vetenskaplig forskning kunna lämnas ut även sådant uppgiftsmaterial där man med hjälp av uppgifterna i materialet kan identifiera de statistiska objekten indirekt, förutsatt att datasekretessen och informationssäkerheten i övrigt har ordnats tillräckligt väl. Propositionen harmonierar med EU:s statistikförordning och syftet är att främja förutsättningarna för vetenskaplig forskning. Också efter de föreslagna ändringarna kommer statistiklagens bestämmelser om utlämnande av uppgifter som samlats in för statistiska ändamål att vara striktare än de bestämmelser om behandling av personuppgifter som finns i den allmänna lagstiftningen.

Målet med propositionen är att främja förutsättningarna för vetenskaplig forskning och till denna del förändra verksamhetsbetingelserna för finländsk forskning så att de når upp till samma nivå som i de övriga nordiska länderna. I Finland har möjligheterna att använda uppgifter som samlats in för statistiska ändamål även för vetenskaplig forskning försvårats av 13 § i statistiklagen, eftersom det enligt paragrafen har varit möjligt att för vetenskapligt bruk lämna ut bara helt anonymiserat material. Bearbetningen av material till en sådan form att materialet inte kan identifieras har medfört merkostnader och också i vissa fall fördröjt erhållandet av uppgiftsmaterial för forskningsbruk. I praktiken har den gällande statistiklagen också försvårat utlämnandet av övergripande uppgiftsmaterial som till exempel omfattar hela befolkningen samt försvårat även vetenskapliga undersökningar

av små, men med tanke på forskningen viktiga, grupper. Med hjälp av material som grundar sig på ett anonymiserat sampel har det varit svårt att undersöka till exempel sådant som gäller separata små områden eller små, men viktiga, befolkningsgrupper.

De föreslagna ändringarna främjar finländska forskares möjligheter att med användning av finländskt material delta i internationella gemensamma forskningsprojekt. Dessutom kan de föreslagna ändringarna förbättra kvaliteten på tillgängligt undersökningsmaterial och för sin del möjliggöra högklassigare forskning. Samtidigt underlättas möjligheterna att analysera flera aktuella frågor i samhället på ett internationellt sett högklassigt och samhälleligt sett betydelsefullt sätt. När det blir lättare att använda materialet kan man också vänta sig att forskning som gäller det finländska samhället ökar och att nya frågor och teman kan bli föremål för forskning. När materialet kan fås snabbare kommer det att bli lättare att bedöma konsekvenserna av samhällspolitiska reformer och kommer reformernas konsekvenser att kunna bedömas snabbare. En större mängd högklassiga forskningsrön som ger svar på samhälleliga frågor kommer också att innebära att politikbeslut som gäller den offentliga sektorn kan grundas på information av allt högre kvalitet, utifrån vilken resurser kan allokeras bättre än tidigare. Ur hela samhällets perspektiv kommer de föreslagna ändringarna av statistiklagen att möjliggöra allt effektivare användning av de samhälleliga resurserna och större avkastning för de offentliga forskningsinvesteringarna.

En annan central ändring i lagförslaget gäller bildande av avidentifierade filer. Filer-na kommer att underlätta användningen av i synnerhet information om det finländska samhället inom undervisning och betjäna också utbildningen av nya forskare inom samhällsvetenskapliga områden. Förslaget stödjer dessutom de mål för främjande av utnyttjandet av offentlig information som beskrivs under avsnitt 2.3 i propositionen. En mera omfattande användning av statistiskt material i samband med undervisning och utbildning gör att statistiken blir kändare och främjar kompetensen när det gäller statistiska metoder samt fostrar medborgarna till an-

svarsfulla användare av information. Detta ger beslutsfattarna, myndigheterna och medborgarna ett gemensamt kunskapsunderlag om samhälleliga fenomen samt möjliggör en allt bredare samhällsdebatt och fördjupar den samhälleliga förståelsen hos alla medborgargrupper. När materialet öppnas och användningen av offentliga filer ökar kan man gå in för att harmonisera processerna för nyttiggörandet av dessa, varvid materialets användbarhet ökar ytterligare när metoderna förenhetligas.

I kommunerna fattar man en betydande del av de beslut som påverkar och berör samhället. Till stöd för beslutsfattandet behövs det allt högklassigare och allt mångsidigare forskningsrön och statistisk information. Aktuell, snabbt tillgänglig, tillförlitlig och jämförbar information möjliggör generellt sett effektivare fördelning av resurserna. I synnerhet heltäckande och tillförlitlig statistisk information skapar ett kunskapsunderlag för beslutsfattandet i kommunerna bland annat när kommunerna försöker förbättra genomslagskraften för sin verksamhet både med tanke på jämlikhet och i fråga om produktivitet.

Den genomsnittliga kommunstorleken har ökat de senaste åren till följd av sammanslagningar. År 2010 var den genomsnittliga kommunstorleken cirka 16 000 invånare medan den så sent som år 2000 rörde sig kring 11 500 invånare. I och med kommunreformen kommer den genomsnittliga kommunstorleken att öka även i fortsättningen. Information som gäller bara en kommun räcker inte längre till vid planeringen och genomförandet av verksamheten och servicen i kommunen. I stora städer har detta behov av bredare regional information funnits redan länge. Kommunvis behövs det samkörning av uppgifter och flera olika former av statistiskt material inriktade på ett visst kommun-delsområde, till exempel enligt stadsdelar eller för en gammal inkomporerad kommun. För beslutsfattandet bör det finnas tillräcklig information om service- och bostadsområdenas resurser.

Omfattningen av de positiva samhälleliga konsekvenserna av ändringsförslaget som gäller främjande av att uppgifter som samlats in för statistiska ändamål utnyttjas för veten-

skaplig forskning beror också av prissättningen av datamaterialet inom den offentliga förvaltningen. Principerna för prissättning av offentligt datamaterial utreds av den arbetsgrupp som finansministeriet tillsatt för att bereda främjande av tillgängligheten och utnyttjandet av offentliga dataarkiv (VM125:02/2007).

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden

Den 30 augusti 2010 tillsatte finansministeriet en arbetsgrupp för att utreda behoven av att ändra statistiklagen och den övriga lagstiftningen om statens statistikproduktion och statistik användning. Arbetsgruppen skulle bereda behövliga förslag till reformering av lagstiftningen. Arbetsgruppen bestod av företrädare för finansministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, Dataombudsmannens byrå, Statistikcentralen, Institutet för hälsa och välfärd, Tullstyrelsen, Finlands Kommunförbund rf, Näringslivets forskningsinstitut, Löntagarnas forskningsinstitut, Statens ekonomiska forskningscentral, Pellervo ekonomisk forskning PTT, Helsingfors universitet och Finlands näringsliv rf.

Arbetsgruppen hörde specialsakkunniga från finansministeriet, justitieministeriet, CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy, Nationalarkivet, Helsingfors universitet, Faktacentralen vid Helsingfors stad, Institutet för hälsa och välfärd samt från Statistikcentralen. Arbetsgruppen sände dessutom vissa förslag till utvidgning av uppgiftsskyldigheterna som den hade behandlat för utlåtande till Kyrkostyrelsen för evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, kyrkostyrelsen för Finlands ortodoxa kyrka och Kyrkans arbetsmarknadsverk.

I enlighet med sitt uppdrag utarbetade arbetsgruppen ett utkast till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av statistiklagen och av 2 och 3 § i lagen om landsbygdsnäringsstatistik. Arbetsgruppen lämnade sitt utkast till finansministeriet i januari 2012. I mars 2012 sände finansministeriet utkastet till proposition på remiss. Efter remissförfarandet har den fort-

sätta beredningen av propositionen genomförts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet.

Ministerarbetsgruppen för förvaltning och regional utveckling behandlade propositionen vid sitt möte den 20 juni 2012. Ministerarbetsgruppen förordade att propositionen föreläggs statsrådet.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Remissorgan

Utkastet till regeringens proposition sändes på remiss till Statsrådets kansli, inrikesministeriet, justitieministeriet, finansministeriets budgetavdelning och skatteavdelning, undervisnings- och kulturministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, Pensionsskyddscentralen, Finansinspektionen, Meteorologiska institutet, Folkpensionsanstalten, Trafikverket, Trafiksäkerhetsverket, Jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral, Lantmäteriverket, Skogsforskningsinstitutet, Rättsregistercentralen, Utbildningsstyrelsen, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, Finlands Akademi, Finlands Bank, Finlands Cancerregister, Finlands miljöcentral, Institutet för hälsa och välfärd, Dataombudsmannens byrå, Statistikcentralen, Tullstyrelsen, Arbetshälsoinstitutet, Skatteförvaltningen, Befolkningsregistercentralen, Tekes – utvecklingscentralen för teknologi och innovationer, Tieteen tietotekniikan keskus CSC (IT-centret för vetenskap), Informationscentret för registerforskning, Näringslivets forskningsinstitut, Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi, Löntagarnas forskningsinstitut, Pellervo ekonomisk forskning PTT, Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet, Statens ekonomiska forskningscentral, Statens tekniska forskningscentral, Forskningscentret i nationalekonomi HECER, Delegationen för informationsspridning, Forskningsetiska delegationen, Finlands Kommunförbund rf, Helsingfors stad, Aalto-universitetet, Helsingfors universitet, Östra Finlands universitet, Jyväskylä universitet, Lapplands universitet, Villmanstrands tek-

niska universitet, Uleåborgs universitet, Tammerfors tekniska universitet, Tammerfors universitet, Åbo universitet, Vasa universitet och Finlands näringsliv rf.

Yttranden gavs av inrikesministeriets polisavdelning och gränsbevakningsavdelning, finansministeriets budgetavdelning, undervisnings- och kulturministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Statens revisionsverk, Dataombudsmannens byrå, Skatteförvaltningen, Utbildningsstyrelsen, Rättsregistercentralen, Finlands Cancerregister, Statistikcentralen, Tullstyrelsen, Jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral, Institutet för hälsa och välfärd, Trafiksäkerhetsverket, Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi, Skogsforskningscentralen, Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet, Finlands miljöcentral, Pensionsskyddscentralen, Folkpensionsanstalten, Finlands Bank, Arbetshälsoinstitutet, Finlands Akademi, Helsingfors stad, Näringslivets forskningsinstitut, Löntagarnas forskningsinstitut, Pellervo ekonomisk forskning PTT, Statens ekonomiska forskningscentral, HECER, Forskningsetiska delegationen, Aalto-universitetet, Helsingfors universitet, Lapplands universitet och Finlands näringsliv rf. Inrikesministeriet, Finansinspektionen, Finlands Kommunförbund rf, Uleåborgs universitet och Åbo universitet meddelade att de inte hade någonting att yttra om eller anmärka på förslaget.

Det viktigaste innehållet i remissyttrandena

Remissorganen ansåg att förslaget generellt sett var motiverat och förordade att propositionen överlämnas. De föreslagna ändringarna av statistiklagen ansågs främja möjligheterna att uppnå målen för reformen och förbättra i synnerhet verksamhetsbetingelserna för vetenskaplig forskning. De viktigaste kommentarerna till de föreslagna ändringarna av statistiklagen gällde i huvudsak innehållet i de föreslagna bestämmelserna eller innehållet i detaljmotiveringen till dem. Dessutom lade vissa remissinstanser fram vissa förslag till komplettering och vidareutveckling av innehållet i regleringen.

Dataombudsmannens byrå konstaterade att bedömd som helhet har man i den proposition som remissförfarandet gäller mycket väl beaktat de konsekvenser och krav som följer av grundlagen och grundlagsutskottets tolkningspraxis beträffande behandling av personuppgifter och regleringen av den. Enligt byrån uppfyller de föreslagna lagarna om ändring av statistiklagen och av lagen om landsbygdsnäringsstatistik också kraven på tillbörlig och nödvändig behandling av personuppgifter.

Inrikesministeriets polisavdelning och gränsbevakningsavdelning, jord- och skogsbruksministeriet, Statistikcentralen, Tullstyrelsen, Jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral, Rättsregistercentralen, Skogsforskningsinstitutet, Aalto-universitetet och Finlands näringsliv rf ansåg att i de situationer som avses i 13 § 2 och 3 mom. i lagförslaget bör statistikmyndigheterna ha rätt att överväga i vilken omfattning och med vilken exakthet undersökningsmaterial som gäller enheter behövs av grundad anledning och i vilken utsträckning det är nödvändigt och möjligt att bevilja tillgång till sådana sekretessbelagda uppgifter utifrån vilka det statistiska objektet kan identifieras indirekt. Undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Institutet för hälsa och välfärd, Finlands miljöcentral, Folkpensionsanstalten, Arbetshälsoinstitutet, Finlands Akademi, Finlands näringsliv rf, Pellervo ekonomisk forskning PTT, Statens ekonomiska forskningscentral och HECER ansåg att statistikmyndigheterna inte bör ha övergripande prövningsrätt när det gäller att fastställa behoven av information för forskning eftersom en sådan rätt står i strid med propositionens målsättning och begränsar den vetenskapliga forskningens frihet. Statens ekonomiska forskningscentral och HECER föreslog dessutom att när det gäller utlämnande av identifikationsuppgifter bör 13 § i statistiklagen förenhetligas med personuppgiftslagen.

Social- och hälsovårdsministeriet, Folkpensionsanstalten och Arbetshälsoinstitutet ansåg att statistikmyndigheterna bör kunna lämna ut uppgifter om enheter med identifikationsuppgifter till en annan statistikmyndighet även för sammanställning och sam-

körning av undersökningsmaterial. Undervisnings- och kulturministeriet, Utbildningsstyrelsen och Statens revisionsverk ansåg att uppgifter som samlats in för statistiska ändamål bör kunna användas även för administrativ styrning, uppföljning och tillsyn. Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsökonomi, Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet och Finlands miljöcentral föreslog att en statistikmyndighet bör ges möjlighet att till övriga myndigheter som framställer statistik lämna ut de uppgifter och det material med identifikationsuppgifter som dessa behöver för sin lagstadgade statistikproduktion.

Arbets- och näringsministeriet och HECER ansåg att en statistikmyndighet bör ha skyldighet, inte bara möjlighet, att bilda sådana avidentifierade filer som avses i den föreslagna 13 a §. Statistikcentralen och Skatteförvaltningen fäste uppmärksamhet vid vikten av att skydda de uppgifter som ingår i filer av detta slag. Flera remissinstanser ansåg att möjligheten att bilda avidentifierade filer var viktig.

Allmänt taget ansåg remissorganen att sekretess för uppgifter som samlats in för statistiska ändamål samt säkerställande av skydd för personuppgifter och för affärs- och yrkeshemligheter var viktiga utgångspunkter. Flera remissinstanser betonade dock att enligt deras erfarenheter hade det inte förekommit några problem när till exempel känsliga uppgifter med identifikationsuppgifter med stöd av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, personuppgiftslagen eller speciallagar lämnats ut för vetenskaplig forskning ur register som inte omfattas av statistiklagen.

Dataombudsmannens byrå ansåg att den föreslagna retroaktiva regleringen i fråga om uppgifter som samlats in med samtycke var otydlig i förslaget och att det av grundad anledning bör bedömas om en statistikmyndighet kan lämna ut de uppgifter den samlat in med samtycke med större rätt än den själv har. Inrikesministeriets polisavdelning, jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet, Statistikcentralen, Tullstyrelsen, Jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral, Utbildningsstyrelsen, Rättsregistercentralen, Skogsforskningsinstitutet, Helsingfors stad, Aalto-universitetet

och Finlands näringsliv rf ansåg att lagen inte bör ha retroaktiv verkan på sådana uppgifter vars ändamål inte varit vetenskaplig forskning när de samlades in. Undervisnings- och kulturministeriet, Finlands miljöcentral, Arbetshälsoinstitutet, Pellervo ekonomisk forskning PTT och Finlands Akademi förordade inte någon begränsning av att lagen tillämpas retroaktivt, eftersom en sådan begränsning utgör hinder för att målen med reformen uppnås. Allmänt taget ansåg remissinstanserna det vara viktigt att det i lagen tydligt föreskrivs huruvida lagen kan tillämpas retroaktivt och i så fall under vilka omständigheter och förutsättningar detta är möjligt.

Undervisnings- och kulturministeriet ansåg att TTA-projektet (projektet Datamaterial för forskning) är ett naturligt forum vid verkställigheten av de föreslagna ändringarna när det gäller att planera behövliga styrstrukturer och övriga åtgärder för att beakta forskningsperspektivet. Statistikcentralen ansåg att statistikmyndigheternas befogenheter att samla in uppgifter bör utvidgas så att nytt uppgiftsmaterial smidigare än för närvarande kan tas i bruk för statistikproduktion. Skatteförvaltningen föreslog att det i statistiklagen också föreskrivs om Statistikcentralens rätt till information när det gäller uppgifter som avses i lagen om ett system för betalningstjänst- och deklareringservice för småarbetsgivare (658/2004). Statens revisionsverk och Statistikcentralen ansåg att man vid beredningen bör beakta det aktuella arbetet för att reformera EU:s statistikförordning där målet är att främja statistikens tillförlitlighet samt säkerställandet av de statistikansvariga myndigheternas yrkesmässiga oberoende.

Hur remissyttrandena har beaktats

Utifrån de rättsliga bedömningarna vid den fortsatta beredningen ansågs det att det på grund av de begränsande specialvillkor som i EU:s statistikförordning angetts för den nationella regleringen inte var möjligt att genomföra alla de ändringsförslag som hade lagts fram i remissyttrandena. Detta gällde bland annat förslaget om mera omfattande utlämnande och annan användning för administrativa eller andra ändamål av de uppgifter

om olika enheter som samlats in för statistiska ändamål. Vissa konkreta ändringsförslag beaktades inte eftersom det bedömdes att det med hänsyn till målen med reformen inte var juridiskt, funktionellt eller ekonomiskt förnuftigt eller ändamålsenligt att genomföra dem i detta sammanhang.

Utifrån remissyttrandena preciserades bland annat detaljmotiveringen till de föreslagna bestämmelserna i 10 a, 13 och 18 § i statistiklagen. På basis av remissyttrandena och övriga utredningar vid den fortsatta beredningen ansågs det dock inte finnas några juridiska hinder för att på det sätt som föreslås i 13 § 2 mom. 1 punkten och 3 mom. i statistiklagen föreskriva om utlämnande av och tillgång till uppgifter som samlats in för statistiska ändamål. Utifrån remisskommentarerna och med beaktande av principerna för informationsrättslig reglering och även 37 § 5 mom. i lagen om offentlighet i myndighe-

ternas verksamhet kompletterades ikraftträdandebestämmelserna i förslaget till lag om ändring av statistiklagen med en bestämmelse som gäller retroaktiv tillämpning av lagen. Som uppgiftsskyldiga fogades Arbetslöshetsförsäkringsfonden och Olycksfallsförsäkringsanstaltens förbund till 14 § 3 mom. i statistiklagen, och till 15 § fogades en bestämmelse om Statistikcentralens rätt att få uppgifter som avses i lagen om ett system för betalningstjänst- och deklarationsservice för småarbetsgivare. I lagförslaget gjordes dessutom vissa lagtekniska preciseringar.

Denna proposition har beretts utgående från det förslag som utarbetats av den arbetsgrupp som nämnts ovan (kap. 5.1), utgående från remissyttrandena om förslaget, utgående från utredningar och utgående från de utvecklings- och reformbehov som kommit fram vid den fortsatta beredningen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag**1.1 Statistiklagen**

1 §. Lagens tillämpningsområde. Det föreslås att 3 mom. ändras så att den nuvarande hänvisningen till rådets förordning (EG) nr 322/97 om gemenskapsstatistik ersätts med en hänvisning till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 223/2009 om europeisk statistik och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG, Euratom) nr 1101/2008 om utlämnande av insynsskyddade statistiska uppgifter till Europeiska gemenskapernas statistikkontor, rådets förordning (EG) nr 322/97 om gemenskapsstatistik och rådets beslut 89/382/EEG, Euratom om inrättande av en kommitté för Europeiska gemenskapernas statistiska program. Förordningen trädde i kraft 2009. Dessutom föreslås det en preciserande teknisk ändring av ordalydelsen med anledning av att hänvisningen ändras. I övrigt kvarstår innehållet oförändrat.

2 §. Statens statistikväsen och myndigheter som framställer statistik. I 2 mom. 1 punkten nämns bland annat Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården som en statistikmyndighet. Genom lagen om Institutet för hälsa och välfärd (668/2008), som trädde i kraft vid ingången av 2009, upphävdes lagen om forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (1073/1992). Enligt 2 § 1 mom. 4 punkten i lagen om Institutet för hälsa och välfärd ska institutet vara en statistikmyndighet enligt 2 § 2 mom. i statistiklagen. Det föreslås därför att 2 § 2 mom. 1 punkten i statistiklagen ändras så att Institutet för hälsa och välfärd nämns i stället för Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården. I övrigt kvarstår innehållet i punkten oförändrat.

Det föreslås att ett nytt 3 mom. fogas till paragrafen. I momentet föreskrivs det om statistikmyndigheternas yrkesmässiga oberoende. Regleringen baserar sig på EU:s statistikförordning. Bestämmelser om omfatt-

ningen och innehållet av yrkesmässigt oberoende finns i artiklarna 1 och 2.1 led a i den förordningen. Enligt led a avses med yrkesmässigt oberoende att statistiken ska utvecklas, framställas och spridas på ett oberoende sätt, utan några påtryckningar från politiskt håll eller från intressegrupper, samt vara fri från varje påtryckning från politiska grupperingar, intressegrupper, gemenskapsinstitutioner eller nationella myndigheter, utan att detta påverkar institutionella krav. I skäl 20 i ingressen sägs att för att öka förtroendet för den europeiska statistiken bör de nationella statistikansvariga myndigheterna i varje medlemsstat vara yrkesmässigt oberoende. De statistikansvariga myndigheternas yrkesmässiga oberoende betonas också i kommissionens meddelande till Europaparlamentet och rådet KOM(2011) 211 slutlig som gäller en effektiv kvalitetsledning för den europeiska statistiken i synnerhet när det gäller övervakningen av finanspolitiken, den makroekonomiska politiken och strukturreformerna. Artikel 2 i EU:s statistikförordning innehåller också definitioner av allmänna statistiska principer.

Enligt det föreslagna 3 mom. ska statistikmyndigheterna och övriga myndigheter som framställer statistik är yrkesmässigt oberoende när de sköter uppgifter som omedelbart anknyter till utvecklande, framställning och spridning av statistik. Dessa myndigheter ska arbeta opartiskt, objektivt, tillförlitligt och kostnadseffektivt samt sörja för att statistiksekretessen iakttas. Med opartiskhet avses att statistiken ska utvecklas, framställas och spridas på ett neutralt sätt och att alla användare ska behandlas lika. Med objektivitet avses att statistiken ska utvecklas, framställas och spridas systematiskt, tillförlitligt och på ett icke snedvridet sätt. Med tillförlitlighet avses att statistiken så troget, noggrant och exakt som möjligt ska återspegla den verklighet som den är avsedd att återge, vilket innebär att vetenskapliga kriterier ska användas vid val av källor, metoder och förfaranden. Med kostnadseffektivitet avses att kostnaderna för att framställa statistiken ska stå i pro-

portion till vikten av resultaten och den eftersträvade nyttan, att resurserna måste användas på bästa möjliga sätt och att uppgiftslämnarbördan ska vara så liten som möjligt samt att uppgifterna i första hand ska hämtas från existerande informationskällor. Med statistiksekretess (i EU:s statistikförordning statistisk konfidentialitet) avses att sådana konfidentiella uppgifter om enskilda statistiska objekt som erhålls direkt för statistiska ändamål eller indirekt från administrativa eller andra källor ska skyddas samt ett förbud mot att använda uppgifterna för andra ändamål och att olagligen röja dem. Dessa definitioner ingår i artikel 2.1 leden b-f i EU:s statistikförordning.

3 §. Lagens syfte. I artikel 23 i EU:s statistikförordning finns särskilda bestämmelser om tillgång till konfidentiella uppgifter i vetenskapligt syfte. Dessutom innehåller skäl 26 i ingressen ett åläggande som gäller vetenskaplig utveckling, nämligen att forskarvärlden bör få bättre möjligheter att ta del av konfidentiella uppgifter som används för utveckling, framställning och spridning av europeisk statistik, för analys av intresse för den vetenskapliga utvecklingen i Europa. Enligt samma skäl bör forskarnas tillgång till konfidentiella uppgifter i vetenskapligt syfte därför förbättras utan att man äventyrar den höga skyddsnivå som krävs för konfidentiella statistiska uppgifter. Med anledning av dessa omständigheter föreslås det att paragrafen ändras så att den förutom lagens nuvarande syften innehåller ett explicit konstaterande av den strävan att främja vetenskaplig forskning som avses ovan.

Enligt förslaget ska syftet med lagen vara att främja användningen av uppgifter som samlats för statistiska ändamål för vetenskaplig forskning och statistiska utredningar av samhällsförhållandena. I övrigt kvarstår innehållet i paragrafen oförändrat. I 13 och 19 § föreslås närmare bestämmelser om användningen av uppgifter som samlats in för statistik i samband med vetenskaplig forskning och statistiska utredningar som gäller samhällsförhållandena.

9 §. Informationsskyldighet när uppgifter samlas in. Enligt gällande 1 mom. ska en myndighet som framställer statistik när uppgifter samlas in skriftligen ge uppgiftslämnarna en redogörelse för sådant som anges närmare i momentet. Eftersom det i dagens läge är tekniskt möjligt och ändamålsenligt att informera också i annan än traditionell skriftlig form föreslås det för tydlighetens skull att momentet preciseras så att informationsskyldigheten kan fullgöras förutom skriftligen också på något annat ändamålsenligt sätt. Elektroniska informationskanaler är ett exempel på ett sådant sätt. I övrigt kvarstår innehållet oförändrat.

10 §. Principer vid bearbetning av uppgifter. Enligt gällande 1 mom. ska det vid sammanslagning, förvaring, förstöring eller övrig bearbetning av uppgifter som samlats in för statistiska ändamål ses till att ingens integritet eller affärs- eller yrkeshemlighet äventyras. Innehållet i termen ”integritet” har dock inte definierats entydigt i lagstiftningen. I 10 § i grundlagen används begreppen privatliv och skydd för personuppgifter, vilka har ett etablerat juridiskt innehåll. Det föreslås därför att ordalydelsen i 1 mom. ändras så att termen integritet ändras till det exaktare begreppet ”skydd för privatlivet och personuppgifter”. Avsikten är att ändringen inte ska ändra det materiellrättsliga innehållet i eller tillämpningsområdet för bestämmelsen.

10 a §. Förvaringstid för uppgifter. Det föreslås att en ny 10 a § fogas till lagen. I den nya paragrafen föreskrivs det om förvaringstiden för uppgifter som samlats in för statistiska ändamål. Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis (GrUU 14/2002 rd) är det med tanke på skyddet för personuppgifter viktigt att reglera bland annat bevaringstiden för uppgifterna i personregistren. Utskottet har dessutom betonat att regleringen av en faktor av detta slag på lagnivå ska vara omfattande och detaljerad. Eftersom bearbetning av uppgifter som samlats in för statistiska ändamål mycket ofta också handlar om behandling av personuppgifter är det motiverat att precisera regleringen till denna del.

Enligt förslaget får statistikmyndigheter och övriga myndigheter som framställer statistik bevara de uppgifter som de samlat in för statistiska ändamål så länge det är nödvändigt med tanke på uppnåendet av syftet med denna lag, om det inte föreskrivs något annat om bevaring av uppgifter i någon annan lag som gäller en ovan avsedd myndig-

het. Efter detta ska uppgifterna förstöras inom ett år, om inte Arkivverket med stöd av arkivlagen (831/1994) bestämmer att uppgifterna ska bevaras varaktigt. När nödvändigheten av att bevara uppgifterna bedöms, ska man beakta vad som föreskrivs i 12 § 2 mom. i personuppgiftslagen. Bestämmelser om statistiklagens syfte finns i dess 3 §.

Innan statistikmyndigheter eller övriga myndigheter som framställer statistik förstör de uppgifter som samlats in i samband med framställning av statistik bör arkivverket informeras, för att verket ska kunna fastslå sin ståndpunkt till uppgifternas bevaringsvärde och vid behov bestämma att uppgifterna ska bevaras varaktigt. Statistikmyndigheterna och övriga myndigheter som framställer statistik ska dessutom i samråd som avses i 6 § i statistiklagen se till att slutresultatet av samråd inte begränsar arkivverkets möjligheter att bestämma om varaktigt bevarande av uppgiftsmaterial. När behovet av att bevara uppgifter bedöms bör även företrädare för forskarsamhället i förekommande fall ges möjlighet att uppge sin åsikt om saken.

12 §. Sekretessbelagda och offentliga uppgifter. I den gällande lagen finns inte någon explicit bestämmelse om tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande när det gäller uppgifter som samlats in för statistiska ändamål. Situationen har upplevts som oklar i synnerhet för dem som bearbetar uppgifter insamlade för statistiska ändamål och som inte står i ett offentlighetsrättsligt tjänsteförhållande. I 23 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet finns en allmän bestämmelse om saken. Enligt den gäller tystnadsplikten och förbudet mot utnyttjande även en praktikant eller någon annan som verkar hos en myndighet, den som verkar på uppdrag av en myndighet, den som är anställd hos den som utför ett myndighetsuppdrag och den som med stöd av lag eller ett tillstånd som utfärdats med stöd av lag har fått kännedom om en sekretessbelagd uppgift, om inte något annat följer av lagen eller tillståndet. Utifrån dessa omständigheter samt för att göra regleringen tydligare och informativare föreslås det att det till första meningen i 1 mom. fogas en uttrycklig hänvisning till den tystnadsplikt och det förbud mot utnyttjande som avses i lagen om offentlighet i myndigheter-

nas verksamhet. I 24 § i statistiklagen föreskrivs det om påföljderna vid brott mot statistiksekretess.

Den andra meningen enligt gällande lydelse i 12 § 1 mom. i statistiklagen innehåller en undantagsbestämmelse om statistiksekretess vilken gäller uppgifter som samlats in för statistiska ändamål och som beskriver myndigheters verksamhet. I praktiken har det varit oklart hur omfattningen av bestämmelsens tillämpningsområde och dess förhållande till offentlighetsprincipen ska tolkas. Med tanke på en enhetlig bearbetning av offentliga uppgifter som gäller myndigheter men även av funktionella och ekonomiska skäl är det motiverat att uppgifter som beskriver offentliga myndigheters verksamhet, trots statistiksekretessen kan fås även av statistikmyndigheterna förutsatt att de inte omfattas av någon annan i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet nämnd sekretessgrund än statistiksekretess. Det föreslås därför att ordalydelsen i bestämmelsen förtydligas så att förhållandet mellan statistiksekretessen och den allmänna offentlighetsprincipen enligt 12 § 2 mom. i grundlagen och 1 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet framgår på ett tydligare och exaktare sätt än för närvarande. Syftet med den tydligare ordalydelsen är uttryckligen att stödja och främja genomförandet av den allmänna offentlighetsprincip som gäller myndigheternas verksamhet också när det rör sig om uppgifter som samlats in för statistiska ändamål och som beskriver offentliga myndigheter. Det är meningen att bestämmelsen ska tolkas så att den stödjer offentlighetsprincipen.

13 §. Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter. För det första föreslås det att paragrafen ändras så att statistiklagens bestämmelser om utlämnande av uppgifter förenhetligas med motsvarande bestämmelser i EU:s statistikförordning. För det andra föreslås det vissa andra materiellrättsliga ändringar som preciserar regleringen samt vissa strukturella och tekniska preciseringar. För tydlighetens skull föreslås det därför att hela paragrafen ses över. I 1 mom. föreslås det dock inte några ändringar i sak, utan momentet kvarstår i gällande form till sitt innehåll. De föreslagna ändringarna stödjer för sin del de mål för främjande av utnyttjandet av offentliga upp-

gifter som uppställts i regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering. I 3 mom. i ikraftträdandebestämmelsen ingår en specialbestämmelse om bearbetning av uppgifter som samlats in före lagens ikraftträdande.

I 13 § 2 mom. föreslås det bestämmelser om de ändamål för vilka uppgifter som samlats in för statistiska ändamål ska kunna lämnas ut. Genom bestämmelserna införlivas innehållet i artiklarna 21 och 23 i EU:s statistikförordning i den nationella lagstiftningen. Om det handlar om behandling av personuppgifter, bör det för bearbetningen av uppgifterna också finnas en i lag angiven grund för behandling av personuppgifter.

Enligt 1 punkten ska en statistikmyndighet få lämna ut sekretessbelagda uppgifter som den samlat in för statistiska ändamål för vetenskaplig forskning och statistiska utredningar som gäller samhällsförhållandena. Vetenskaplig forskning som avses i punkten ska uppfylla forskarsamhällenas allmänt godkända kriterier för vetenskaplig forskning. När bestämmelsen tillämpas ska principen om vetenskapens tryggade frihet enligt 16 § 3 mom. i grundlagen beaktas. Syftet med avgränsningen samhällsförhållanden är att understryka vikten av att den nuvarande vedertagna tolkningspraxisen fortgår så att uppgifter inte kan lämnas ut för statistiska utredningar med uteslutande kommersiella syften.

Enligt 2 punkten ska en statistikmyndighet få lämna ut sekretessbelagda uppgifter som den samlat in för statistiska ändamål till en annan statistikmyndighet, för utvecklande, framställning och kvalitetsförbättring av statistik som hör till den aktuella statistikmyndighetens verksamhetsområde. Statistikmyndigheter definieras i 2 §.

Enligt 3 punkten ska en statistikmyndighet få lämna ut sekretessbelagda uppgifter som den samlat in för statistiska ändamål till en annan myndighet som hör till det europeiska statistiksystemet (ESS-myndighet), för utvecklande, framställning och kvalitetsförbättring av sådan europeisk statistik som den myndigheten svarar för.

Enligt 4 punkten ska en statistikmyndighet få lämna ut sekretessbelagda uppgifter som den samlat in för statistiska ändamål till Finlands Bank, för utvecklande, framställning

och kvalitetsförbättring av sådan europeisk statistik som Finlands Bank svarar för. I punkten avses utbyte och utlämnande av statistiska uppgifter enligt artikel 1.1a och 1.8a i rådets förordning (EG nr 951/2009) om Europeiska centralbankens insamling av statistiska uppgifter.

I 3 mom. preciseras och avgränsas den behörighet att lämna ut uppgifter som avses i 2 mom. på det sätt som anges i de artiklar i EU:s statistikförordning som nämns ovan. I bestämmelsen tas det inte ställning till det tekniska sättet för utlämnande eller tillgång, utan till denna del ska 13 b § iaktas. Enligt 3 mom. får en statistikmyndighet inte i situationer som avses i 2 mom. 1 punkten lämna ut uppgifter på basis av vilka ett statistiskt objekt kan identifieras direkt. En statistikmyndighet kan emellertid i situationer som avses ovan ge tillgång till sådana sekretessbelagda uppgifter på basis av vilka det statistiska objektet kan identifieras indirekt. I de situationer som avses i 2 mom. 2-4 punkten får de nödvändiga identifikationsuppgifterna lämnas ut.

Enligt andra meningen i 3 mom. ska en statistikmyndighet kunna ge tillgång till uppgifter som kan identifieras indirekt. Förhållandet mellan tillgång till och överföring av uppgifter (utlämnande av uppgifter i statistiklagen) har inte definierats i EU:s statistikförordning även om båda termerna används (artiklarna 21 och 23). Juridiskt kan tillgången dock tolkas så att den ger mera begränsade möjligheter att bearbeta uppgifterna än vid utlämnande av uppgifter. I ett beslut om beviljande av tillgång ska det därför specifikt anges vem som ges tillgång, de uppgifter som tillgången berör och uppgifternas användningsändamål. Genom beslutet beviljas tillgång bara för en viss tid och i beslutet anges också behövliga krav och villkor beträffande användningen och skyddet av uppgifterna. Om det handlar om behandling av personuppgifter som kan identifieras indirekt, ska även de allmänna principer för behandling av personuppgifter som anges i personuppgiftslagen beaktas i beslutet. Den som ges tillgång blir registerförare för de uppgifter som behandlas och ansvarar för att de skyldigheter i fråga om behandling av personuppgifter som angetts i den allmänna lag-

stiftningen och i speciallagstiftningen fullgörs. Även statistikmyndigheterna bör alltså ha ansvar för uppföljning och tillsyn över användningen och skyddet av uppgifterna. Direkt kopiering av uppgifterna ska vara tillåten bara med statistikmyndighetens tillstånd. Den som beviljats tillgång ska till exempel återsända de uppgifter som gjorts fysiskt tillgängliga till statistikmyndigheten när de inte längre behövs eller förstöra dem på ett tryggt sätt som statistikmyndigheten bestämmer. Användning av digitala uppgifter ska alltid basera sig på personligt beviljad tillgång, som ska skyddas med användarnamn och lösenord eller på något annat datasäkert sätt. Nätbaserad förmedling av uppgifter ska alltid uppfylla de datasäkerhetskrav som uppgifternas skyddsnivå förutsätter. När bestämmelsen tillämpas ska förutom kraven på skydd för personuppgifter också kraven på skydd för affärs- och yrkeshemligheter beaktas. Enligt bestämmelsen åläggs statistikmyndigheterna inte någon ovillkorlig skyldighet att lämna ut uppgifter, men den prövningsrätt som följer av bestämmelsen är laglighetsprövning.

Med ett statistiskt objekt (enhet) avses i bestämmelsen principiellt den grundläggande statistiska observationsenhet, såsom en fysisk person, ett hushåll, en näringsidkare och andra företag, som uppgifterna avser. Definitionen ingår i artikel 3.6 i EU:s statistikförordning. Inom det finländska statistikväsendet har den etablerade definitionen också omfattat en händelse, såsom ett brott eller en trafikolycka. När bestämmelsen tillämpas bör det beaktas att ett statistiskt objekt är ett i viss mån föränderligt begrepp, och det är därför inte möjligt eller funktionellt sett ens ändamålsenligt att försöka definiera begreppet på ett uttömmande sätt i lagen. Med direkt identifiering avses identifiering av ett statistiskt objekt genom namn och adress eller genom ett allmänt tillgängligt identifikationsnummer. Med indirekt identifiering avses identifiering av ett statistiskt objekt på något annat sätt än genom direkt identifiering. Dessa definitioner av identifieringsmetoder ingår i artikel 3.9 och 3.10 i EU:s statistikförordning. När det materiella innehållet i dessa punkter fastslås är det utifrån formuleringen i bestämmelserna möjligt att sluta sig till att

det uppenbarligen är meningen att punkt 9 ska inrymma en uttömmande förteckning över metoder som möjliggör direkt identifiering. Därmed kan identifiering ”på något annat sätt”, så som saken uttrycks i punkt 10, tolkas som indirekt identifiering. Med anledning av detta och även om koordinatuppgifter inte för närvarande bearbetas i det europeiska statistiksystemet (ESS-programmet), kan till exempel koordinatuppgifterna för den plats där en person bor eller ett företag har verksamhet samt uppgifter om en persons yrke eller utbildning samt ett företags bransch tolkas som medel för indirekt identifiering. Exakta koordinatuppgifter kan dock med fog betraktas som en direkt identifierare jämförbar med adressuppgifter, åtminstone när ett statistiskt objekt kan specificeras uteslutande med hjälp av koordinatuppgifterna. Däremot bör också exakta koordinatuppgifter som gäller flera statistiska objekt samtidigt, till exempel på ett kartunderlag, i princip tolkas som information som bara möjliggör indirekt identifiering. Eftersom det primära syftet med bestämmelsen är att göra det möjligt att i vidare omfattning än för närvarande använda indirekta identifikationsuppgifter om statistiska objekt i samband med vetenskaplig forskning bör bestämmelsen tolkas på ett sätt som främjar detta syfte och bör statistikmyndigheterna med anledning av detta motivera ett eventuellt avslag mycket noggrant och med beaktande även av att tillämpning av bestämmelsen inte handlar om prövning av ändamålsenligheten. För denna tolkningslinje talar också det föreslagna tillägget till bestämmelsen om lagens syfte i 3 §, nämligen främjande av vetenskaplig forskning, samt vetenskapens tryggade frihet enligt 16 § 3 mom. i grundlagen. I detta sammanhang är det också beaktansvärt att enligt 12 § i statistiklagen ska mottagaren av uppgifter som lämnas ut och den som har tillgång till uppgifter omfattas av lika stor tystnadsplikt som en statistikmyndighet.

När uppgifter lämnas ut ska skyddet för personuppgifter samt för uppgifter om affärs- och yrkeshemligheter säkras från fall till fall genom praktiska åtgärder, till exempel genom att kräva tillräckliga förfaranden för informations säkerhet samt genom att se till att det finns tillräckliga arrangemang för behov-

lig övervakning och uppföljning av användningen av uppgifterna. Även i fråga om forskare som söker information och den organisation de företräder gäller att deras tillförlitlighet alltid ska kunna utredas innan ett beslut om utlämnande fattas. Detsamma gäller informationssäkerheten hos de databehandlingsmetoder som forskarna använder. Efter som resultaten av vetenskaplig forskning vanligtvis är offentliga bör det i samband med att de offentliggörs alltid separat säkerställas att de enskilda statistiska objekt som legat till grund för forskningen inte kan identifieras utifrån de offentliga resultaten.

I 4 mom. föreslås en bestämmelse om bemyndigande som gäller utlämnande av uppgifter och tillgång till uppgifter. Den föreslagna ändringen är i första hand av teknisk natur och förtydligar och preciserar den gällande regleringen. I enlighet med 23 § i förvaltningslagen ska en ansökan om bearbetning av uppgifter behandlas utan ogrundat dröjsmål. Det föreslås att statistikmyndigheten ska besluta om utlämnande av uppgifter och om rätt att få tillgång till uppgifter. Uppgifter som lämnats ut eller som någon fått tillgång till ska inte få lämnas ut vidare, om inte statistikmyndigheten ger sitt tillstånd till detta. Bestämmelser i övrigt om beviljande av tillstånd som gäller utlämnande av eller tillgång till uppgifter finns i 28 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Uppgifter ska få utlämnas vidare bara i den omfattning som avses i 12 och 13 §.

I 5 mom. föreslås det en bestämmelse med samma innehåll som i det gällande 3 mom. Även det föreslagna 6 mom. följer till sitt innehåll det gällande 4 mom. I dessa fall handlar det om ett tekniskt ändringsbehov till följd av att paragrafen i övrigt ändras.

13 a §. Aidentifierade filer. Det föreslås att en ny 13 a § fogas till lagen. I paragrafen föreskrivs det om filer avsedda för offentligt bruk. Genom paragrafen genomförs bestämmelserna om aidentifierade filer (Public Use Files) i artikel 19 i EU:s statistikförordning. Den nya paragrafen stödjer uppnåendet av de mål att främja utnyttjandet av information som offentliga myndigheter förfogar över vilka tagits in i regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering.

Den föreslagna bestämmelsen förpliktar inte statistikmyndigheterna att producera aidentifierade filer, utan möjliggör detta och vägleder statistikmyndigheterna till att handla aktivt och ta initiativ i denna fråga. I praktiken kan filer av detta slag vara nyttiga till exempel för studerandes övningsarbeten eller lärdomsprov, för utbildning av nya forskare inom det samhällsvetenskapliga området eller för andra allmänna utredningar. Aidentifierade filer ska bildas så att enskilda statistiska objekt i materialet aldrig kan identifieras direkt eller indirekt. När filerna bildas ska avseende fästas vid i synnerhet sampelstorleken och materialets täckning samt vid att variablerna för de enskilda statistiska objekten har presenterats på en tillräckligt allmän nivå i materialet. Det ska inte behövas något separat tillstånd för att behandla filerna, utan statistikmyndigheten ska producera filerna för att distribueras i ett öppet datanät eller på något annat sätt som gör det möjligt att få dem enkelt och snabbt.

Enligt förslaget får en statistikmyndighet, trots den sekretess som avses i 12 §, producera och för offentlig bruk överlåta sådana aidentifierade filer som framställts av uppgifter som samlats in för statistiska ändamål och från vilka identifikationsuppgifterna har avlägsnats och som har bearbetats på ett sådant sätt att det statistiska objektet inte kan identifieras direkt eller indirekt.

13 b §. Sätt och metoder för att lämna ut uppgifter. I 11 § i statistiklagen finns bestämmelser om bland annat publicering av statistik. I den gällande lagen finns dock inte några bestämmelser om sätten att lämna ut uppgifter som samlats in för statistiska ändamål. Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis gäller med tanke på skyddet för personuppgifter att kravet på bestämmelse i lag också omspannar möjlighet att överlåta personuppgifter via en teknisk anslutning (GrUU 14/2002 rd). På grund av detta och eftersom uppgifter som samlats in för statistiska ändamål redan nu överläts bland annat med hjälp av en teknisk anslutning föreslås det att en ny paragraf fogas till lagen. I den nya paragrafen ingår en allmän bestämmelse om sätt och metoder för att lämna ut uppgifter som samlats in för statistiska ändamål.

Enligt förslaget ska uppgifter som samlats in för statistiska ändamål få lämnas ut med hjälp av en teknisk anslutning, i något annat format som kan behandlas tekniskt eller elektroniskt, i skriftlig form eller på något annat för ändamålet lämpligt, tryggt och tillförlitligt sätt.

14 §. Statistikcentralens rätt att samla in uppgifter med stöd av uppgiftsskyldighet. Det föreslås att Arbetslöshetsförsäkringsfonden och Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto - Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund r.y. fogas som uppgiftsskyldiga till 4 mom. Ändringen grundar sig på preciserade behov av att få uppgifter för statistikföring som gäller undersökning av arbetskraftskostnaderna, strävan att främja insamling av uppgifter på registerbasis samt strävan att minska uppgiftslämnarnas administrativa börda i samband med att uppgifter samlas in. I övrigt kvarstår ordalydelsen och innehållet i sak utan ändringar.

Enligt bestämmelsen ska Pensionsskyddcentralen, Folkpensionsanstalten, Arbetslöshetsförsäkringsfonden, Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto - Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund rf och försäkringsanstalter som bedriver lagstadgad socialförsäkring trots sekretessbestämmelserna dessutom vara skyldiga att lämna de uppgifter som de förfogar över och som gäller socialförsäkringsavgifter som betalats av försäkringspliktiga.

15 §. Statistikcentralens rätt att samla in personuppgifter med stöd av uppgiftsskyldighet. I paragrafen föreslås vissa preciseringar med anledning av de ändrade och ytterligare behov av uppgifter som ligger till grund för Statistikcentralens statistikproduktion. Av lagtekniska omständigheter och för att göra regleringen tydlig föreslås det att hela paragrafen ses över.

Innehållet i sak kvarstår utan ändringar i 1 mom. 1, 2, 4, 5, 7, 8 och 10 punkten.

I 1 mom. 3 punkten föreskrivs det om behandlingen av personuppgifter som beskriver en persons ekonomiska ställning. Det föreslås att punkten kompletteras med ett omnämnande av uppgifter som beskriver ägande och besittning. Ändringsförslaget grundar sig på preciserade behov av att få uppgifter för statistikföring som gäller förmögenhet, strävan att främja insamling av uppgifter på re-

gisterbasis och strävan att minska uppgiftslämnarnas administrativa börda i samband med att uppgifter samlas in. Enligt förslaget ska statliga myndigheter trots sekretessbestämmelserna vara skyldiga att lämna Statistikcentralen de personuppgifter som är nödvändiga för statistikframställningen och som beskriver en persons inkomster, sociala förmåner, förmögenhet, ägande, besittning och övriga ekonomiska ställning.

I 1 mom. 6 punkten föreskrivs det om behandling av personuppgifter som gäller trafikolyckor och olycksfall. Det föreslås att punkten kompletteras med ett omnämnande av följderna av trafikolyckor och olycksfall. Ändringsförslaget grundar sig på behoven av uppgifter inom programmet för europeisk statistik och de förslag som lades fram i slutrapporten av den arbetsgrupp som utrett det statistiska samarbetet och arbetsfördelningen mellan social- och hälsovårdsministeriet, Institutet för hälsa och välfärd och Statistikcentralen (SHM/4490/2009, 1.12.2010). Det föreslås att statliga myndigheter trots sekretessbestämmelserna ska vara skyldiga att lämna Statistikcentralen de personuppgifter som är nödvändiga för statistikframställningen och som beskriver en persons delaktighet i trafikolyckor och olycksfall samt orsakerna till och följderna av dem.

I 1 mom. 9 punkten föreskrivs det om behandling av personuppgifter som beskriver anlitande av polisens tjänster eller egenskap av föremål för polisens verksamhet. Det föreslås att ett omnämnande av Gränsbevakningsväsendet och Tullstyrelsen fogas till punkten. Ändringsförslaget grundar sig på nya och preciserade behov av att få uppgifter för statistikföring, strävan att främja insamling av uppgifter på registerbasis och strävan att minska den administrativa bördan i samband med att uppgifter samlas in. Avsikten är att man på grundval av den nya bestämmelsen ska kunna få bland annat i 23 d § i tullagen avsedda personuppgifter som registrerats i systemet för identifiering av fordons registreringsskyltar och med hjälp av vilka framställningen av och kvalitetsnivån på statistik över turism och vägtransport av gods kan förbättras. Enligt förslaget ska statliga myndigheter trots sekretessbestämmelserna vara skyldiga att lämna Statistikcentralen de per-

sonuppgifter som är nödvändiga för statistikframställningen och som beskriver en persons anlitande av polisens, Gränsbevakningsväsendets och Tullstyrelsens tjänster eller egenskap av föremål för dessa myndigheters verksamhet.

Det föreslås att ett nytt 2 mom. fogas till paragrafen. Enligt momentet ska statliga myndigheter lämna Statistikcentralen sådana uppgifter om energi och energianvändning som de förfogar över. Ändringsförslaget grundar sig preciserade behov av att få uppgifter för statistikföring som gäller energianvändning, strävan att främja insamling av uppgifter på registerbasis och strävan att minska uppgiftslämnarnas administrativa börda i samband med att uppgifter samlas in. Statistikcentralen kommer att använda uppgifterna för framställning av statistik som gäller energi för uppvärmning av byggnader och statistik över energiförbrukning inom boende. Enligt förslaget ska statliga myndigheter trots sekretessbestämmelserna och utöver det som föreskrivs i 1 mom. vara skyldiga att lämna Statistikcentralen sådana uppgifter de förfogar över och som är nödvändiga för framställande av statistik och som beskriver energiformen för uppvärmning och energianvändningen i byggnader som ägs eller innehas av en person, ett företag eller en sammanslutning.

Det nuvarande 2, 3 och 4 mom. blir 3, 4 och 5 mom., och i 3 och 5 mom. kvarstår innehållet i sak utan ändringar.

I 4 mom. föreslås en teknisk ändring. Ändringen följer av att Kommunernas pensionsförsäkring heter Keva sedan ingången av 2012. Namnändringen baserar sig på en ändring av 1 § 2 mom. (469/2010) i lagen om kommunala pensioner. I övrigt kvarstår innehållet i momentet oförändrat.

Det föreslås att ett nytt 6 mom. fogas till paragrafen. Enligt momentet ska Skatteförvaltningen trots bestämmelserna i lagen om ett system för betalningstjänst- och deklARATIONSSERVICE FÖR SMÅARBETSGIVARE (658/2004) vara skyldig att till Statistikcentralen förmedla sådana person- och övriga uppgifter som är införda i systemet för betalningstjänst- och deklARATIONSSERVICE och som är nödvändiga för statistikframställningen.

Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att främja insamling av uppgifter på registerbasis och minska uppgiftslämnarnas administrativa börda i samband med att uppgifter samlas in. Avsikten är att uppgifterna i första hand ska användas för framställning av lönestruktur- och sysselsättningsstatistik. Specialbestämmelsen behövs i detta fall eftersom Skatteförvaltningen enligt 3 § i lagen om ett system för betalningstjänst och deklARATIONSSERVICE FÖR SMÅARBETSGIVARE inte har rätt att lämna ut uppgifter som registrerats i service-systemet. Avsikten är att Skatteförvaltningen ska lämna Statistikcentralen de behövliga uppgifterna i ett format som kan behandlas elektroniskt.

Det nuvarande 5 mom. blir 7 mom., och till momentet fogas motsvarande tillägg som till 1 mom. 6 punkten. Det föreslagna tillägget gäller uppgifter om följderna av trafikolyckor eller olycksfall. Grunderna för ändringsförslaget är i dessa fall de samma. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska känsliga personuppgifter utöver vad som föreskrivs i 1 mom. 1, 3, 7, 9 och 10 punkten få samlas in hos uppgiftslämnarna bara när en känslig uppgift direkt har påverkat erhållandet av utbildning, förmåner eller service eller den form i vilken de ges eller när den känsliga uppgiften indirekt framgår av uppgifter som gäller erhållandet av utbildning, förmåner eller service, myndighetsbeslut eller orsakerna till och följderna av en trafikolycka eller ett olycksfall.

18 §. Offentlighet i fråga om uppgifter om företag och sammanslutningar. Det föreslås att paragrafen kompletteras med sådana uppgifter som föreslagits av uppgifts användarna och som förbättrar möjligheterna att tillhandahålla informationstjänst när det gäller företags- och arbetsställeregistret. Dessutom görs ordalydelsen i paragrafen tydligare.

Det föreslås att 1 mom. 1 punkten förtydligas så att det nuvarande offentlighetsvillkoret i fråga om namn och annan kontaktinformation slopas som obehövt och oklart. Enligt punkten ska uppgifter om företags- och organisationsnummer och ett sådant nummers giltighetstid samt om juridisk form, namn, bransch, språksignum, hemkommun samt adress och annan kontaktinformation vara of-

fentliga i fråga om näringsidkare, yrkesutövare, sammanslutningar och stiftelser.

Det föreslås att ett omnämnande av uppgifter om typindelning av företagsverksamhet fogas till 1 mom. 4 punkten. Med typindelning avses indelning enligt kommissionens rekommendation 2003/361/EG om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag. Det bör föreskrivas särskilt om indelningen, eftersom det vid indelningen delvis används uppgifter som omfattas av statistiksekretess. Enligt punkten ska uppgifter om omsättningens storleksklass och om typindelning av företagsverksamhet vara offentliga uppgifter om näringsidkare, yrkesutövare, sammanslutningar och stiftelser. Det har bedömts att tillägget inte har några konsekvenser som försämrar skyddet för affärs- och yrkeshemligheter när det gäller uppgifter som samlats in för statistiska ändamål.

Det föreslås att ett omnämnande av uppgifter om egenskap av primärproducent fogas till 1 mom. 7 punkten. Som utgångspunkt för en definition av primärproduktion kan betraktas den definition som finns i 162 a § 6 mom. i mervärdesskattelagen (1501/1993) och enligt vilken med primärproduktion avses bedrivande av jordbruk, skogsbruk, trädgårdsodling, jakt, fiske, fiskodling, kräftfångst, kräftodling, pälsdjursuppfödning och renkötsel samt plockning av renlav och kottar liksom tillvaratagande av andra naturprodukter. Enligt den föreslagna punkten ska uppgifter om mervärdesskattskyldighet, egenskap av primärproducent, verksamhet som arbetsgivare och anteckning i förskotts- och uppbördsregistret vara offentliga uppgifter om näringsidkare, yrkesutövare, sammanslutningar och stiftelser.

I övrigt kvarstår innehållet i bestämmelsen oförändrat.

19 §. Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter. Utifrån de behov som uppgifts användarna framfört föreslås det att paragrafen kompletteras med ett omnämnande av uppgifter om socioekonomisk ställning. Uppgifter om socioekonomisk ställning bildas utgående från en persons huvudsakliga verksamhet, yrkeställning, yrke och bransch. Det har bedömts att tillägget inte har några konsekvenser som försämrar skyddet för privatliv och personuppgifter när det gäller uppgifter

som samlats in för statistiska ändamål. Det föreslås dessutom att ordalydelsen i bestämmelsen förenhetligas med ordalydelsen i 3 och 13 §. I övrigt kvarstår innehållet i bestämmelsen oförändrat.

Enligt 1 mom. får Statistikcentralen utöver det som föreskrivs i 13 § 1-4 mom. för vetenskaplig forskning och för statistiska utredningar av samhällsförhållandena lämna ut uppgifter jämte identifikationsuppgifter om personers ålder, kön, utbildning, yrke och socioekonomisk ställning under förutsättning att den som får uppgifterna har rätt enligt personuppgiftslagen att behandla dessa uppgifter.

22 §. Användning av utomstående tjänster. Enligt gällande ordalydelse i andra meningen gäller det att speciellt beakta datasekretesssynpunkterna när utomstående tjänster anlitas, när villkor för uppdraget övervägs och när övervakningen ordnas. Med datasekretess avses juridiskt vanligen skydd för privatlivet och skydd för personuppgifter och därför inlemmas inte till exempel skydd för affärs- och yrkeshemligheter i datasekretessen. Uppgifter som samlats in för statistiska ändamål kan dock omfattas av behov av skydd för affärs- och yrkeshemligheter. Det föreslås därför att ordalydelsen i paragrafen ändras så att termen "datasekretesssynpunkter" ersätts med termen "synpunkter på skyddet för privatliv och personuppgifter samt skyddet för affärs- eller yrkeshemligheter", vilket ger en exaktare beskrivning av saken. I övrigt kvarstår innehållet oförändrat.

Enligt förslaget ska en myndighet som framställer statistik kunna låta utomstående utföra deluppdrag eller stöduppdrag som hänför sig till statistikproduktionens olika skeden. När myndigheten överväger att anlita utomstående och utarbetar villkor för uppdraget samt ordnar övervakningen ska den speciellt beakta synpunkterna på skyddet för privatliv och personuppgifter samt skyddet för affärs- eller yrkeshemligheter. Utomstående uppdragstagare kan vara till exempel annan myndighet eller privat företag eller sammanslutning.

23 §. Vite. Det föreslås att paragrafen ändras så att vite ska åläggas av statistikmyndigheten i stället för av regionförvaltningsverket. Regionförvaltningsverken bör befrias

från vissa sådana enskilda uppgifter som de ärvt av länsstyrelserna och i fråga om vilka det är mest ändamålsenligt att de sköts av den myndighet till vilkens behörighet saken egentligen hör. I nyare gällande lagstiftning är utgångspunkten i dagens läge att myndigheten i fråga själv förenar de skyldigheter den ålagt med vite. Som exempel kan nämnas 52 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009) och 4 § i gruvlagen (621/2011).

Det föreslås att om en uppgiftsskyldig försummar att lämna uppgifter inom utsatt tid, får statistikmyndigheten vid vite förelägga den uppgiftsskyldige att lämna uppgifterna i enlighet med vad som föreskrivs i viteslagen (1113/1990). Ett villkor för att vite ska kunna föreläggas ska vara att samråd enligt 6 § har ordnats. Definitioner av statistikmyndighet och uppgiftsskyldig finns i lagens 2 §.

24 §. *Brott mot statistiksekretess.* Utifrån den föreslagna ändringen av 12 § 1 mom. samt för att göra regleringen tydligare och informativare föreslås det att det till 1 mom. fogas en uttrycklig hänvisning till den tystnadsplikt och det förbud mot utnyttjande som avses i 23 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Den föreslagna ändringen är en teknisk precisering. I övrigt kvarstår innehållet oförändrat.

Enligt förslaget ska till straff för brott mot sekretessen, tystnadsplikten och förbudet mot utnyttjande enligt 12 och 13 § dömas enligt 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen (39/1889), om inte gärningen utgör brott enligt 40 kap. 5 § i strafflagen eller strängare straff för den föreskrivs på något annat ställe i lag.

26 §. *Delgivning av förvaltningsbeslut.* Det föreslås att ordalydelsen i paragrafen ändras så att innehållet och terminologin mera exakt än för närvarande motsvarar den allmänna förvaltningslagstiftningen och den terminologi som används där.

Enligt den gällande paragrafen får beslut av myndigheter som framställer statistik delges dem som saken gäller med posten. I 11 § i förvaltningslagen används termen part i motsvarande situation. Termen definieras också i den paragrafen. På grund av detta och med tanke på en enhetlig och tydlig lagstiftning föreslås det att samma begrepp som ingår

och definieras i förvaltningslagen används även i statistiklagen.

Enligt 2 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003) tillämpas den lagen när anhängiggörande och behandling av bland annat förvaltningsärenden samt delgivning av beslut i dessa ärenden sker på elektronisk väg. I 18 § i den lagen finns bestämmelser om bevislig elektronisk delgivning. För att göra regleringen tydligare och informativare föreslås det att en hänvisning till lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet fogas till momentet.

Det föreslås att beslut av myndigheter som framställer statistik ska få delges parterna per post. Om inte något annat visas i samband med besvären, ska ändringssökanden anses ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter den dag då beslutet postades. Beslut av myndigheter som framställer statistik ska då också kunna delges parterna elektroniskt så som föreskrivs i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003). Paragrafen gäller de myndigheter som avses i 2 § 2 mom. 1 och 2 punkten.

27 §. *Begäran om omprövning och ändringssökande.* Genom lag 581/2010, som trädde i kraft i augusti 2010, fogades ett nytt 7 a kap. till förvaltningslagen. I kapitlet finns bestämmelser om omprövningsförfarande. I 49 b § i förvaltningslagen sägs att i lag bestäms särskilt när det är möjligt att begära omprövning av ett beslut. Om omprövning av ett beslut får begäras, får det enligt paragrafen inte överklagas genom besvär. En allmän utvidgning av användningsområdet för omprövningsbegäran har förordats i ett betänkande av arbetsgruppen för förvaltningsprocessnivåerna (JM, Betänkanden och utlåtanden 78/2010). I betänkandet konstaterades bland annat att genom att procedurbestämmelserna om omprövningsbegäran utvecklas och användningsområdet för omprövningsbegäran utvidgas får förvaltningsmyndigheterna en starkare roll vid tillgodoseendet av rättssäkerheten. Ärendet kan då behandlas på nytt i ett förfarande som är enklare och smidigare än besvärsförfarandet, och ett nytt beslut kan då fås snabbare och förmånligare än via domstol. Även kanslichefen för justitieministeriet har uppmärksammat

ärendet och i ett brev till kanslicheferna vid statsrådet (JM 1/40/2009, 10.11.2009) förorddat att begäran om omprövning används som ett skede av ändringsökande som föregår besvär.

Med anledning av dessa omständigheter föreslås det att paragrafen ändras i sin helhet så att det i 1 mom. föreskrivs om omprövningsförfarande som föregår sökande av ändring. I 2 mom. föreslås bestämmelser om överklagande. Med anledning av de föreslagna ändringarna föreslås det också att paragrafens rubrik ändras så att det kompletteras med ett omnämmande av begäran om omprövning. Paragrafen gäller myndighetsbeslut som avses i 2 § 2 mom. 1 och 2 punkten.

Enligt 1 mom. ska den vars rätt, intresse eller skyldighet berörs av ett beslut som fattats med stöd av statistiklagen av en myndighet som framställer statistik få begära omprövning av beslutet hos myndigheten i fråga på det sätt som anges i förvaltningslagen (434/2003). Enligt 2 mom. ska det beslut som den myndighet som framställer statistik fattat med anledning av begäran om omprövning få överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Beslutet ska kunna verkställas trots att det inte vunnit laga kraft, om inte fullföljdsmyndigheten förbjuder verkställigheten.

1.2 Lagen om landsbygdsnäringsstatistik

2 §. Uppgiftsskyldighet. Enligt paragrafen är var och en som utövar i 1 § avsedd verksamhet skyldig att lämna Jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral uppgifter. Uppgiftsskyldigheten gäller för statistikproduktionen nödvändiga uppgifter om arten av den verksamhet som uppgiftslämnarna utövar, var den bedrivs, ägande- och besittningsförhållandena, produkterna, ekonomin samt de produktionsinsatser som verksamheten förutsätter samt andra resurser och deras användning. I 3 mom. ingår en specialbestämmelse om uppgiftsskyldigheten för Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt. Det föreslås att uppgiftsskyldigheten enligt paragrafen utvidgas så att Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt åläggs skyldighet att lämna Jord- och skogsbruksministeriets in-

formationstjänstcentral de uppgifter som pensionsanstalten har om anlitaandet av avbytarservice för lantbruksföretagare, till exempel det totala antalet avbytar dagar för respektive gårdsbruk. Uppgifterna ska användas för att säkerställa att uppgifterna i informationscentraltjänstens statistikregister är korrekta, tidsenliga och heltäckande. Hittills har dessa uppgifter samlats in hos dem om utövar verksamheten. Genom att koncentrera insamlingen av uppgifterna kan man undvika separata förfrågningar och minska belastningen av lämnande av uppgifter för dem som utövar landsbygdsnäringsverksamhet. I övrigt kvarstår innehållet i bestämmelsen oförändrat.

Enligt förslaget ska Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt trots sekretessbestämmelserna vara skyldig att lämna informationstjänstcentralen de uppgifter som pensionsanstalten har om gårdsbruksenheter, besittningen av dem och anlitaandet av avbytarservice för lantbruksföretagare samt namn-, personbetecknings- och adressuppgifter för ägare och innehavare av gårdsbruksenheter i fråga om dem som bedriver verksamhet som avses i 1 §.

3 §. Insamlande av, sekretess för och utlämnande av uppgifter. I paragrafen finns bestämmelser om insamlande, hemlighållande och utlämnande av uppgifter. I paragrafen hänvisas det till lagen om landsbygdsnäringsregistret (1515/1994), som har upphävts genom lagen om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem (284/2008), till den tidigare statistiklagen (62/1994), som har upphävts genom 2004 års statistiklag (280/2004), och till personregisterlagen (471/1987), som har upphävts genom personuppgiftslagen (523/1999). Med anledning av dessa omständigheter föreslås det att paragrafen ändras så att hänvisningarna är tidsenliga och motsvarar den gällande allmänna lagstiftningen. I övrigt kvarstår innehållet i bestämmelsen oförändrat.

Enligt 1 mom. ska lagen tillämpas även på statistiska uppgifter som samlats in i samband med registerföringen enligt lagen om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem (284/2008).

Enligt 2 mom. ska statistiklagen (280/2004) iaktas i fråga om grunderna för

och organiseringen av insamlandet av uppgifter, bearbetningen av uppgifter och uppgörandet av statistik samt hemlighållandet och utlämnandet av uppgifter.

Trots vad som föreskrivs i 13 § i statistiklagen ska informationstjänstcentralen enligt 3 mom. för vetenskaplig forskning och statistiska utredningar även få lämna ut med identifikationsuppgifter försedda uppgifter om personers ålder, kön, utbildning och yrke, under förutsättning att den som får uppgifterna har rätt enligt personuppgiftslagen (523/1999) att samla in och lagra dessa uppgifter.

2 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

I ikraftträdandebestämmelsens 1 mom. i lagen om ändring av statistiklagen anges tidpunkten för ikraftträdandet.

I ikraftträdandebestämmelsens 2 mom. föreslås det en specialbestämmelse om retroaktiv tillämpning av lagen, vilken preciserar det som i 13 § föreskrivs om de materiella förutsättningarna för utlämnande av uppgifter för vetenskaplig forskning och statistiska utredningar som gäller samhällsförhållandena.

Det föreslås att statistikmyndigheten får för vetenskaplig forskning och statistiska utredningar som gäller samhällsförhållandena i enlighet med 13 § lämna ut eller ge tillgång till uppgifter som den med uppgiftslämnarens samtycke har samlat in för statistiska ändamål före ikraftträdandet av denna lag, oberoende av vilken information om uppgifternas användning och utlämnande som har getts till uppgiftslämnarna vid insamlingen av uppgifterna. Tillstånd för behandling av uppgifter ska emellertid kunna ges endast om det inte är möjligt att på nytt få uppgiftslämnarens samtycke på grund av den stora mängden uppgifter, åldern på uppgifterna eller någon annan sådan omständighet.

I enlighet med de principer som följts inom den informationsrättsliga regleringen blir de nya bestämmelserna tillämpliga på det uppgiftsmaterial som samlats in och lagrats redan före lagens ikraftträdande. Principen framgår av regeringens proposition med för-

slag till en totalreform av offentlighetslagstiftningen (RP 30/1998 rd, jämför även JO-avgörande, dnr 367/4/09). I gällande lagstiftning framgår principen av till exempel 37 § 5 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, där det sägs att uppgifter som med samtycke av den som saken gäller har insamlats innan lagen träder i kraft får användas och lämnas ut för vetenskaplig forskning utan hinder av 28 §, om det är uppenbart att det inte väsentligen strider mot de syften för vilka uppgifterna har givits, att uppgifterna används och lämnas ut på detta sätt. Den föreslagna regleringen tillstyrks också av bestämmelserna om ändamålsbundenhet i 7 § i personuppgiftslagen. Enligt första meningen i den paragrafen får personuppgifter användas eller i övrigt behandlas endast på ett sätt som inte strider mot de ändamål med behandlingen som avses i 6 §. Enligt andra meningen i 7 § anses senare behandling av personuppgifter för historisk forskning eller för vetenskapliga eller statistiska syften dock inte stå i strid med de ursprungliga ändamålen. Den rättsliga bedömningen påverkas dessutom av 14 § i personuppgiftslagen, vilken innehåller allmänna bestämmelser om förutsättningarna för behandling av personuppgifter för bland annat vetenskaplig forskning.

Termen ”uppgiftslämnare” som används i den föreslagna bestämmelsen definieras i 2 § 2 mom. 3 punkten i statistiklagen och termen ”samtycke” definieras i 3 § 7 punkten i personuppgiftslagen. ”Någon annan sådan omständighet” som avses i andra meningen i den föreslagna ikraftträdandebestämmelsen kan aktualiseras till exempel i en situation där de uppgifter som samlats in med samtycke inte utan en betydande arbetsinsats kan åtskiljas från andra begärda uppgifter. Avsikten är att bestämmelsen ska tolkas så att den stödjer den skyldighet att främja vetenskaplig forskning och statistiska utredningar av samhällsförhållandena som avses i 3 §, och den prövningsrätt som bestämmelsen ger statistikmyndigheterna ska vara laglighetsprövning.

Enligt ikraftträdandebestämmelsens 3 mom. ska åtgärder som krävs för verkställigheten av den föreslagna lagen få vidtas innan lagen träder i kraft.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I konstitutionellt hänseende bör propositionen granskas med tanke på grundlagens bestämmelser om de grundläggande fri- och rättigheterna när det gäller skydd för privatliv och personuppgifter, handlingars offentlighet och vetenskapens frihet.

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens privatliv tryggt och förutsätts det att närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Grundlagens hänvisning till lag när det gäller skyddet för personuppgifter kräver att det utfärdas lagbestämmelser om den berörda rättigheten men detaljerna i regleringen är beroende av lagstiftarens prövning. Kravet på utfärdande av bestämmelser genom lag utsträcks enligt grundlagsutskottets avgörandepraxis till att omfatta åtminstone registreringens syfte, innehållet i de registrerade personuppgifterna, tillåtna användningsändamål, inbegripet möjligheterna att lämna ut uppgifter, bevaringstiden för uppgifterna i personregistren, den registrerades rättsskydd samt möjligheten att överlåta uppgifter via en teknisk anslutning (GrUU 25/1998 rd 2/II, GrUU 12/2002 rd och GrUU 14/2002 rd). I denna proposition föreslås det med den exakthet som förutsätts enligt grundlagsutskottets avgörandepraxis att bestämmelser om förvaringstid för uppgifter och om sätt och metoder för att lämna ut uppgifter fogas till statistiklagen. I lagen föreslås dessutom vissa andra preciseringar som gäller skyddet för privatlivet och skyddet för personuppgifter.

I 12 § 2 mom. i grundlagen föreskrivs det om offentlighet för handlingar och upptagningar som innehas av myndigheterna. Enligt momentet kan offentligheten av tvingande skäl särskilt begränsas genom lag. I grundlagen finns det däremot inte några bestämmelser om statistiksekretess för statistik eller för uppgifter som samlats in för statistiska ändamål. Statistisk konfidentialitet utifrån EU:s statistikförordning kan, till den del den berör även sådana uppgifter som samlats in för statistiska ändamål och som beskriver finländska offentliga myndigheters verksamhet, tolkas som ett sådant i grundlagen avsett tving-

ande skäl som vid behov kan beaktas vid bedömning av tillgodoseendet av offentlighetsprincipen i förhållande till statistiksekretessen. Syftet med statistisk konfidentialitet (statistiksekretess) är i första hand att bidra till att säkra tillgången till och tillförlitligheten hos information som samlats in för statistiska ändamål och som omfattas av programmet för europeisk statistik och det nationella statistikprogrammet. I Finland grundas översändande av uppgifter för framställning av statistik antingen på en lagstadgad skyldighet eller på frivilligt och förtroligt samarbete mellan statistikmyndigheterna och uppgiftslämnarna. I ljuset av forskningsrön har det inte i Finland påvisats något direkt orsakssamband mellan säkerställande av tillgången till och tillförlitligheten hos informationen å ena sidan och statistiksekretessen å andra sidan. Exempelvis Institutet för hälsa och välfärd, som verkar både som statistikmyndighet och som forskningsorganisation och som har mångsidig erfarenhet av att lämna ut sekretessbelagda personuppgifter för att användas inom forskning, har inte haft några problem med tillgång till eller tillförlitlighet hos uppgifterna till följd av detta. Med anledning av dessa omständigheter är det inte motiverat att i den nationella lagstiftningen i fråga om uppgifter som samlats in för statistiska ändamål och som gäller offentliga myndigheter gå in för lösningar som i betydande grad avviker från den allmänna offentlighetsprincipen. I denna proposition är strävan därför i första hand att trygga att offentlighetsprincipen tillgodoses på så bred basis som möjligt och föreslås det utifrån denna riktlinje att vissa bestämmelser i 4 kap. i statistiklagen preciseras.

Enligt 16 § 3 mom. i grundlagen är vetenskapens frihet tryggt. Bestämmelsen har ett nära samband med bestämmelserna om yttrandefrihet i 12 § i grundlagen. Enligt motiveringen i regeringens proposition RP 309/1993 rd hör det till vetenskapens frihet att utövaren har rätt att välja sitt forskningsobjekt och sin forskningsmetod. Vetenskapens inriktning ska i första hand bestämmas genom vetenskapskritik från den vetenskapliga gemenskapen. Syftet med de föreslagna ändringarna i 3, 13, 13 a och 19 § i statistiklagen, vilka gäller bland annat vetenskapliga

forskarens rätt att på vissa villkor få uppgifter som samlats in för statistiska ändamål, är i enlighet med den rättsnorm som ingår i 22 § i grundlagen att främja tryggheten av vetenskapens frihet (jämför GrUU 43/1998 rd).

På de grunder som anförts ovan anses att propositionen stämmer överens med grundlagen och att lagförslagen därför kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av statistiklagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i statistiklagen (280/2004) 1 § 3 mom., 2 § 2 mom. 1 punkten, 3 §, 9 § 1 mom., 10 § 1 mom., 12 § 1 mom., 13 §, 14 § 4 mom., 15 §, 18 § 2 mom. 1, 4 och 7 punkten, 19 § 1 mom., 22 och 23 §, 24 § 1 mom. samt 26 och 27 §, av dem 23 § sådan den lyder i lag 1439/2009, samt

fogas till 2 § ett nytt 3 mom. och till lagen nya 10 a, 13 a och 13 b §, som följer:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Bestämmelser om statistik som ingår i Europeiska gemenskapens statistiska program finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 223/2009 om europeisk statistik och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG, Euratom) nr 1101/2008 om utlämnande av insynsskyddade statistiska uppgifter till Europeiska gemenskapernas statistikkontor, rådets förordning (EG) nr 322/97 om gemenskapsstatistik och rådets beslut 89/382/EEG, Euratom om inrättande av en kommitté för Europeiska gemenskapernas statistiska program. Bestämmelserna i denna lag tillämpas denna statistik till den del den ovan nämnda förordningen inte är tillämplig.

2 §

Statens statistikväsen och myndigheter som framställer statistik

I denna lag avses med

1) *statistikmyndigheter* Statistikcentralen som allmän myndighet inom statens statistikväsen samt Jord- och skogsbruksministe-

riets informationstjänstcentral, Tullstyrelsen samt Institutet för hälsa och välfärd när de sköter lagstadgade uppgifter i anknytning till statistikframställning,

Statistikmyndigheterna och övriga myndigheter som framställer statistik är yrkesmässigt oberoende när de sköter uppgifter som omedelbart anknyter till utvecklande, framställning och spridning av statistik. Dessa myndigheter ska arbeta opartiskt, objektivt, tillförlitligt och kostnadseffektivt samt sörja för att statistiksekretessen iakttas.

3 §

Lagens syfte

För att säkerställa tillgången till tillförlitliga statistiska uppgifter som behövs för beslutsfattandet och planeringen i samhället och för att uppfylla förpliktelser i anslutning till det internationella statistiksamarbetet är syftet med denna lag att förenhetliga och effektivisera de principer och förfaringsätt som tillämpas vid insamling, bearbetning, användning, utlämnande och bevarande av uppgifter, att främja en god statistiksed inom statens statistikväsen samt att säkerställa att rättigheterna förverkligas för dem som lämnar uppgifter för statistiska ändamål eller som uppgifterna gäller. Syftet med lagen är

även att främja användningen av uppgifter som insamlats för statistiska ändamål för vetenskaplig forskning och statistiska utredningar av samhällsförhållandena.

9 §

Informationsskyldighet när uppgifter samlas in

Myndigheter som framställer statistik ska när uppgifter samlas in skriftligen eller på något annat ändamålsenligt sätt ge uppgiftslämnarna en redogörelse för ändamålet med uppgifterna, vilka förfaringssätt som används vid framställning av statistiken, huruvida uppgiftsskyldighet föreligger och motiveringen till den eller huruvida det är frivilligt att lämna uppgifter, uppgiftslämnarens rättigheter, hur skyddet av uppgifterna har ordnats samt hur länge uppgifterna ska bevaras och andra behövliga omständigheter som påverkar lämnandet av uppgifter. Om det är frivilligt att lämna uppgifterna ska den myndighet som samlar in dem underrätta också företrädarna för uppgiftslämnarna om detta.

10 §

Principer vid bearbetning av uppgifter

Vid sammanslagning, bevarande, förstöring och övrig bearbetning av uppgifter som samlats in för statistiska ändamål ska det ses till att skyddet för någons privatliv, skyddet av någons personuppgifter eller någons affärs- eller yrkeshemlighet inte äventyras.

10 a §

Tid för bevarande av uppgifter

Statistikmyndigheter och övriga myndigheter som framställer statistik får bevara de uppgifter som de samlat in för statistiska ändamål så länge det är nödvändigt med tanke på uppnåendet av syftet med denna lag, om det inte föreskrivs något annat om bevaring av uppgifter i någon annan lag som gäller en ovan avsedd myndighet. Efter detta ska upp-

gifterna förstöras inom ett år, om inte Arkivverket med stöd av arkivlagen (831/1994) bestämmer att uppgifterna ska bevaras varaktigt. När nödvändigheten av att bevara uppgifterna bedöms, ska man beakta vad som föreskrivs i 12 § 2 mom. i personuppgiftslagen.

4 kap.

Utlämnande av uppgifter som samlats in för statistiska ändamål

12 §

Sekretessbelagda och offentliga uppgifter

Bestämmelser om offentlighet och sekretess beträffande uppgifter som lämnats för statistiska ändamål samt om tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande när det gäller dem finns i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Vad som föreskrivs i 24 § 1 mom. 16 punkten i den lag gäller likväl inte uppgifter som en myndighet som framställer statistik förfogar över och som beskriver statliga och kommunala myndigheter, deras verksamhet och uppgifter samt produktionen av offentlig service, och inte heller uppgifter som gäller företag och sammanslutningar enligt 18 § i denna lag.

13 §

Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter

Oberoende av vad som någon annanstans i lag föreskrivs om myndigheternas skyldighet att lämna ut sekretessbelagda uppgifter, får sekretessbelagda uppgifter som en statistikmyndighet erhållit för statistiska ändamål lämnas ut till utomstående endast på de grunder som anges i denna lag eller i någon annan lag som särskilt gäller statens statistikväsen, eller med uttryckligt samtycke av den som uppgifterna gäller. Dessa uppgifter får inte lämnas ut för att användas vid undersökningar eller utredningar, tillsyn, rättegångar, administrativt beslutsfattande eller vid någon annan motsvarande behandling av ärenden som gäller personer, företag, sammanslutningar eller stiftelser.

En statistikmyndighet får lämna ut sekretessbelagda uppgifter som den samlat in för statistiska ändamål

1) för vetenskaplig forskning och statistiska utredningar som gäller samhällsförhållandena,

2) till en annan statistikmyndighet, för utvecklande, framställning och kvalitetsförbättring av statistik som hör till den myndighetens verksamhetsområde,

3) till en annan myndighet som hör till det europeiska statistiksystemet, för utvecklande, framställning och kvalitetsförbättring av sådan europeisk statistik som den myndigheten svarar för,

4) till Finlands Bank för utvecklande, framställning och kvalitetsförbättring av sådan europeisk statistik som Finlands Bank svarar för.

En statistikmyndighet får inte i situationer som avses i 2 mom. 1 punkten lämna ut uppgifter på basis av vilka ett statistiskt objekt kan identifieras direkt. En statistikmyndighet kan emellertid i situationer som avses ovan ge tillgång till sådana sekretessbelagda uppgifter på basis av vilka det statistiska objektet kan identifieras indirekt. I de situationer som avses i 2 mom. 2-4 punkten får de nödvändiga identifikationsuppgifterna lämnas ut.

Statistikmyndigheten beslutar om utlämnande av uppgifter och om rätt att få tillgång till uppgifter. Uppgifter som lämnats ut eller som någon fått tillgång till får inte lämnas ut vidare, om inte statistikmyndigheten ger sitt tillstånd till detta. Bestämmelser i övrigt om beviljande av tillstånd som gäller utlämnande av eller tillgång till uppgifter finns i 28 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Bestämmelserna i 1-4 mom. utgör inget hinder för att uppgifterna lämnas tillbaka till den myndighet som har lämnat uppgiftsmaterialet till statistikmyndigheten.

Bestämmelser om utlämnande av uppgifter som övriga myndigheter som framställer statistik särskilt har samlat in för statistiska ändamål finns i 28 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Det är likväldigt alltid dessa övriga myndigheter som framställer statistik som beslutar om beviljande av tillstånd.

13 a §

Aidentifierade filer

Oberoende av den sekretess som avses i 12 § får en statistikmyndighet producera och för offentligt bruk överlåta sådana aidentifierade filer som framställts av uppgifter som samlats in för statistiska ändamål och från vilka identifikationsuppgifterna har avlägsnats och som har bearbetats på ett sådant sätt att det statistiska objektet inte kan identifieras direkt eller indirekt.

13 b §

Sätt och metoder för att lämna ut uppgifter

Uppgifter som samlats in för statistiska ändamål får lämnas ut med hjälp av en teknisk anslutning, i något annat format som kan behandlas tekniskt eller elektroniskt, i skriftlig form eller på något annat för ändamålet lämpligt, tryggt och tillförlitligt sätt.

14 §

Statistikcentralens rätt att samla in uppgifter med stöd av uppgiftsskyldighet

Pensionsskyddscentralen, Folkpensionsanstalten, Arbetslöshetsförsäkringsfonden, Tappaturmavakuutuslaitosten Liitto - Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund r.y. och försäkringsanstalter som bedriver lagstadgad socialförsäkring är trots sekretessbestämmelserna dessutom skyldiga att lämna de uppgifter som de förfogar över och som gäller socialförsäkringsavgifter som betalats av försäkringspliktiga.

15 §

Statistikcentralens rätt att samla in personuppgifter med stöd av uppgiftsskyldighet

Statliga myndigheter är trots sekretessbestämmelserna skyldiga att lämna Statistikcentralen de personuppgifter som är nödvän-

diga för statistikframställningen och som beskriver en persons

1) socioekonomiska och demografiska egenskaper, inbegripet etniskt ursprung och religion,

2) boendeförhållanden och andra levnadsförhållanden,

3) inkomster, sociala förmåner, förmögenhet och egendom som personen äger och besitter samt personens ekonomiska ställning i övrigt,

4) närings- eller yrkesverksamhet,

5) utbildning, sysselsättning och arbetsförhållanden,

6) delaktighet i trafikolyckor och olycksfall samt orsakerna till och följderna av dem,

7) ådömda straff och egenskap av brottsoffer,

8) erhållande av rättshjälp eller behandling av personens ärenden inom domstolsväsendet och hos utökningsmyndigheter och andra verkställande myndigheter,

9) anlitande av polisens, Gränsbevakningsväsendets och Tullstyrelsens tjänster samt egenskap av föremål för dessa myndigheters verksamhet,

10) kandidatur i val och övriga samhällliga verksamhet.

Statliga myndigheter är trots sekretessbestämmelserna dessutom skyldiga att lämna Statistikcentralen uppgifter som är nödvändiga för framställande av statistik och som beskriver energiformen för uppvärmning och energianvändningen i byggnader som ägs eller innehas av en person, ett företag eller en sammanslutning.

Näringsidkare och andra arbetsgivare är trots sekretessbestämmelserna skyldiga att lämna Statistikcentralen de personuppgifter som är nödvändiga för statistikframställningen och som gäller de anställdas löner, arbetstider, yrken och arbetsställen. Fysiska personer som bedriver näringsverksamhet, jordbrukare och fiskare är dessutom trots sekretessbestämmelserna skyldiga att lämna Statistikcentralen de personuppgifter enligt 14 § 3 mom. om sin verksamhet som är nödvändiga för statistikframställningen.

Pensionsskyddscentralen, Folkpensionsanstalten och Keva är trots sekretessbestämmelserna skyldiga att lämna Statistikcentralen de nödvändiga personuppgifter som de

förfogar över och som gäller de försäkrades yrken, anställningsförhållanden och utbetalda förmåner.

Organisationer som ordnar utbildning enligt lag eller beslut som meddelats med stöd av lag är trots sekretessbestämmelserna skyldiga att i fråga om varje elev lämna Statistikcentralen för statistikframställningen nödvändiga personuppgifter om eleverna, de examina de avlagt och den undervisning de fått.

Skatteförvaltningen är trots bestämmelserna i lagen om ett system för betalningstjänst- och deklarationsservice för småarbetsgivare (658/2004) skyldig att till Statistikcentralen förmedla sådana person- och övriga uppgifter som är införda i systemet för betalningstjänst- och deklarationsservice och som är nödvändiga för statistikframställningen.

Känsliga personuppgifter får, utöver vad som föreskrivs i 1 mom. 1, 3, 7, 9 och 10 punkten, samlas in hos uppgiftslämnarna bara när en känslig uppgift direkt har påverkat erhållandet av utbildning, förmåner eller service eller den form i vilken de ges eller när den känsliga uppgiften indirekt framgår av uppgifter som gäller erhållandet av utbildning, förmåner eller service, myndighetsbeslut eller orsakerna till och följderna av en trafikolycka eller ett olycksfall.

18 §

Offentlighet i fråga om uppgifter om företag och sammanslutningar

Följande uppgifter om näringsidkare, yrkesutövare, sammanslutningar och stiftelser är offentliga:

1) uppgifter om företags- och organisationsnummer och ett sådant nummers giltighetstid samt om juridisk form, namn, bransch, språksignum, hemkommun samt adress och annan kontaktinformation,

4) uppgifter om omsättningens storleksklass och om typindelning av företagsverksamhet,

7) uppgifter om mervärdesskattskyldighet, egenskap av primärproducent, verksamhet

som arbetsgivare och anteckning i förskotts-
uppbörsregistret,

19 §

Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter

Utöver det som föreskrivs i 13 § 1–4 mom. får Statistikcentralen för vetenskaplig forskning och för statistiska utredningar av samhällsförhållandena lämna ut uppgifter jämte identifikationsuppgifter om personers ålder, kön, utbildning, yrke och socioekonomiska ställning under förutsättning att den som får uppgifterna har rätt enligt personuppgiftslagen att behandla dessa uppgifter.

22 §

Användning av utomstående tjänster

En myndighet som framställer statistik kan låta utomstående utföra deluppdrag eller stöduppdrag som hänför sig till statistikproduktionens olika skeden. När myndigheten överväger att anlita utomstående och utarbetar villkor för uppdraget samt ordnar övervakningen ska den speciellt beakta synpunkterna på skyddet för privatliv och personuppgifter samt skyddet för affärs- eller yrkeshemligheter.

23 §

Vite

Om en uppgiftsskyldig försummar att lämna uppgifter inom utsatt tid, får statistikmyndigheten vid vite förelägga den uppgiftsskyldige att lämna uppgifterna i enlighet med vad som föreskrivs i viteslagen (1113/1990). Ett villkor för att vite ska kunna föreläggas är att samråd enligt 6 § har ordnats.

24 §

Brott mot statistiksekretess

Till straff för brott mot sekretessen, tystnadsplikten och förbudet mot utnyttjande en-

ligt 12 och 13 § döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen (39/1889), om inte gärningen utgör brott enligt 40 kap. 5 § i strafflagen eller strängare straff för den föreskrivs på något annat ställe i lag.

26 §

Delgivning av förvaltningsbeslut

Beslut av myndigheter som framställer statistik får delges parterna per post. Om inte något annat visas i samband med besvär, anses ändringssökanden ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter den dag då beslutet postades. Beslut av myndigheter som framställer statistik kan också delges parterna elektroniskt så som föreskrivs i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003).

27 §

Begäran om omprövning och ändringssökande

Den vars rätt, intresse eller skyldighet berörs av ett beslut som fattats med stöd av denna lag av en myndighet som framställer statistik får begära omprövning av beslutet hos myndigheten i fråga på det sätt som anges i förvaltningslagen (434/2003).

Det beslut som den myndighet som framställer statistik fattat med anledning av begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Beslutet kan verkställas trots att det inte vunnit laga kraft, om inte fullföljdsmyndigheten förbjuder verkställigheten.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Statistikmyndigheten får för vetenskaplig forskning och statistiska utredningar som gäller samhällsförhållandena i enlighet med 13 § lämna ut eller ge tillgång till uppgifter som den med uppgiftslämnarens samtycke har samlat in för statistiska ändamål före ikraftträdandet av denna lag, oberoende av vilken information om uppgifternas användning och utlämnande som har getts till upp-

giftslämnarna vid insamlingen av uppgifterna. Tillstånd för behandling av uppgifter kan emellertid ges endast om det inte är möjligt att på nytt få uppgiftslämnarens samtycke på grund av den stora mängden uppgifter, åldern

på uppgifterna eller någon annan sådan omständighet.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 8 november 2012

Statsminister

JYRKI KATAINEN

Förvaltnings- och kommunminister *Henna Virkkunen*

2.

Lag**om ändring av 2 och 3 § i lagen om landsbygdsnäringsstatistik**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om landsbygdsnäringsstatistik (1197/1996) 2 § 3 mom. och 3 § som följer:

2 §

Uppgiftsskyldighet

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt är trots sekretessbestämmelserna skyldig att lämna informationstjänstcentralen de uppgifter som pensionsanstalten har om gårdsbruksenheter, besittningen av dem och anlittandet av avbytarservice för lantbruksföretagare samt namn-, personbetecknings- och adressuppgifter för ägare och innehavare av gårdsbruksenheter i fråga om dem som bedriver verksamhet som avses i 1 §.

3 §

Insamlande av, sekretess för och utlämnande av uppgifter

Denna lag tillämpas även på statistiska uppgifter som samlats in i samband med re-

gisterföringen enligt lagen om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem (284/2008).

Bestämmelser om grunderna för och organiseringen av insamlandet av uppgifter, bearbetningen av uppgifter och uppgörandet av statistik samt sekretess för och utlämnande av uppgifter finns i statistiklagen (280/2004).

Trots vad som föreskrivs i 13 § i statistiklagen får informationstjänstcentralen för vetenskaplig forskning och statistiska utredningar även lämna ut med identifikationsuppgifter försedda uppgifter om personers ålder, kön, utbildning och yrke, under förutsättning att den som får uppgifterna har rätt enligt personuppgiftslagen (523/1999) att samla in och lagra dessa uppgifter.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 8 november 2012

Statsminister

JYRKI KATAINEN

Förvaltnings- och kommunminister *Henna Virkkunen*

1.

Lag**om ändring av statistiklagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i statistiklagen (280/2004) 1 § 3 mom., 2 § 2 mom. 1 punkten, 3 §, 9 § 1 mom., 10 § 1 mom., 12 § 1 mom., 13 §, 14 § 4 mom., 15 §, 18 § 2 mom. 1, 4 och 7 punkten, 19 § 1 mom., 22 och 23 §, 24 § 1 mom. samt 26 och 27 §, av dem 23 § sådan den lyder i lag 1439/2009, samt
fogas till 2 § ett nytt 3 mom. och till lagen nya 10 a, 13 a och 13 b §, som följer:

Gällande lydelse

1 §

Lagens tillämpningsområde

I fråga om statistik som ingår i Europeiska gemenskapens statistiska program tillämpas rådets förordning (EG) nr 322/97 om gemenskapsstatistik. Bestämmelserna i denna lag tillämpas dock till den del rådets förordning inte är tillämplig.

2 §

Statens statistikväsen och myndigheter som framställer statistik

I denna lag avses med
1) *statistikmyndigheter* statistikcentralen som allmän myndighet inom statens statistikväsen liksom även jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral, tullstyrelsen

Föreslagen lydelse

1 §

Lagens tillämpningsområde

Bestämmelser om statistik som ingår i Europeiska gemenskapens statistiska program finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 223/2009 om europeisk statistik och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG, Euratom) nr 1101/2008 om utlämnande av insynskyddade statistiska uppgifter till Europeiska gemenskapernas statistikkontor, rådets förordning (EG) nr 322/97 om gemenskapsstatistik och rådets beslut 89/382/EEG, Euratom om inrättande av en kommitté för Europeiska gemenskapernas statistiska program. Bestämmelserna i denna lag tillämpas denna statistik till den del den ovan nämnda förordningen inte är tillämplig.

2 §

Statens statistikväsen och myndigheter som framställer statistik

I denna lag avses med
1) *statistikmyndigheter* Statistikcentralen som allmän myndighet inom statens statistikväsen samt Jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral, Tullstyrelsen samt

samt forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården när de sköter lagstadgade uppgifter i anknytning till statistikframställning,

Institutet för hälsa och välfärd när de sköter lagstadgade uppgifter i anknytning till statistikframställning,

Statistikmyndigheterna och övriga myndigheter som framställer statistik är yrkesmässigt oberoende när de sköter uppgifter som omedelbart anknyter till utvecklande, framställning och spridning av statistik. Dessa myndigheter ska arbeta opartiskt, objektivt, tillförlitligt och kostnadseffektivt samt sörja för att statistiksekretessen iakttas.

3 §

Lagens syfte

För att säkerställa tillgången till tillförlitliga statistiska uppgifter som behövs för beslutsfattandet och planeringen i samhället och för att uppfylla förpliktelser i anslutning till det internationella statistiksamarbetet är syftet med denna lag att förenhetliga och effektivisera de principer och förfaringssätt som tillämpas vid insamlingen, bearbetningen, användningen, utlämnandet och förvaringen av uppgifter, att främja en god statistiksed inom statens statistikväsen samt att säkerställa att rättigheterna förverkligas för dem som lämnar uppgifter för statistiska ändamål eller som uppgifterna gäller.

3 §

Lagens syfte

För att säkerställa tillgången till tillförlitliga statistiska uppgifter som behövs för beslutsfattandet och planeringen i samhället och för att uppfylla förpliktelser i anslutning till det internationella statistiksamarbetet är syftet med denna lag att förenhetliga och effektivisera de principer och förfaringssätt som tillämpas vid insamling, bearbetning, användning, utlämnande och *bevarande* av uppgifter, att främja en god statistiksed inom statens statistikväsen samt att säkerställa att rättigheterna förverkligas för dem som lämnar uppgifter för statistiska ändamål eller som uppgifterna gäller. *Syftet med lagen är även att främja användningen av uppgifter som insamlats för statistiska ändamål för vetenskaplig forskning och statistiska utredningar av samhällsförhållandena.*

9 §

Informationsskyldighet när uppgifter samlas in

En myndighet som framställer statistik skall när uppgifter samlas in skriftligen ge uppgiftslämnarna en redogörelse för ändamålet med uppgifterna, vilka förfaringssätt som används vid framställning av statistiken, huruvida uppgiftsskyldighet föreligger och motiveringen till den eller huruvida det är frivilligt

9 §

Informationsskyldighet när uppgifter samlas in

Myndigheter som framställer statistik ska när uppgifter samlas in skriftligen *eller på något annat ändamålsenligt sätt* ge uppgiftslämnarna en redogörelse för ändamålet med uppgifterna, vilka förfaringssätt som används vid framställning av statistiken, huruvida uppgiftsskyldighet föreligger och motiver-

Gällande lydelse

att lämna uppgifter, uppgiftslämnarens rättigheter, hur skyddet av uppgifterna har ordnats samt förvaringstiderna för dem och andra nödvändiga omständigheter som påverkar lämnandet av uppgifter. Om det är frivilligt att lämna uppgifter skall den myndighet som samlar in uppgifterna underrätta också uppgiftslämnarnas företrädare om detta.

10 §

Principer vid bearbetning av uppgifter

Vid sammanslagning, förvaring, förstöring eller övrig bearbetning av uppgifter som samlats in för statistiska ändamål skall det ses till att ingens integritet eller affärs- eller yrkeshemlighet äventyras.

Föreslagen lydelse

ingen till den eller huruvida det är frivilligt att lämna uppgifter, uppgiftslämnarens rättigheter, hur skyddet av uppgifterna har ordnats samt *hur länge uppgifterna ska bevaras* och andra *behövliga* omständigheter som påverkar lämnandet av uppgifter. Om det är frivilligt att lämna uppgifterna ska den myndighet som samlar in *dem* underrätta också *företrädarna för uppgiftslämnarna* om detta.

10 §

Principer vid bearbetning av uppgifter

Vid sammanslagning, *bevarande*, förstöring *och* övrig bearbetning av uppgifter som samlats in för statistiska ändamål ska det ses till att *skyddet för någons privatliv, skyddet av någons personuppgifter eller någons affärs- eller yrkeshemlighet* inte äventyras.

10 a §***Tid för bevarande av uppgifter***

Statistikmyndigheter och övriga myndigheter som framställer statistik får bevara de uppgifter som de samlat in för statistiska ändamål så länge det är nödvändigt med tanke på uppnåendet av syftet med denna lag, om det inte föreskrivs något annat om bevaring av uppgifter i någon annan lag som gäller en ovan avsedd myndighet. Efter detta ska uppgifterna förstöras inom ett år, om inte Arkivverket med stöd av arkivlagen (831/1994) bestämmer att uppgifterna ska bevaras varaktigt. När nödvändigheten av att bevara uppgifterna bedöms, ska man beakta vad som föreskrivs i 12 § 2 mom. i personuppgiftslagen.

12 §

Sekretessbelagda och offentliga uppgifter

I fråga om offentlighet och sekretess beträffande uppgifter som lämnats för statistiska ändamål gäller bestämmelserna i lagen om

12 §

Sekretessbelagda och offentliga uppgifter

Bestämmelser om offentlighet och sekretess beträffande uppgifter som lämnats för statistiska ändamål *samt om tystnadsplikt och*

offentlighet i myndigheternas verksamhet. Lagens 24 § 1 mom. 16 punkten tillämpas likväl inte på offentligheten i fråga om uppgifter som en myndighet som framställer statistik förfogar över och som beskriver statliga och kommunala myndigheters verksamhet och produktionen av offentlig service och inte heller på offentligheten i fråga om uppgifter som gäller företag och sammanslutningar enligt 18 § i denna lag.

förbud mot utnyttjande när det gäller dem finns i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Vad som föreskrivs i 24 § 1 mom. 16 punkten i den lag gäller likväl inte uppgifter som en myndighet som framställer statistik förfogar över och som beskriver statliga och kommunala myndigheter, deras verksamhet och uppgifter samt produktionen av offentlig service, och inte heller uppgifter som gäller företag och sammanslutningar enligt 18 § i denna lag.

13 §

Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter

Oberoende av vad som någon annanstans i lag föreskrivs om myndigheternas skyldighet att lämna ut sekretessbelagda uppgifter, kan sekretessbelagda uppgifter som en statistikmyndighet erhållit för statistiska ändamål lämnas ut till utomstående endast på de grunder som anges i denna lag eller i någon annan lag som särskilt gäller statens statistikväsen eller med uttryckligt samtycke av den som uppgifterna gäller. Dessa uppgifter får inte lämnas ut för att användas vid undersökningar eller utredningar, tillsyn, rättegångar, administrativt beslutsfattande eller vid någon annan motsvarande behandling av ärenden som gäller personer, företag, sammanslutningar eller stiftelser.

En statistikmyndighet kan lämna ut sekretessbelagda uppgifter som den samlat in för statistiska ändamål för vetenskaplig forskning och statistiska utredningar som gäller samhällsförhållandena. Personuppgifter som avses i personuppgiftslagen och andra statistiska enheters identifikationsuppgifter får dock inte lämnas ut. Nödvändiga identifikationsuppgifter kan likväl lämnas ut till en annan statistikmyndighet för framställning av statistik inom dess verksamhetsområde. Uppgifter som erhållits med stöd av detta moment får inte lämnas vidare. På beviljande av tillstånd tillämpas i övrigt 28 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Det är likväl alltid statistikmyndigheten som beslutar om be-

13 §

Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter

Oberoende av vad som någon annanstans i lag föreskrivs om myndigheternas skyldighet att lämna ut sekretessbelagda uppgifter, får sekretessbelagda uppgifter som en statistikmyndighet erhållit för statistiska ändamål lämnas ut till utomstående endast på de grunder som anges i denna lag eller i någon annan lag som särskilt gäller statens statistikväsen, eller med uttryckligt samtycke av den som uppgifterna gäller. Dessa uppgifter får inte lämnas ut för att användas vid undersökningar eller utredningar, tillsyn, rättegångar, administrativt beslutsfattande eller vid någon annan motsvarande behandling av ärenden som gäller personer, företag, sammanslutningar eller stiftelser.

En statistikmyndighet får lämna ut sekretessbelagda uppgifter som den samlat in för statistiska ändamål

1) för vetenskaplig forskning och statistiska utredningar som gäller samhällsförhållandena,

2) till en annan statistikmyndighet, för utvecklande, framställning och kvalitetsförbättring av statistik som hör till den myndighetens verksamhetsområde,

3) till en annan myndighet som hör till det europeiska statistiksystemet, för utvecklande, framställning och kvalitetsförbättring av sådan europeisk statistik som den myndigheten svarar för,

4) till Finlands Bank för utvecklande, fram-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

viljande av tillstånd.

ställning och kvalitetsförbättring av sådan europeisk statistik som Finlands Bank svarar för.

En statistikmyndighet får inte i situationer som avses i 2 mom. 1 punkten lämna ut uppgifter på basis av vilka ett statistiskt objekt kan identifieras direkt. En statistikmyndighet kan emellertid i situationer som avses ovan ge tillgång till sådana sekretessbelagda uppgifter på basis av vilka det statistiska objektet kan identifieras indirekt. I de situationer som avses i 2 mom. 2-4 punkten får de nödvändiga identifikationsuppgifterna lämnas ut.

Statistikmyndigheten beslutar om utlämnande av uppgifter och om rätt att få tillgång till uppgifter. Uppgifter som lämnats ut eller som någon fått tillgång till får inte lämnas ut vidare, om inte statistikmyndigheten ger sitt tillstånd till detta. Bestämmelser i övrigt om beviljande av tillstånd som gäller utlämnande av eller tillgång till uppgifter finns i 28 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. utgör inget hinder för att uppgifterna lämnas tillbaka till den myndighet som har tillställt statistikmyndigheten uppgiftsmaterialet.

Bestämmelserna i 1-4 mom. utgör inget hinder för att uppgifterna lämnas tillbaka till den myndighet som har lämnat uppgiftsmaterialet till statistikmyndigheten.

På utlämnande av uppgifter som övriga myndigheter som framställer statistik särskilt har samlat in för statistiska ändamål tillämpas 28 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Det är likväldigt alltid denna övriga myndighet som framställer statistik som beslutar om beviljande av tillstånd.

Bestämmelser om utlämnande av uppgifter som övriga myndigheter som framställer statistik särskilt har samlat in för statistiska ändamål finns i 28 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Det är likväldigt alltid dessa övriga myndigheter som framställer statistik som beslutar om beviljande av tillstånd.

13 a §

Aidentifierade filer

Oberoende av den sekretess som avses i 12 § får en statistikmyndighet producera och för offentligt bruk överlåta sådana aidentifierade filer som framställts av uppgifter som samlats in för statistiska ändamål och från vilka identifikationsuppgifterna har avlägsnats och som har bearbetats på ett sådant sätt att det statistiska objektet inte kan identifieras direkt eller indirekt.

13 b §

Sätt och metoder för att lämna ut uppgifter

Uppgifter som samlats in för statistiska ändamål får lämnas ut med hjälp av en teknisk anslutning, i något annat format som kan behandlas tekniskt eller elektroniskt, i skriftlig form eller på något annat för ändamålet lämpligt, tryggt och tillförlitligt sätt.

14 §

Statistikcentralens rätt att samla in uppgifter med stöd av uppgiftsskyldighet

Pensionsskyddscentralen, Folkpensionsanstalten och försäkringsanstalter som bedriver lagstadgad socialförsäkring är trots sekretessbestämmelserna dessutom skyldiga att lämna de uppgifter som de förfogar över och som gäller socialförsäkringsavgifter som betalats av försäkringspliktiga.

14 §

Statistikcentralens rätt att samla in uppgifter med stöd av uppgiftsskyldighet

Pensionsskyddscentralen, Folkpensionsanstalten, *Arbetslöshetsförsäkringsfonden, Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto - Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund r.y.* och försäkringsanstalter som bedriver lagstadgad socialförsäkring är trots sekretessbestämmelserna dessutom skyldiga att lämna de uppgifter som de förfogar över och som gäller socialförsäkringsavgifter som betalats av försäkringspliktiga.

15 §

Statistikcentralens rätt att samla in personuppgifter med stöd av uppgiftsskyldighet

Statliga myndigheter är trots sekretessbestämmelserna skyldiga att lämna statistikcentralen de personuppgifter som är nödvändiga för statistikframställningen och som beskriver en persons

1) socioekonomiska eller demografiska egenskaper, inbegripet etniskt ursprung och religion,

2) boende- och andra levnadsförhållanden,

3) inkomster, sociala förmåner, förmögenhet och övriga ekonomiska ställning,

15 §

Statistikcentralens rätt att samla in personuppgifter med stöd av uppgiftsskyldighet

Statliga myndigheter är trots sekretessbestämmelserna skyldiga att lämna *Statistikcentralen* de personuppgifter som är nödvändiga för statistikframställningen och som beskriver en persons

1) socioekonomiska *och* demografiska egenskaper, inbegripet etniskt ursprung och religion,

2) *boendeförhållanden* och andra levnadsförhållanden,

3) inkomster, sociala förmåner, förmögenhet och *egendom som personen äger och besitter samt personens ekonomiska ställning i övrigt,*

Gällande lydelse

- 4) närings- eller yrkesverksamhet,
 - 5) utbildning, sysselsättning och arbetsförhållanden,
 - 6) delaktighet i trafikolyckor och olycksfall samt orsakerna till dem,
 - 7) ådömda straff eller egenskaper av brottsoffer,
 - 8) erhållande av rättshjälp eller behandling av personens ärenden inom domstolsväsendet och hos utökningsmyndigheter och andra verkställande myndigheter,
 - 9) anlitande av polisens tjänster eller egenskap av föremål för polisens verksamhet,
- 10) kandidatur i val och övriga samhällliga verksamhet.

Näringsidkare och andra arbetsgivare är trots sekretessbestämmelserna skyldiga att lämna statistikcentralen de personuppgifter som är nödvändiga för statistikframställningen och som gäller de anställdas löner, arbetstider, yrken och arbetsställen. Fysiska personer som bedriver näringsverksamhet, jordbrukare och fiskare är dessutom trots sekretessbestämmelserna skyldiga att lämna statistikcentralen de personuppgifter enligt 14 § 3 mom. om sin verksamhet som är nödvändiga för statistikframställningen.

Pensionsskyddscentralen, Folkpensionsanstalten och kommunernas pensionsförsäkring är trots sekretessbestämmelserna skyldiga att lämna statistikcentralen de nödvändiga personuppgifter som de förfogar över och som gäller de försäkrades yrken, anställningsförhållanden och utbetalda förmåner.

Organisationer som ordnar utbildning enligt lag eller beslut som meddelats med stöd av lag är trots sekretessbestämmelserna skyldiga att i fråga om varje elev lämna statistikcentralen för statistikframställningen nödvändiga personuppgifter om eleverna, de examina de avlagt och den undervisning de fått.

Föreslagen lydelse

- 4) närings- eller yrkesverksamhet,
 - 5) utbildning, sysselsättning och arbetsförhållanden,
 - 6) delaktighet i trafikolyckor och olycksfall samt orsakerna till *och följderna av dem*,
 - 7) ådömda straff *och* egenskaper av brottsoffer,
 - 8) erhållande av rättshjälp eller behandling av personens ärenden inom domstolsväsendet och hos utökningsmyndigheter och andra verkställande myndigheter,
 - 9) anlitande av polisens, *Gränsbevakningsväsendets och Tullstyrelsens* tjänster samt egenskap av föremål för *dessa myndigheters* verksamhet,
- 10) kandidatur i val och övriga samhällliga verksamhet.

Statliga myndigheter är trots sekretessbestämmelserna dessutom skyldiga att lämna Statistikcentralen uppgifter som är nödvändiga för framställande av statistik och som beskriver energiformen för uppvärmning och energianvändningen i byggnader som ägs eller innehas av en person, ett företag eller en sammanslutning.

Näringsidkare och andra arbetsgivare är trots sekretessbestämmelserna skyldiga att lämna *Statistikcentralen* de personuppgifter som är nödvändiga för statistikframställningen och som gäller de anställdas löner, arbetstider, yrken och arbetsställen. Fysiska personer som bedriver näringsverksamhet, jordbrukare och fiskare är dessutom trots sekretessbestämmelserna skyldiga att lämna *Statistikcentralen* de personuppgifter enligt 14 § 3 mom. om sin verksamhet som är nödvändiga för statistikframställningen.

Pensionsskyddscentralen, Folkpensionsanstalten och *Keva* är trots sekretessbestämmelserna skyldiga att lämna *Statistikcentralen* de nödvändiga personuppgifter som de förfogar över och som gäller de försäkrades yrken, anställningsförhållanden och utbetalda förmåner.

Organisationer som ordnar utbildning enligt lag eller beslut som meddelats med stöd av lag är trots sekretessbestämmelserna skyldiga att i fråga om varje elev lämna *Statistikcentralen* för statistikframställningen nödvändiga personuppgifter om eleverna, de examina de avlagt och den undervisning de fått.

Skatteförvaltningen är trots bestämmelser-

Känsliga personuppgifter får utöver 1 mom. 1, 3, 7, 9 och 10 punkten samlas in hos uppgiftslämnarna bara när en känslig uppgift direkt har påverkat erhållandet av utbildning, förmåner eller service eller den form i vilken de ges eller när den känsliga uppgiften indirekt framgår av uppgifter som gäller erhållandet av utbildning, förmåner eller service, myndighetsbeslut eller orsakerna till en trafikolycka eller ett olycksfall.

18 §

Offentlighet i fråga om uppgifter om företag och sammanslutningar

Följande uppgifter om näringsidkare, yrkesutövare, sammanslutningar och stiftelser är offentliga:

1) uppgifter om företags- och organisationsnummer och ett sådant nummers giltighetstid samt om juridisk form, namn, bransch, språksignum, hemkommun samt *offentlig* adress och annan *offentlig* kontaktinformation,

4) uppgifter om omsättningens storleksklass,

7) uppgifter om mervärdesskattskyldighet, verksamhet som arbetsgivare och anteckning i förskotts- och försäkringsregistret,

19 §

Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter

Utöver det som föreskrivs i 13 § 1–3 mom.

na i lagen om ett system för betalningstjänst- och deklarationsservice för småarbetsgivare (658/2004) skyldig att till Statistikcentralen förmedla sådana person- och övriga uppgifter som är införda i systemet för betalningstjänst- och deklarationsservice och som är nödvändiga för statistikframställningen.

Känsliga personuppgifter får, utöver vad som föreskrivs i 1 mom. 1, 3, 7, 9 och 10 punkten, samlas in hos uppgiftslämnarna bara när en känslig uppgift direkt har påverkat erhållandet av utbildning, förmåner eller service eller den form i vilken de ges eller när den känsliga uppgiften indirekt framgår av uppgifter som gäller erhållandet av utbildning, förmåner eller service, myndighetsbeslut eller orsakerna till *och följderna av* en trafikolycka eller ett olycksfall.

18 §

Offentlighet i fråga om uppgifter om företag och sammanslutningar

Följande uppgifter om näringsidkare, yrkesutövare, sammanslutningar och stiftelser är offentliga:

1) uppgifter om företags- och organisationsnummer och ett sådant nummers giltighetstid samt om juridisk form, namn, bransch, språksignum, hemkommun samt adress och annan kontaktinformation,

4) uppgifter om omsättningens storleksklass *och om typindelning av företagsverksamhet*,

7) uppgifter om mervärdesskattskyldighet, *egenskap av primärproducent*, verksamhet som arbetsgivare och anteckning i förskotts- och försäkringsregistret,

19 §

Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter

Utöver det som föreskrivs i 13 § 1–4 mom.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

kan statistikcentralen för vetenskaplig forskning och statistiska utredningar lämna ut uppgifter jämte identifikationsuppgifter om ålder, kön, utbildning och yrke under förutsättning att den som får uppgifterna har rätt enligt personuppgiftslagen att behandla dessa uppgifter.

får Statistikcentralen för vetenskaplig forskning och för statistiska utredningar av samhällsförhållandena lämna ut uppgifter jämte identifikationsuppgifter om personers ålder, kön, utbildning, yrke och socioekonomiska ställning under förutsättning att den som får uppgifterna har rätt enligt personuppgiftslagen att behandla dessa uppgifter.

22 §

Användning av utomstående tjänster

En myndighet som framställer statistik kan låta utomstående utföra deluppdrag eller stöduppdrag som hänför sig till statistikproduktionens olika skeden. När myndigheten överväger att anlita utomstående och utarbetar villkor för uppdraget samt ordnar övervakningen skall den speciellt beakta datasekretesssynpunkterna.

22 §

Användning av utomstående tjänster

En myndighet som framställer statistik kan låta utomstående utföra deluppdrag eller stöduppdrag som hänför sig till statistikproduktionens olika skeden. När myndigheten överväger att anlita utomstående och utarbetar villkor för uppdraget samt ordnar övervakningen ska den speciellt beakta *synpunkterna på skyddet för privatliv och personuppgifter samt skyddet för affärs- eller yrkeshemligheter.*

23 §

Vite

Om en uppgiftsskyldig försummar att lämna uppgifter inom utsatt tid, kan regionförvaltningsverket på ansökan av en myndighet som avses i 2 § 2 mom. 1 punkten vid vite ålägga den försumlige att lämna uppgifterna. Ett villkor för att vite ska kunna föreläggas är att samråd enligt 6 § har ordnats.

23 §

Vite

Om en uppgiftsskyldig försummar att lämna uppgifter inom utsatt tid, *får statistikmyndigheten vid vite förelägga den uppgiftsskyldige att lämna uppgifterna i enlighet med vad som föreskrivs i viteslagen (1113/1990).* Ett villkor för att vite ska kunna föreläggas är att samråd enligt 6 § har ordnats.

24 §

Brott mot statistiksekretess

Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt 12 och 13 § döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § strafflagen (39/1889), om inte gärningen utgör brott enligt 40 kap. 5 § strafflagen eller strängare straff för den föreskrivs på något annat ställe i lag.

24 §

Brott mot statistiksekretess

Till straff för brott mot *sekretessen*, tystnadsplikten och *förbudet mot utnyttjande* enligt 12 och 13 § döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen (39/1889), om inte gärningen utgör brott enligt 40 kap. 5 § i strafflagen eller strängare straff för den föreskrivs på något annat ställe i lag.

26 §

Delgivning av förvaltningsbeslut

Beslut av myndigheter som framställer statistik får delges dem som saken gäller med posten. Om inte något annat visas i samband med besvär, anses ändringssökanden ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter den dag då beslutet postades.

27§

Ändringssökande

Ändring i beslut som myndigheter som framställer statistik har fattat med stöd av denna lag får sökas genom besvär enligt förvaltningsprocesslagen (586/1996). Besluten kan verkställas trots att de inte vunnit laga kraft, om inte besvärmyndigheten förbjuder verkställigheten.

26 §

Delgivning av förvaltningsbeslut

Beslut av myndigheter som framställer statistik får delges *parterna per post*. Om inte något annat visas i samband med besvär, anses ändringssökanden ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter den dag då beslutet postades. *Beslut av myndigheter som framställer statistik kan också delges parterna elektroniskt så som föreskrivs i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003).*

27 §

Begäran om omprövning och ändringssökande

Den vars rätt, intresse eller skyldighet berörs av ett beslut som fattats med stöd av denna lag av en myndighet som framställer statistik får begära omprövning av beslutet hos myndigheten i fråga på det sätt som anges i förvaltningslagen (434/2003).

Det beslut som den myndighet som framställer statistik fattat med anledning av begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Beslutet kan verkställas trots att det inte vunnit laga kraft, om inte fullföljdsmyndigheten förbjuder verkställigheten.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Statistikmyndigheten får för vetenskaplig forskning och statistiska utredningar som gäller samhällsförhållandena i enlighet med 13 § lämna ut eller ge tillgång till uppgifter som den med uppgiftslämnarens samtycke har samlat in för statistiska ändamål före ikraftträdandet av denna lag, oberoende av vilken information om uppgifternas användning och utlämnande som har getts till uppgiftslämnarna vid insamlingen av uppgifterna. Tillstånd för behandling av uppgifter kan emellertid ges endast om det inte är möjligt

att på nytt få uppgiftslämnarens samtycke på grund av den stora mängden uppgifter, åldern på uppgifterna eller någon annan sådan omständighet.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av 2 och 3 § i lagen om landsbygdsnäringsstatistik**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om landsbygdsnäringsstatistik (1197/1996) 2 § 3 mom. och 3 § som följer:

Gällande lydelse

2 §

Uppgiftsskyldighet

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt är utan hinder av sekretesstadgandena skyldig att lämna informationstjänstcentralen uppgifter som gäller en gårdsbruksenhet som de innehar och om innehavet av den samt uppgifter om namn, personbeteckning och adress beträffande de ägare och innehavare som utövar i 1 § nämnd verksamhet.

3 §

Insamlande, hemlighållande och utlämnande av uppgifter

Denna lag tillämpas även på statistiska uppgifter som insamlats i samband med registerföringen enligt lagen om landsbygdsnäringsregistret (1515/94).

I fråga om uppgiftsinsamlandet och organiseringen av insamlandet av uppgifter, om bearbetning av uppgifter och vid uppgörande av statistik samt vid hemlighållande och utlämnande av uppgifter iakttas statistiklagen (62/94).

Utän hinder av 18 § 2 mom. statistiklagen kan informationstjänstcentralen för vetenskaplig forskning och statistiska utredningar lämna ut även med identifikationsuppgifter försedda uppgifter om ålder, kön, utbildning

Föreslagen lydelse

2 §

Uppgiftsskyldighet

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt är trots sekretessbestämmelserna skyldig att lämna informationstjänstcentralen de uppgifter som pensionsanstalten har om gårdsbruksenheter, besittningen av dem och anlitaandet av avbytarservice för lantbruksföretagare samt namn-, personbetecknings- och adressuppgifter för ägare och innehavare av gårdsbruksenheter i fråga om dem som bedriver verksamhet som avses i 1 §.

3 §

Insamlande av, sekretess för och utlämnande av uppgifter

Denna lag tillämpas även på statistiska uppgifter som samlats in i samband med registerföringen enligt lagen om landsbygdsnäringsförvaltningens informationssystem (284/2008).

Bestämmelser om grunderna för och organiseringen av insamlandet av uppgifter, bearbetningen av uppgifter och uppgörandet av statistik samt sekretess för och utlämnande av uppgifter finns i statistiklagen (280/2004).

Trots vad som föreskrivs i 13 § i statistiklagen får informationstjänstcentralen för vetenskaplig forskning och statistiska utredningar även lämna ut med identifikationsuppgifter försedda uppgifter om personers ålder, kön,

Gällande lydelse

och yrke, under förutsättning att den som får uppgifterna har rätt enligt personregisterlagen (471/87) att samla in och lagra dessa uppgifter.

Föreslagen lydelse

utbildning och yrke, under förutsättning att den som får uppgifterna har rätt enligt *personuppgiftslagen (523/1999)* att samla in och lagra dessa uppgifter.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.*